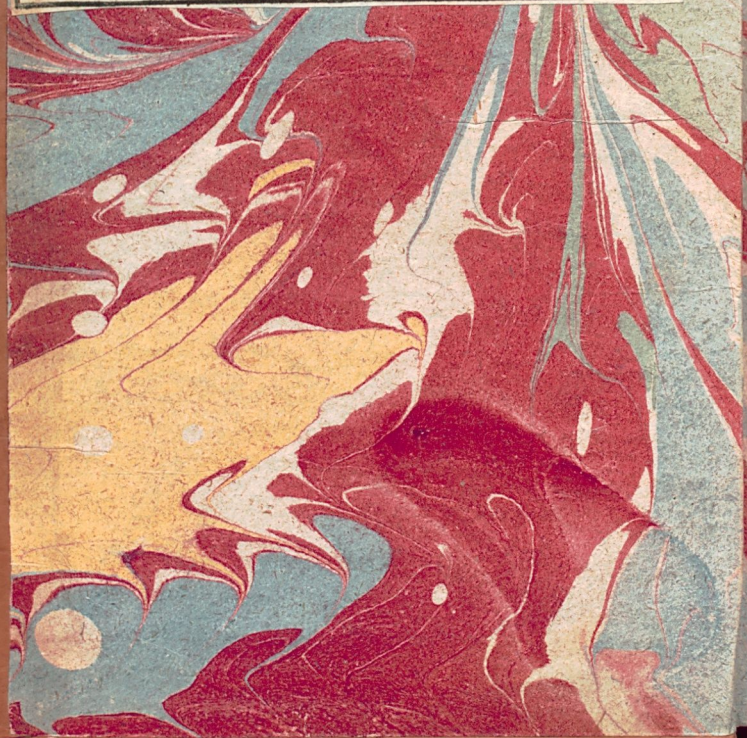

AB

41 $\frac{24}{h,6}$

~~17.~~

17.

VERVOLG
OP DE
NIEUWE-KOST,
OF

VERANDERING VAN SPYS;
In een seer Oude Tyd beschreven en nagelaten door den
H^R. COLUMBANUS VRANCX,
Licentiaat in de Godheid;

Mitsgaders

ABT VAN ST. PIETERS KLOOSTER,
Gelegen dicht by de Stadt GENT;

Handelende van

VEELDERHANDE VERSCHYNINGEN
Van Overleeden *Menschen* na hun Dood;

Als mede hunne Samenspraaken, gehouden met sommige
leevendige *Personagiën* en bekende *Familiën*, zo in

HERTOGENBOS, TERTHOLEN,
en Andere Plaatsen, &c. &c.

Met Figuren.

TWEEDE DRUK.

Gedrukt voor Reekening van den UITGEEVER,
en zyn te bekoomen tot

A M S T E R D A M,

By A. DE WINTER EN G. DE GROOT,
Boekverkoopers 1736.

Hier volgd de Aanspraak van myn
Heer den Abt voor sijn Boek.

Tot den goetwillighen Leser.

Al dat in dit Boeck is beschreven /
Werd u als waerachtigh ghegeven /
Met Circumstancien en seker bescheed /
Waer ick bedroghen het waer my leed /
Als Evangelie en werdet niet verhaelt,
Want hier mocht wel pebers zyn gesaelt /
Maer sonder myne wete / daerom het wert gedaen /
Dae redene alsinet al wilt boozwaer ontsaen /
Dat ober hondert Jaeren heeft gestaen.
En boozwaer heel Kerstenryk deur gegaen /
Maer men ist niet schuldigh op verdommenesse /
Te ghelooven / ghelyckmen is een Lesse /
Die uyt Godts woord ghegheven werd /
Daerom isser yet dat luydt om gelooven herd /
Keeret int beste / en denct dat d'heylige Kerck /
Gheen hondert Jaer en sonde sonder merk /
Dat hebben verdreben had quaet gheweest /
En niet waerachtich / want men leest 1. Tim. 3.
Dat sy is de Columnne der waerheden /
Deur Gods Geest / die met alle reden /
In alle manieren haer wel rigiert /
Daerom is hier yet ghestelt onghemaniert /
Dypten de waerhept / my onbekent :
Ick stellet al dat hier is geprent /
In haer goet dincken / daer onder my latende /
En zyt daerom dit Boeck niet hatende /
Noch den Auteurs / die de levende dencht
Heeft willen doen ; en die doode vzeucht /

Voor-Redene tot den Leser.

Meest saken verhalende te bozen beschreiben/
Van andere / die hepligh waren van Leven.

Eccli. 7. Mortuo non prohibeas gratiam.

En wilbt den Dooden gheen gratie beletten/
Daermen hem mede kan in den Hemel setten:
D'welck alderhaest kan werden ghedaen /
Als hy van u (zijn Medeled) mach ontsaen
D Pardoenen oft deuchden / die ghy hebt gedaen
Deur Gods Geest / ende die te verwachten staen
Van Christus ons Hoofd / en sijn Hepligen mede/
Die helpen die Zielkens in ruste en vrede:

Goet leser tot d'ander Weerelt maeckt u bereedt,
Hier isser af tijdingde en klaer bescheedt.

Ghelickken Matth. 9. merckelick sacht/
Dat Iesus den Pchtigen die lam te bedde sacht/
Ghenas deurt gheloove van die hem droegen:
Also aensiet hy de Charitate / van die heur boegen/
Om te bringen tot Godt die pchtige Menschen/
Die ledeloos in't Dagevier liggen / en wenschen
Seere die helpe van ander Persoonen/
Die noch leven / en van heur wercken den Heere
sal loonen.

VOOR-

VOOR-REEDEN

Van den Uitgever van dit Tractaat.

Gustige Leefser!

NAa dat ik het voorleeden Jaar A°. 1727. met den Druk gemeen gemaakt heb, het eerste deel van dit Tractaat, met name NIEUWE KOST, *of verandering van Spys &c.* en in de Voorreeden van 't selve Tractaat den Leefser beloofd heb dat op het selve nog een tweede Stukje soude volgen; soo heb ik, uit hoofde van deese belofte, den Leefser het selve niet willen nog kunnen onthouden: weshalven den gnnstigen Leefser by de se myn belofte niet vervuld: niet tegenstaande dat het eerste Tractaat, om de seldzaamheid der stoffe, en wonderbaare Historien en Vertellingen seer graag en willig is van de Hand geschooten en verkogt, en ook seer weinige meer overig zijn; soo willen wy niet twyffelen, of dit Vervolg, dat het laatste, en

*

3

nu

VOOR-REEDEN.

nu Compleet is , meede niet minder met vermaak sal geleefsen werden , en sijn Liefhebbers vinden.

Wy souden ons in deese Voor-reeden wel breeder kunnen extendeeren en uitdrukken ; maar refereeren ons aan het geene in de Voor-reeden voor het Eerste Deel reeds is gesegt ; alsoo deselve tot dit Tractaat meede sijn volkoomen Reflexie heeft. Den Inhoud daar van, sal het Register der Hoofd-saaken in 't selve begreepen, hier aanvolgende, den Leefser van buiten af genoegsaam doen oordeelen van de Eenvoudige en Fabuleuse Leerwyse der Roomsgefinden in dien Ouden Tyd. De Geusen , of de Ketters , (soo als deselve van sommige styfhoofdige Roomsgefinden sodanig genoemd werden.) agten hun nogmaal gelukkig , van uit die dikke en donkere Duisternis , overgebracht te weesen in het klaarschynend Ligt van 't Heilig Euangelium.

RE-

REGISTER

Der Hoofdsaaken in dlt Tractaet
begreepen.

9. *Vervolg op de Ongehoorde Pœnitentien voor de sonden, en de Blydschap daar op te volgen, beschreeven door J. Climacius. Pag. 1 tot 6.*
10. *Verhaal van een Jonge Dogter, met naame Christyntje, welke een Boerinnetje was te Sint Truyen. van pag. 7 tot 12.*
11. *Verhaal van een Heilige Maagd te Schiedam; alsmeede van Boudewyn van de Velde. van pag. 13 tot 24.*
12. *Verhaal van een Brouwer binnen Terhoolen in Zeeland, die gestorven was, en weder leevend wierd. pag. 25 tot 29*
13. *Van een Wonderbaar Miracul binnen 's Hertogenbosch, ten Huise van Mevrouw van Vlieden. pag. 30 tot 35*

Ver-

REGISTER der HOOFD-ZAAKEN.

14. *Verhaal van een Kranke, welke een Gen-
se Preekbeer met een eind Hout de
Kaamer uit dreef &c. pag. 36 tot 38.*
15. *Verhaal van een Heilige Religiense, en
andere saaken. pag. 39 tot 94.*
16. *Verschyning van een Geest binnen Gro-
ningen. pag. 95 tot 98*
17. *Verhaal van de Siele van een Maagd in't
Vagevuur zynde, welke sig vertoon-
de aan haar Speelmoot die nog in 't lee-
ven was, en te saamen een omstandige
saamenspraak hielden. pag. 99 tot 122.*
18. *Verhaal van een Geest te Veronen, die sig
vertoonde aan syn Huisvrouw. van
pag. 123 tot 144.*

*En soo tot het einde van dit Traſtaat,
diergelyke Historien meer.*

VER-

VERVOLG
op de
NIEUWE-KOST,
OF
VERANDERING VAN SPYS.

 Joannes Climacius, een bekend Schryver onder de Roomsgesinde, die de ongewoone en nooit gehoorde Pœnitentie, welke op het einde van het Eerste Deel van dit Tractaat zijn einde neemt, verklaard, die selfs gesien en bygewoond te hebben; gaat door de Penne van den Heer Abt *Columbanus Vrancx* met zijn verhaal verder voort; en neemt zijn Bedenking, voor af.

Hoe dat naa een droevig Berouw over de Sonden, de Blijdschap daar op werkt en volgd.

En begint zijn Redeneering of verhandeling aldus:

ALs ik aanmerke (zegt hy) de kragt van het Berouw over de Sonden, soo ben ik daar ten hoogsten in verwonderd, hoe dat een saak, die vol druk en droefheid is, inwendig vreugd
A en

en Blydschap werkt; even gelyk als Melk en Honing, als die genuttigd werd, sijn soetheid doet smaaken; wy sullen, als wy koomen te sterven, geen Reekening moeten geeven, nog bedroogen werden, om dat wy geen Miraculen gedaan hebben; alsmeede, om dat wy geen hooge saaken van God, of van de Heilige Drieëenheid verhandeld hebben; ook om dat wy geen hooge gedagten gemaakt hebben ontrent het Goddelyke Weesen; maar daar af sullen wy meest Reekening moeten geeven, dat wy nooit sonder Berouw of Druk geweest sijn, sonder dat wy geen verbryfeld of vermorsfeld Harte hadde, het welk God den Heere Beminde, of niet Lief en had. En op dat niemant koomte te seggen dat hy geen oorzaak heeft van berouw over sijne Sonden, soo van bedroefd of bedrukt te zyn over deselve, welke in sig selven voor een verslaagen Ziel seer kragtig en Profijtelik is; soo sal ik vervolgens hier een bedroefde Historie verhaalen, tot stigting van veele Zielen. Hier in bestaande;

Dat'er eens iemand was ontrent het voorseide Klooster, welkers Naam was *Steeven*; dewelke van Harten seer beminde een Stil en Gerust Leeven te leiden, dat van de Weereld af gesonderd was: als deselve veele Jaaren in het Klooster met veel stryd sijn Leeven had doorgebracht, en seer gepreessen was, omdat hy het Vasten door Traanen en Gebeden soo seer be-

min-

minde ; met nog veele andere Deugden , daar hy anderen in te booven ging ; soo maakte hy voor sig felven een Cellerje aan den voet van den Berg *Helias* , die eertyds zijn Heilige was , en aldaar zijn Goddelyk Visioen had gesien. Hy dan die soo waardig van Leeven was , ver- trok van daar tot een plaats van seekere Ere- miten : als hy daar eenige jaaren in een scher- pe Tugt seer Eensaam geleefd had ; uit dien hoofde , om dat deese plaats van alle Men- schelyke Troost heel Vreemd , en alle Men- schen genoeg onbekend , en by naa ontoegan- kelyk was ; te meer , dewyl dat dertig of veer- tig mylen in 't Ronde , niemant daar ontrent en woonde ; soo is hy eindeling weeder ver- trokken naa zijn eerste Celle , soo als hy in 't voorgige verhaal begeerig was , om ten einde van zijn leeven aan den voet van den Berg *He- lias* te moogen sterven. Eeven nu , soo als deesen ouden Vaader tot zijn voornoemde Cel- le was te rug gekoomen , soo bevond hy dat deselve , des daags voor zijn aankomst , beset was van twee Godvrugtige Discipulen uit *Pa- lestina* of het Heilige Land , welke in deselve haar verblyf hadden genoomen : wanneer hy nu in zijn voorseide Celle weinig daagen daar naa Gewoond had , soo wierd hy siek , en kwam ook korte Tyd daar naa te sterven. Daags voor zijn overlyden , soo wierd hy seer verbaasd , en verslaagen van Harten , en sag

4 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*
met Open Oogen naar de Regter en Linker sy-
de van zijn Bedde, even op die wyse, als of
sommigen een Reekening van hem versogten,
ontrent zijn gedrag, en wyse van Leeven; soo
hoorden de geene welke op zijn Uiterste by
hem waaren, Hem somtyds seggen: *Het is*
alsoo; maar daarom heb ik ook soo veel jaaren
gevast. Somtyds seide hy aldus, *het en is soo*
niet, dat is geloogen, ik en heb dat niet ge-
daan. Wederom anders; *Het is soo; het is*
ook soo geschied; ik heb het gedaan, maar ik
heb het ook betreurd, en beweend, en heb God
daar te naarstiger op gediend. Vervolgens
seide hy: *Gy beschuldigd my met de waarheid,*
en daar weet ik niet anders op te seggen, *als*
dat God Barmhartig is voor de Sondaaren.

Dit onsenlyk oordeel was vreeselyk om aan
te hooren; daar hem ook op geseid, en aange-
bragt wierd, fulke saaken, daar hy nooit meede
beschuldigd was, ten laste van hem die by naa
Veertig jaaren Monnik had geweest, en dat Woe-
styne en Eenzaam leeven seer had bemind; heb-
bende daar en booven de gratie voor sijne Traa-
nen; seggende, *wat sal't van my arme Sondaar*
zyn? weê my! Waar was doen het geene de
Propheeten seggen by Ezechiël, Cap. 18. Esaias
Cap. 30. enz. *In welke Ure dat den Sondaar*
gesugt sal hebben over sijne Sonden, hy sal
Salig weesen, daar veele geruht op zyn: ook
staat'er, daar ik nu in vinden sal, daar sal
ik

ik uw in oordeelen! Hy heeft in der waarheid
fulks niet kunnen beantwoorden. Daarom sy
hem alleen de Glorie, die hem syne sonden
vergeeven, of Gekend heeft; wat Einde, wat
Vonnis, wat Sententie dat hy ook mag gehad
hebben.

Wat Mens is'er, welke in't stuk van de Reli-
gie al de Tyd van zijn leeven soo wel heeft be-
steed, dat hy niet veel tyd verlooren, en versuimd
heeft, welke hy in de Deugd en de Godsdienst
versuimd en niet besteed en heeft, sonder eens
te denken dat dien Dag die voorby is nooit en
sal weederkoomen; Hoe sal soo Een sig selven
in de Dag en Ure van zijn Dood kunnen gerust
stellen, die soo onagtsaam hier heeft geleefd.
Hier af sal ik tot een Exempel daar een Histo-
rie af verhaalen van een Heremyt die in *Choreb*
woonde. Deese als hy lange Tyd seer onagt-
saam geleefd had, geen sorg draagende voor
syn saaligheid, soo wierd hy eindeling siek,
en kwam te sterven: met soo als zijn Siele uit
zijn Lighaam gescheiden was, soo is deselve
een uure daar naa weeder in 't Lichaam gekoo-
uen, en is weeder Leevendig geworden, waar
op hy alle die by hem waaren Versogt en Bad
van hem te willen afgaan: en als deselve alle
weg waaren, soo heeft hy den toegang van zijn
Kaamer met Steenen gestopt, en is daar twaalf
Jaar ingebleeven sonder iemand te spreken;
en heeft in al dien Tyd tot zijn onderhoud niet

6 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*

anders genuttigd als Brood en Waater. Dus soo alleen sittende, overdagt hy met verbaastheid wat hy al gesien had, terwyl sijn siel uit sijn Lighaam gescheiden was, in welke gedagten hy soo vast bleef denken, dat hy sijn aangesigt nimmermeer en veranderde van gelaat, en storten al swygende uit sijn oogen een vloet van Meenigvuldige heete Taaanen; dog soo als wy vernaamen dat sijn laatste Dood aantaande was, soo hebben wy den ingang van sijn Kaamer open gebrooken en sijn by hem ingegaan; met die Gedagten dat wy in sijn uiterste eenige goede leere en vermaaning van hem souden hooren, soo en hebben wy van hem niet anders konnen verstaan, als dat hy seide, *vergeeft het my*. Niemand, welke inder waarheid de Gedagtenisse van de Dood bekend is, die behoord, of en sal nimmermeer konnen sondigen. Wy waaren uitermaaten seer verwonderd, als wy kwaamen te sien, dat hy, die te vooren soo onagtsaam geleefd had, soo seer was veranderd in sijn Leeven, en soo saalig is gestorven. Als hy dan op het naaste Kerkhof was begraaven, en eenige Tyd daar naa sijn Heilige Gebeente wilde gaan soeken, soo en hebben wy het selve niet gevonden. Waar door God de Heere ons Verseekering gaf van sijn naastige, en loffelyke Pœnitentie; waar door aan alle Menschen een goede Hoop kan gegeven werden, dat sy van God in

Ge.

Genaade fullen ontfangen , en aangenoomen werden , hoe onagtzaam defelve tot nog hebben geleefd ; waer toe ver-eifcht werd dat fy haar felven aldus weeten te Beeteren.

BIEGT-DOGTER.

Vaader! dat is een feer fchoonen Spiegel, en feer Profytelyke gelykeniffe.

BIEGT-VAADER.

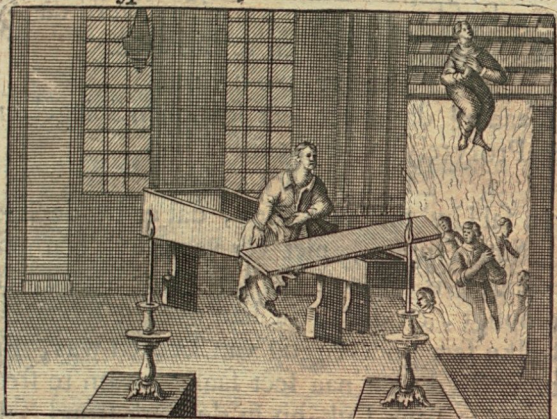
Ik fal Uw' hier verhaalen , dat'er by de Stad van Sint-Truyen , niet ver van Luyk een jonge dogter is geweest die *Christyne* heette, en het opfigt , en de Wacht had over de Koeyen , † welke feer godtvrugtig van Leeven was, En eenige Tyd daar naa feer faalig kwam te fterven. Als haar Lyk nu in de Kerk ftond , alwaar men de Miffen voor haar deed , foo sprong fy feer fubyt uit de Kift , en Vloog naa de Haanebalken , daar fy bleef fitten tot dat de Miffe geeindigd was : als fy nu naa de Miffe van den Priester was beswooren , foo daalde fy needer ; en haar gevraagd zijnde , hoe dat her met haar was ; foo antwoorde fy : *Alfoo haast als ik dood was , foo wierd ik van de Heilige Engelen geleid na een duiftere en donkere plaats , die feer vreeffelyk , en vol Zielen was : En de Tormenten die ik daar fag , waaren feer*

A 4

grou-

† Dit moet een jong Boerinnerje geweest hebben , en by gevolg kan men denken dat defelve de Koeyen wel fal gemolken hebben. Evenwel foo krygd fy in dit Traftaas vervolgens de Naam van een Santinne.

8 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*
grouwelyk en fwaar, dat geen Tonge en soude
konnen uitspreken, waar door ik meinde dat

ik in de Helle was, maar my wierd gezegt,
als dat het Vagevuur was; Agter naa soo
wierd ik heen geleid om de Tormenten der Hel-
le te sien: Vervolgens soo sag ik in beide die
plaatsen veel van myn oude kennissen, waar
op ik geleid wierd in 't Paradys, tot den
Troon van Gods Majesteit; wanneer ik daar
bevond dat den Heere my vriendelyk aansag,
(gelyk als my welkom heetende,) soo was ik
onuitspreekelyk verblyd, en meinde daar eeu-
wig te blyven. Maar God de Heere seide tot
my; Lieve Dogter, gy sult voorwaar hier
altyd by my sijn; niettemin soo geeve ik U.
de Keure, of gy nu by my wild blyven, of
wederom naa uw' Lighaam keeren; en in het
setve voldoening geeven voor de Zielen die gy

in het Vagevuur hebt gezien, en die dan met 'Ow' goed leeven moogt stigten; ten einde gy alsoo met meerder verdiensten tot my mag wederkeeren. Waar op ik aan den Heere antwoorde; dat ik wel bereid was, om in myn Lighaem weder te keeren; 't welk den Heere my niet qualyk afnam, en versond my soo wederom op de Aarde; over sulks soo verzoek ik dat niemant be-roerd of onsteld werde, over de wonderlyke werken die aan my gezien sullen werden. Van doe af aan begonde sy te schuwen het Geselschap der Menschen, om dat sy de sonde van deselve niet en konde verdraegen. Hier op soo vloog en sat sy somtyds gelyk een Voogel op de hoogste Takken der Boomen, en op de Kerken en Toorens; het geschiede als haar Vrienden haar eens hadden gevangen, met dat insigt als of sy beseeten was, en haar ook niet te Eeten en gaaven, soo kwam sy God te Bidden om eenige spysse te moogen hebben; en den Heere dede op een Miraculeuse wyse Melk koomen uit haare Borsten, daer sy een reine Maagd was, en daer meede onderhield sy haer leeven; daar naa, soo wierp sy haer selven in Gloejende Ovens, daar uit sy overluid riep van Groote Pyne die zy voor de Zieltjens verdroeg die in 't Vagevuur waren; en als sy uit soo een Oven kwam, soo en was sy niet verbrand, of beschaadigd, ook! soo wierp sy haer selven dikmaal in 't Vuur, en hield haar Handen en Voeten

10 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*
ten soo lang in 't Vuur, dat deselve in soo een
Tyd tot Pulver soude kunnen verbrand ge-
weest, en in Asse veranderd sijn, indien
het selve geen Miracul * waare geweest;
sy sprong ook dikwilk in groote Keetels vol
siedend waater tot haar Hals toe, en begoot
haar Armen en Beenen dikmaals met seer heet
waa-

* *Ik geeve den Leefer, welke maer eenig Verstanu, of
een Goed oordeel heeft in bedenken, uit dit en andere
Miraculen die hier naa staen volgen; wat geloof dat
men hebben kan aen het Miracul dat te Parys geschied
is in de Parochie-Kerk van de Heilige Margareta,
op den 31. Mey 1725. op den Feestdag van het alder-
heiligste Sacrament, 't welk door een voornaem hoog-
aenstienlyk Geestelyk Heer nog bekrachtigd is, om daer
onder de Roomgesinden Geloof aen te moeten geeven:
want soo als het my voorkomt, soo schynd het als of eeni-
ge Roomsgesinden hun selven willen gelyk stellen om de
Wonderwerken van onsen Saaligmaaker Jesus Christus
onder hun meede gelyk te maaken; Eeven als of desel-
ve aen hun meede toe geeigend waaren, dat sulke won-
deren en werken, onder hun meede plaats moesten heb-
ben en houden, 't geen de Geusen sodoanig voorkomt, als
een versonnen en versierd opgeeven, om de Anthoriteit
van hun Geloof by de Eenvoudige en onnossele Roomge-
sinde Menschen, te bekrachtigen en meerder vast te mae-
ken: Want deselve niet wel en souden willen dulden,
of Lyden, dat dit hooge en pragtig Gebouw van de Room-
se Kerk, soude aen het waggelen raaken, op het Fonda-
ment door hun gebouwe en opgeregt. Immers weeten de
Roomsgesinden wel, dat de Geusen aan sulc slag van
Miraculen geen geloof geeven, waarom sy ook van hun
verkesterd, en verbannen werden.*

waater, soo dat sy van Pyne een geluid maak-
te als een Vrouw die den arbeid heeft, of in
Baarens Noot is. Sy bleef somtyds onder het
Ys in het waater Ses daagen lang: En ook on-
der de Waater Meulens, waar door al het waa-
ter op haar Lyf viel; 'tgeen sy ook wel deed'
in de winter: somtyds sprong sy op het Rat
van een Meulen, en draayden daar meede om,
van onder tot booven, sonder gekwetst te wer-
den in haar Lighaam. Sy vrong haar selven
somtyds met Armen en Voeten op, en om een
Rat, sonder dat sy Handen of Voeten gebro-
ken had, als sy daar af kwam. Sy hong haar
selven ook wel aan een Galge, onder Dieven
en Moordenaaren, en bleef met een strop om
den Hals wel dry of vier daagen hangen. Dik-
wyl soo ging sy leggen in de Graf-plaatsen der
Menschen, en beschreyden daar de Menschen
haar Sonden. Somtyds verwekte sy op haar
aan, alle de Honden van de Stad *Sint-Truyen*
(niet verre van Luyk) en liep door Distelen
en Doornen, dat sy gants bebloed was over
haar Lichaam, nogtans en sag men aan haar
geen Quetsure als sy haar Lichaam had afge-
wassen. In het Bidden, en Meditatie in Hei-
lige gedagten, was sy soo ontsieken door de
Liefde Gods, dat sy met al haar Leedekens
scheen te versmelten als *Was*, en wierd gelyk
een Ronde Bolle. En als sy uit haar gebed
kwam, soo raakte sy weeder tot haar selven.

BIEGT-

12 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*

BIEGT-DOGTER.

Vaader! Ik hurke needer met Neus en Mond, en staa verwonderd in al die werken van soo een jong Maagdeken.

BIEGT-VAADER.

Daarom wierd sy ook genaamd die wonderlyke *Christyne*.

BIEGT-DOGTER.

Haar werken waaren seer wonderlyk die sy deed, en deselve scheenen alle Miraculen te sijn; meede was de Liefde tot haar Naasten, en de Ziektjes in 't Vagevuur, wonderlyk groot.

BIEGT-VAADER.

Men heeft aan haar ook niet kunnen merken dat sy eenige wellustigheid van 't vlees heeft gehad, of geset was op Hovaardy, of Sinderlykheid, en Gemak; nog ook niet Gierig was, veel minder ook tot eenige Ydelheid was Geneegen; voornaamentlyk, naa dat sy die Tormenten der Helle en van 't Vagevuur, en de Blydschap des Heemels gesien had: sy en sogt geenderhande Geneugte van de Wereld, en wagten haar selven seer van alle sonden soo Groot als Klein; dewelke sy meer haaten dan alle Pyne der Hellen, daar sy anders haar selven geerne toe begaf uit liefde tot andere. Wat behooren wy dan niet voor ons selven te doen, en hier in dit Leeven te Lyden, en de wellusten te vermyden; om sulke Tormenten te ontgaan,

gaan, en haast by den Heere te weesen. Men leeft in 't Boek van de Oude Vaaderen, dat'er eens een Monnik was, die het altyd verdroot om in sijn Celle te sitten, en wanneer hy seker Vaader dat te kennen gaf, en daar toe eenige raad van hem begeerde, soo seide dien Ouden Vaader; *Myn Soone, dat komt om dat gy de Blydschap des Heemels niet en hebt gesien, nog de Tormenten der Hellen; want als gy die gesien had, soo soude gy soo geduldig sijn in Uwe Celle, dat, alwaar deselve vol Maaden en Serpenten van onder tot booven, gy dat soude kunnen uitstaan.*

Den Biegt-vaader verhaald verder.

Dat te Schiedam in Holland ook een Heilige Maagd is geweest die *Lidwyn* geheeten was, welke in veel saaken en Maniere van doen de voornoemde *Sinte Christyne* heeft naagevolgd, om de Zieltjens in 't Vagevuur te hulp te komen, en te Verlossen uit haare Pynen en Tormenten. Het geschiede dat op seckere Nagt haar Geest Geleid, of gesteld wierd in 't Vagevuur der Engelen, daar sy met groote Compassie en Meedelyden die arme Zielen sag op en neer gaan met vuurige Bollen; hier op soo toonde den Engel haar eene van die Zielen, en vraagde haar *of sy die niet uit de Pyne, soude willen verlossen?* waar op sy antwoorde van *jaa;*

jaa, seer geerne: Toen seide den Engel, soo moet gy dan passeeren door het midden van die Vlammen: waar op sy weder antwoorde, dat sal ik geerne doen. Terstond soo wierp sy haar in die Vlamme daar sy de Duivelen sag ineenkrimpen, en greinsden geweldig op haar, om dat sy die Zieltjes te hulp kwam. Als sy nu die vlammen door gepasseerd was, soo sag sy dat den Engel die Ziele nam, en trok hem uit die Tormenten; en vloog weinig tyd daar naa seer verblyd naa den Hemel. Daar was ook nog een Vrouwe die haar Bad, dat sy voor haaren Vaader Bidden soude, welke toen was overleeden. Als sy daar op kort daar naa, met den Geest in 't Vagevuur was geleid, daar sijn Ziele seer was gepynigd, soo sprak den Engel tot haar: dat is dien Man daar gy voor beloofd hebt te sullen bidden; Als dien Man haar nu sag, was hy wonderlyk seer verblyd, en seide met groote vreugd, deese Maagd is de Eerste leevende Mensch, die ik naa myn Dood heb gesien; de Heere zy geloofd en Gedankt voor de Genaade die hy my nu doet; daar naa voor hem Biddende, en in haar Lighaam voor hem veel Lydende, soo heeft sy hem verlost, 't geen hy aan sijn Huisvrouw te kennen gaf, als hy geholpen, en uit de Pyne verlost was. Sy sag ook eens iemand in 't Vagevuur, die Uitneemende Tormenten uitsond, dewyl hy seer gruwelyk doorsteeken wierd, met Ysere
staaf.

staaken; daar op seide den Engel tot haar, *dit is den Broeder van die Vrouwe die van Uw' begeerde dat g y voor hem soude Bidden; wilt g y dat voor hem doen, soo sult g y hem uit dat groote Torment haast kunnen verlossen.* Doen Bad sy den Heere voor hem, dat hy van die Ysere staaken soude moogen verlost werden: waar op hy terstond bevryd, en by de andere verlostte Zielen geleid wierd. Als sijn Suster haar Selven onderwyl seer kwelde om te moogen weeten hoe het met hem al ging, of gelee- gen was; soo seide sy haer wat sy gesien had; en sy deede Aalmoessen geeven voor sijne Zie- le; mitsgaaders liet sy een Kapoen braaden voor de arme sieke Menschen, het welke die Suster alles deed; des Nagts soo sag sy een Hoop Duivelen, onder welke een was, die in sijn Hand een Kapoen had, dewelke seer wel geleeek naa de Kapoen die sijn Suster voor den Armen had laten Braaden; waar op dien Duivel deselve seer styf en fel kwam te smyten in 't aangefigt van *Lidweyne*, en de Suster van dien verlostten Man: hier op soo kreeg die Suster een groote siekte, om haar Broeders wille, 't geen sy moe- ste lyden en uitstaan: daar op soo heeft *Sinte Lidweyne* voor haar tot God gebeden, en wierd daar op van die siekte verlost, en gelei- de haar tot haaren Broeder, die daar door meede geheel verlost en geholpen wierd.

Sy weende dikwyls seer overvloedig voor
die

16 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*

die Zieltjes in 't Vagevuur, voor welke sy seer groote Affectie en liefde had. En sy sprak God aldus aan : *Och , of ik eens myn Vleesch en myn Bloed mogt offeren voor die arme Zielen die gy in 't Vagevuur Kastyd*: in 'tkort; sy Bad , sy Sugte, sy weende, sy leed groote Pyne , sy waakte, sy liet Miffen doen, en Offerden haar selven t'eenemaal op voor deese Zielen.

Als eenen *Boudewyn van de Velde* gestorven was, soo wierd *Lidwyne* door den Geest weeder in 't Vagevuur geleid, en sy sag hem staan beneden een Berg daar hy op moest klimmen;

en als hy dien Berg niet wel konde opkoomen, seide hy teegen *Lidwyne*: hebt dog meedelyden

den met my, en draagd my op deesen Berg: waar op *Lidwyne*, *Boudewyn van de Velde* op haar Schouderen nam, en droeg hem op dien Berg, met sulken Arbeid en Pyne, dat se ten einde haar Adem was; des Morgens daar aan, als haar Biegtvaader by haar gekoomen was; soo vraagde hy haar; *wat ongemak Dogter, heeft Uw getroffen, dat gy soo vermoeid schynd te weesen, en Uw Adem soo kwaalyk kond haalen*; waar op sy antwoorde; *Vaader, ik ben van een Berg gekoomen, daar ik iemand heb opgedraagen; welke my seide dat hy Boudewyn van de Velde was, daar van was ik seer besweert en vermoeid geworden; welke B. van de Velde haar Biegtvaader, wel dikwyls had hooren noemen, maar hy kende hem egter niet: Drie daagen daar naa, soo ging deese Biegtvaader van de Heilige Lidwyne op seekere plaats de Misse doen, alwaar hy kwam te hooren dat 'er ook gestorven was, eenen Boudewyn van Campen; waar van den Kosters van die plaats hem seide, dat hy overleeden was op dien selven Nagt als Lidwyne hem hadde gesien. Ook was 'er seker Priester (verhaald den Heer Abt nog verder) welke in al sijn leeven seer Vleesfelyk en naa sijn Wellust geleefd had, maar stierf ook met groot berouw over syne Sonden; maar om dat hy geen Pœnitentie, of Boete genoeg gedaan had, soo moest hy evenwel naa 't Vagevuur passeeren. Als*

B

Lid-

18 *Vervolg op de NIEUWE-KOST*

Lidwyne hier naa weederom in 't Vagevuur was gekoomen, foo hoorde sy iemant, welke in de Diepte van een Vuurige Put seer deerlyk kwam te Sugten, Steenen, Kermen, Weenen, en Huilen: doen seide haaren Engel, dat deselve dien Priester was, die daar twaalf jaar geleege had in die Grouwelyke Tormenten en Pynen van 't Vagevuur; en den Engel vraagde haar of sy hem uit het Vagevuur wilde Verlossen: waar op sy antwoorde, van jaa: seer geerne, doen seide den Engel, dan soud' g'y moeten 'Passceeren' door deese Vuurige Gragt die ik uw' aantoon, in welke een seer sterke stroom en een diepe Grootte Vloedis; als haar Engel sag dat sy vervaard was dat Waater in te gaan, 't geen een seer groot gedruis en Geluid maakte; foo Vermaande hy haar, en gaffe goeden Moet: sy daar op van God gesterkt sijnde, door een Goddelijke Geneegentheid en ontfteeken Liefde; foo wierp sy haar in die druissende Waateren, en verdroeg alle die Pynen, welke sy te booven kwam: waar op sy kwam te sien, dat de Ziele van dien Priester veel witter was geworden dan de Sneeuw, en voer verblyd naa den Heemel. Als *Lidwyne* nu uit die Tormenten was gekoomen, foo Waschte en Baade sy haar Selven in een schoon Riviertje, waar op Sy als den gesegde Priester, meede verblyd na den Heemel voer. (Op deese wyse verhaald het myn Heer den Abt;

Abt; maar deese Heemelvaard komt den Uitgever van dit Tractaat sodaanig voor, dat deselve verseld geweest sal syn met Heemelsche gedagten, want myn Heer den *Abt* gaat verder voort, en segt). Als *Lidwyne* nu tot haar selven was gekoomen, soo was sy seer besweet, sodaanig dat alle die haar aansaagen, wel konden sien dat sy ergens grooten arbeid, en veel Geleeden moest hebben. Ook was'er meede een ander Priester die *Lidwyne* seer beminde; om dat deselve naa haar Vermaaning aan hem gedaan, sag, dat hy van veele groote Sonden afstond; maar niet lang daar naa soo stierf hy van de Pest: waar op sy voor sijn Ziele Bad, met groote Traanen; en sy had ook grootebegeerte om te moogen weeten, hoe het al met hem was; waar op den Engel haar vraagde, *of sy wel bereid was om voor hem te lyden?* waar op sy antwoorde van *Jaa; als 't God geliefd;* hier op soo wierd sy terstont met den Geest in 't Vagevuur gevoerd, en sag ter selver Tyd aldaar een seer vervaarlyke Put, welke vol grouwelyke Tormenten was; waar op sy den Engel vraagde *of dat de Helle was?* daar den Engel op antwoorde, *dat de Helle verre van daar was.* Doen sag, en segt *Lidwyne* nog al verder; en vond een plaats die nog veel vreesfelyker was, welke opgemaakt was van seer swarte steenen, en die wonderlyk diep was. In welke plaats sy een won-

derlyk getier en geluid hoorde, welke vervuld was met een bedroefd Sugten, Huylen, Smyten met Haamers, en andere Instrumeten, daar de Zielen in 't Vagevuur van die Hel'sche Beulen sonder Meedelyden seer meede getormeteerd wierden, welke te saamen sulke een geluid maakte, dat alwaar de geheele wereld te saamen by een vergaaderd, soo en soude men soo een geluid nog getier niet hebben kunnen maaken. Daar op seide den Engel tot Lidwyne, *dat al die verdoemde Menschen daar in waaren*; en vraagde haar *of sy geneegen was die plaats naader te besien*; daar sy op antwoorde aan den Engel; *kan ik het getier en geraes soo kwaalyk verdraagen; hoe soude ik het gesigte daar van kunnen uitstaen.*

Sy sag ook nog een anderen Put, op dewelke een Engel sat, welke seer droevig van ge-laet was; sy verstond doen dat het den Engel van dien Priester was, daar sy voor Bad, welke van de Pest gestorven was; sy bemerkte ook dat den Engel seer droevig was, om seekere Sonden die hy gedaan had, waarom hy ook bysonder was gepynigd geworden: maar hier op soo ging terstond den Put open daar hy in was; en daar kwam een seer leelyke vlamme uit, met een seer groot geluid en gehuil; waar op den Engel haar vraagde *of sy die stemme wel kende*; daar sy op antwoorde, *jaa dog seer wel*; seggende, *dat het de Ziele was van dien*

dien voorfeiden Priester; dewelke terftond uit dien Put te voorschyn kwam, eenen gelyk een gloejend Yfer: soo haast en had hy Sint Lidwyne niet gezien, of hy riep aldus: *O seer klaare en suivere Spiegel, of ik mogte God in Uw' sien, en Uw' in God.* Als Lidwyne die Ziele uit die grondeloofe Put seer deerlyk had sien opkoomen, soo was sy soo vervaard geworden, dat haaren Gordel en Riem van vreesse was koomen te breeken; schoon deselve anders sterk genoeg waaren; door welk geval sy daar door tot haar selven met den Geest in het Lighaam kwam, en op haar Beddeken ging leggen, daar sy altyd op Lag en Sat. Hier op vraagde de geene die haar Bewaarden, *wat haar over gekoomen was, om dat sy soo seer ontsteld was.* Daar op sy antwoorde; *al mogt ik geheel de Wereld winnen met alles wat daar in is, soen soude ik al sulken Vreesse niet willen Lyden, als ik nu geleeden hebbe; indien het niet geweest waare om de Liefde Gods: en van myn Even Naasten.*

Binnen korte daagen daar naa, soo sag sy den Engel van dien Priester, seer verblyd en verheugd, om dat deselve uit dien Put was verlost, en geraakt was in die gemeene Plaatseder Zieltjes die nog te suiveren sijn; en kort daar naa door de Pynen die Lidwyne voor hem op de Aarde uitgestaan had; soo wierd hy eenemaal verlost en Saalig. Daar was nog

22 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*
 een Vrouwe die veel Snaps en praat hadde,
 welke *Lidwyne* seer lastig Viel, om van haar te
 moogen weten hoe dat de Ziele van een Man
 die overleeden was, gesteld was; waar op sy
 antwoorde, *dat sy soo stoutelyk van de Gesteld-*
heid der Zielen niet konde spreken als wel an-
dere, want veele derselve reeds in't Vagevuur,
gekastyd waaren, over hunne begaane Son-
den; gelyk als sy ook van haar Engel verstaan
 had, dat sy veele Zielen voor het Vagevuur
 toegebracht had, om voor de Menschen Heyli-
 ger te schynen dan sy waaren. Sy sprak seer
 geerne van goede Menschen, soo Geestelyke
 als Weereldlyke; maar seer ongeerne van kwaade
 en boose Menschen. Daar sat eens by *Lid-*
wyne een Eerlyk Priester van Goeden Naam
 en Faam; de welke, als hy by haar een groo-
 te Pot met Mostaard * sag, soo seide hy tot
 haar; *ik wilde wel dat ik soo veel jaaren mogt*
in't Vagevuur weesen, als daar Graantjes in
vermaald sijn, behoudens dat ik van myn sa-
ligheit soude moogen verseekerd weesen. Doen
 seide sy, *My dunkt Heere dat het selve van*
Dw' niet ten beste en is geseid; want het schynd
dat
 * *Men heeft Reeden om te gelooven dat de Heilige Lid-*
wyne in dien Tyd te Schiedam sal Mostaard verkogt
hebben. Want wat Eigenschap soude het anders heb-
ben, dat dien Priester by haar soo een groote Pot met
Mostaard soude hebben vinden staan. Soo als den
Heer Abt segt.

dat gy al te kleenen Hoope en Betrouwen hebt op Gods Barmhertigheid. En waare het soo geleege dat gy geproefd had, die Tormenten van het Vagevuur, gy en soud geensints soo spreken. Als deese Priester kort daar op kwam te sterven, soo vraagden sijne Vrienden aan Lidwyne, hoe dat het met sijn Ziele al was; waar op sy antwoorde, seer wel; daarom, om dat hy Eerlyk en goed van Leeven geweest is; maar sijn Ziele soude nog beeter gesteld weesen, indien hy sijn Hoope en Betrouwen wat meer op Gods Barmhertigheid gesteld had. Men moet dan hoopen, en egter dugten en vreesen; meer hoopen als vreesen, als wy maar goed van Wille sijn, en God beminnen.

Als de Moeder van de Heilige Lidwyne, met naame Petronella op haar uiterste lag van haar sterven, en seer benaud was in haar Gemoed, om dieswil, dat sy in haar Jonkheid seer Ruikeloo, en sonder vrees van God geleeft had, en seer arm van Deugden was al haar Leeven lang: soo seide sy tot Sinte Lidwyne haar Dogter, wild gy beminde Dogter voor myn Sonden Bidden, soo sal ik veel geruster Sterven; waar op sy met groote Affectie en Liefde tot haar antwoorde; Moerken sijt wel gemoed, de Heere en sal Uw' Herte van Berouw en Ootmoedigheid niet versteeken of verwerpen; nog Uw' verdoemen om Uw' gebreeken; waar toe ik Uw' geerne schenken

24 *Vervolg op de NIEUWE-KOST.*

al wat ik hebbe; te weten, *al mynen Arbeid, Weedom, Smerten, Pynen, Tormenten, Sweeren, Seeren, Wonden, myn Siekten, Waaken, Bidden, en al myn goede Oeffeningen, die ik in des Heeren Gunste gedaan heb, en dit alles geleeden.* Op welk seggen Moerken geruust en wel te vreedten was, en stierf seer verblyd in den Heere, daar sy naa toetrok; sonder geen of klein Vagevuur te lyden, *soo het uiterlyk scheen.*

Den Vaader segt verder.

Dat'er eens een Geleerd Doctoer in de H. Schriftuur is geweest, met naame *Tilemannus Bredenbach*, welke in het 9. Cap. in het 8te Boek van sijn Collatien beschryfd, dat ontrent het Jaar ons Heeren A°. 1480. deselve in het Hertogdom en de Stad Gulick gekend heeft een Smit, welke gestorven, en gekist was; en als de Gebuuren sijn Lyk in den Nagt bewaakten, soo wierd hy weeder Leevendig, en kwam uit de Kist met een Slaaplaaken en Dood-kleed aan, tot de geene die hem bewaakten; dewelke van hem Vervaard sijnde, de Vlucht naamen: Maar hy hieldse nog staande, en vertroostte haar; seggende, dat hy waar, en waaragelyk was verreesen; Hy leefde daar naa nog lang, maar geheel anders dan van te vooren, want men sag hem nooit meer lachen, nog eenige

nige Wereldse Geneugten, Vermaak of Vlees-
selyke Wellust pleegen. Maar hy hoorde
al de Diensten van de Kerk ; want als hy
de Klok hoorde Luyen om in de Miffen te
gaan , of de Vesperen , of voor het Lofge-
fang , soo leide hy terftond fijn Haamer op het
Aambeeld, en liep naa de Kerk, en verlerteden
in 't geheel geen dienst: soo dat deefe nieuwe
wyfe van Leeven, genoeg te kennen gaf, wat
al wonderlyke faaken hy in fijn voorige leeven
niet al gefien had.

In het 10. Capittel van fijn Collatien.

Verhaald *Tilem. Bredenbach*, dat het by
fyn Tyd gefchied is binnen Ter Thoolen in
Zeeland, dat daar een Brouwer was gestorven
die ook al gekift was; maar eer hy nog wierd
begraaven, soo klopte hy van binnen in de Kift;
de Kindertjes in dat Huis dit Kloppen hooren-
de, riepen haar Moeder; feggende, *Moertje*,
Vaartje Klopt; *Vaartje Klopt in de Kift*;
Maar dewyl dit feggen van die Kinderen niet ge-
agt wierd; fooren was *Moertje*, en de verdere
Huisgenooten niet te haastig om by die Kin-
deren te koomen; maar om dat de Kinderen
eeven fterk bleeven roepen, soo kwaamen fy
ook ten laaften, en hoorden dat de Kinders de
waarheid feiden; waar op fy de Kift open dee-
den, en den gestorven Brouwer kwam daar

B 5

lee-

leevend uit. Als hem daar op gevraagd wierd, waar dat hy geweest had, en wat hy al had gezien, soo seide hy niet anders, als; *indien ik DE: het immers kwam te seggen, soo soud' gy het selve niet gelooven.* Ook soo en begaf hy sig selven daar naa nooit meer tot eenige Vleesfelyke, of Weereldse Vermaakelykheden, gelyk andere Menschen. Doende naa het seggen van den Wyseman, *het Herte van wyse Persoonen is daar droefheid is, en het Herte der Sotten daar blydschap is Eccles. 7. Cap. 2.* Tot het Lachen heb ik gerekend het een doolinge te sijn; En tot de Blydschap heb ik gesegd, waarom bedriegt gy Uw' te vergeefs, „ *Sinte Bonaventura segt ook; Alsulk een „ Lief-*

„ Liefde moet'er fijn in dit fterffelyk leeven;
 „ Ook fulken neerftigheid om te Bidden, en
 „ fulken begeerte om te koomen tot het geene
 „ waar toe gy gefchaapen fijt; en een inwen-
 „ dige droefheid, om dat gy daar nog niet
 „ en fyt; Als ook een Vreefe of gy daar toe wel
 „ fal koomen; foo dat gy geen blydschap en
 „ behoord te gevoelen, dan van al fulke faa-
 „ ken, die Uw' Hulpe en Hoope kunnen gee-
 „ ven, om daar toe te geraaken.

*In het 26te Capittel verhaald T. Breden-
 bach al verder.*

Dat als in 't Klooster van *Sinte Geertruid*
 een Heilige Maagd Gestorven was, foo fag
Sinte Geertruid haar Ziele feer verciert in een
 wonderlyke Klaare Plaats, alwaar den Heere
 Jefus by haar stond, dewelke haar groot ver-
 maak aan deed, met fijn vyf Wonden aan haar
 te Vertoonen in haar vyf Sinnen, doen feide
Sint Geertruid tot den Heere Jefus, „ Aan-
 „ gefien dat gy den God van alle Vertrooftin-
 „ ge fyt; en deefe Ziele foo Vriendelyk hebt
 „ ontmoet en opgewagt; waar over is het dog,
 „ dat fy foo droevig van gefigt fchynd te weefen,
 „ en inwendige fwaarigheid toond te hebben:
 „ waar op den Heere Jefus antwoorde en sei-
 „ de; deefe Ziele Ontfangt alleen uit myn
 „ Prefentie vermaak van myn Menschelyk-
 heid.

heid, daar sy niet geheel en volkoomen in
 Verheugd kan weesen; maar als sy van het
 versuim en onagtsaamheid in haar voorgaan-
 de Leeven, sal gesuiverd weesen, dan sal ik
 deselve geheel vertroosten, door de Tegen-
 woordigheid van myn Goddelyke Nature.
 Waar op sy vraagde; Maar Heere; soude
 Gy door Uwe Barmhertigheid, Uwe Dog-
 ter teegenwoordig niet kunnen ontslaan van
 alle beletsel en onagtsaamheid, welke desel-
 ve mogt begaan hebben; dewelke gy van
 jongs op anders gegeven hebt een goeden
 Wille, en een goedertieren Herte tot alle
 Menschen? waar op den Heere antwoorde;
 de Godvrugtigheid van haar Herte, en haar
 Goedertieren wille, sal ik seer en overvloe-
 dig vergelden: Maar (seide hy) het is eerst
 noodig naa den Eysch van myn Regtvee-
 righeid; dat alle smetten en vuiligheid van
 Sonden, eerst afgevaagd werden; en myn
 Bruid accordeerd daar in seer gerne met myn
 regtveerdigheid, waar op hy die Ziele seer
 soetelyk by haar Kinne nam; en sy knikte seer
 Minnelyk op die woorden des Heeren. Als
Sintre Geertruid daaar naa voor haar die Saali-
 ge Offerhande in de Misse Offerde, die door
 den Priester wierd opgeheeven, soo sprak dee-
 se Ziele; „ Ik bevinde voor Waaragtig dat
 „ 'er geen deugd is, hoe klein deselve mag
 „ weesen, dat die niet ongelooend en blyfd;
 „ En

„ En ook dat 'er geen soo kleene Sonde is, of
 „ sy moet gesuiverd sijn voor of naa de Dood.
 „ Want om dat ik dat H. Sacrament geerne
 „ pleeg te ontfangen, soo bevinde, dat ik 'er
 „ nu groote Remedie en Hulp door kryge,
 „ als 'er voor my Geofferd werd. En om dat
 „ ik soo goedertieren Herte en wille gehad heb
 „ tot alle Menschen, soo helpt my nog eer het
 „ Gebed dat voor my werd uitgestort, als iets
 „ anders; daar en booven verwacht ik de Eeu-
 „ wige Vergelding, die ik in den Heemmel ont-
 „ fangen sal. Op dit seggen scheen deese Ziele
 opwaarts gedreeven te werden; verheeven syn-
 de door 't Gebed van de H. Kerke. En deselve
 was den Tyd ook wel bekend, wanneer dat den
 Heere haar soude te gemoed koomen met de
 Kroone der Glorie, om haar te brengen in die
 eeuwige blydschap.

*In het 40te Capittel van Tilim. Bredenbachs-
 Collatien. Heeft myn Heer den Abt Co-
 lumb. Vrancx een Extract van een Brief
 nitgetrokken van een seer weerdig Heer ge-
 schreeven, welke Luid, als volgd.*

Seer Lieve Suster; ik heb van UE. al ant-
 woord verwacht op myn laatste Brief, maar nog
 niet bekoomen; dieshalven diend deese om
 UE: bekend te maaken het wonderlyk Miracul
 dat hier in s' Hertogenbosch ten Huise van Me-
 vrouwe

30 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*
vrouw van Vlieden, voor waaragtig is voor-
gevallen op den 23ste dag van November laast-
leeden A°. 1581. op welke Tyd onse Broeder
Uw' Man, in deselve Gedaante en Kleederen,
waar meede hy laast in s' Hertogenbosch was,
te weeten met een swarten Mantel, Fluweele
Kousen, Bloods Hoofds met de Handen in een
geslaagen, sig heeft vertoont op diversse Plaat-
sen, Tyden en Stonden aan Martyntje de
Dienstmaagd in Uw' Huis; wanneer hy ten
laasten syn Mantel open sloeg, soo vertoonde
Hy een groote Vlamme Vuur; mitsgaaders,
scheen het als of'er uit de oogen een groote
Vlamme Vuur scheen te willen koomen; wan-
neer Martyntje dit kwam te sien; soo viel sy
van haar Selven; de Dogters van UE: in het
Huis, die daar present waaren, neevens haare
Moeje, uit de Mond van Martyntje verstaan
hebbende, dat het haar Vaader was, hebben
op haar Moeje seer begeerd, dat sy sonder ee-
nige Vreesse hem vraagen soude, of hy van
God waere, of niet; En of hy ook van ons
(Menschen synde) konde geholpen werden.
Doen heeft hy sig weederom aan Martyntje ver-
toond, maar niet in een vreesfelyke gedaante,
en seide; *waarom en helpt gy my niet? waar*
voor vreesd gy? Uw' en sal geen leet geschie-
den; daar Martyntje op antwoorde, Ik ben
soo vervaard dat ik niet magtig ben Uw' te
helpen. Dit geschiede des Maandags daar aan
vroeg

vroeg in den Morgenftond; en vertoonde fig fel-
ven als doen, sonder iets te seggen, maar hy Sug-
ten feer fwaar; en ten 2 Uren op den felven dag
feide hy; *waarom helpt gy my niet?* fy ant-
woorde; *Ik ben bereid Uw' te helpen; met*
alle Manieren en Middelen, die de Heilige Ca-
tholyke Kerke toelaat. Dit is feide hy het
geene dat ik tot nu toe van UE. hebbe gewagt;
Als fy nu uit haar Kaamer op de Zaal gekoo-
men was, foo bad hy haar, *dat fy dry Miffen*
voor hem foude doen leesen, welke men voor de
overleedenen gewoon was te laten doen. En
dat fy foude naa Oorſchot gaan; en daar een
Offerhande doen van een Penning aan het Au-
taar van het Heilige Kruis, 't geen hy by wy-
len ſiek ſijnde, wel beloofd, maar leelyk ver-
ſuimd had; verder feide hy, *dat ſy alle vree-*
ſe foude afleggen, met belofte van haar Gefel-
ſchap te houden. Booven dit, foo begeerde
hy dat ſy aan ſyn Broeder en Dogters seggen
foude, dat ſy dog niet en geliefde op te hou-
den om voor hem te Bidden. „ Des Dings-
„ daags daar aan is Martyntje naa Oorſchot ge-
„ gaan, om ſijn begeerte te volbrengen; Hy,
„ die haar hier voor beloofd had, haar niet te ſul-
„ len verlaten, is haar op die Reistogt getrouw
„ by gebleeven; daar te Oorſchot gekoomen ſijn-
„ de, foo ging hy ſelfs voor haar heen in de
„ Kaamer van 't Huis dat aan de Kerk gebouwd
„ was; en van daar in de Kerke, tot aan den
„ Voet

„ Voet van het Altaar van 't Heilige Kruice;
 „ alwaar sy beide op haar Knyen laagen, en
 „ als haar onbekend was waar sy haar Offer-
 „ hande soude laaten; soo leide hy deselve aan
 „ den Voet van het Altaar, [wyfende haar,
 „ dat sy deselve aldaar in de Busse soude stee-
 „ ken. Des Vrydags daar aan is sy met hem
 „ weederom te s' Hertogenbosch gekoomen,
 „ sonder een woord teegen haar te spreken,
 „ schoon hy sig selven aan haer vertoonde met
 „ sijn Handen te saamen in een geslaagen. Des
 „ Saturdags daar aan, in den vroegen Morgen-
 „ stond heeft hy haar uit den slaap gewekt,
 „ en seide dat sy haar ten eersten soude klee-
 „ den; en sy haar Offerhande voor hem sou-
 „ de doen in *Sint Jans Kerke* voor het H. Sa-
 „ crament, 't geen hy daarom gelaste; om dat
 „ hy by sig selven *in s' Hertogenbosch synde*,
 „ om de vrede te helpen maaken tusschen de
 „ Borgers en het Guarnisoen, het selve ver-
 „ suimd had. Als Martyntje nu beefig was
 „ met haar te kleeden, seide hy tot haar,
 „ *Haast Uw' dog wat; want ik en sal hier*
 „ *niet lang meer sijn*; en daar op soo ging hy
 „ voor haar heen terstond in de Zaal daareen
 „ klaarschynend ligt, en klaarheid was, Hy
 „ begeerde van Martyntje nog verder, dat sy
 „ voor de Missen welke voor hem gedaan, en
 „ betaald moesten werden, niet anders als sui-
 „ vere Aalmoessen soude geeven. Daar en
 „ boe-

„ booven belaste hy dat sy aan sijn Broeder
 „ seggen soude, dat hy Constant, en Vol-
 „ standig soude blyven in het Rooms Catho-
 „ lyk waaragtig geloove, waar aan hy op der
 „ Aarde sijnde, nog Getwyffeld had; Hy be-
 „ geerde ook verder, dat sy het selve ook seg-
 „ gen soude aan sijne Dogters, en dat sy altyd
 „ haar Moeyken wel soude naa volgen en ge-
 „ hoorzaam weesen, en dat sy sonder ophou-
 „ den voor de overleedenen soude Bidden.
 „ Want (seide hy) indien het saake was dat
 „ sy wisten wat Tormenten dat de Zieltjes in
 „ 't Vagevuur moeten lyden, en hoe seer dat
 „ deselve door de Gebeden der Geloovige
 „ Menschen geholpen werden, soo soudens sy
 „ nog Ure nog Tyd weesen, sonder aan haar
 „ gedagtig te sijn, en sonder voor haar te Bid-
 „ den: want myn Vagevuur was van Vyf jaa-
 „ ren; maar ik hebbe myn Vagevuur Vier jaar
 „ en vier daagen verkort en afgeleid door de
 „ Gebeden van myn Vrienden; meede soo
 „ ben ik ook Principaal geholpen, door de
 „ Sustertjes en Religieusen van Bortele, wel-
 „ ke UE. voor myn Geliefd te Bedanken voor
 „ myn Verlossing en Saaligheid die my nu aan-
 „ staande is; Hy vermaande Mattyntje meede,
 „ dat sy aan *Mevrouw van Vlieden* soude
 „ Recommandeeren om haar Testament te
 „ maaken, terwyl sy nog in een Goede staat
 „ was, om in haar Uiterste daar meede niet
 „ be-

C

„ bekommerd te weesen, en als dan met God
 „ alleen genoeg te doen had. Hy versogt ook
 „ aan Martyntje dat deselve aan sijn Broeder,
 „ soude seggen, dat hy met alle sijne Kinde-
 „ ren, soude tragten Eendragtig te weesen en
 „ te Leeven, op dat sy naa hunne Dood ook
 „ in sulke Tormenten niet en mogten koomen.
 „ Als men hem ook kwam te vraagen, naa de
 „ Gesteldheid van Sommigen die overleeden
 „ waaren, soo antwoorde Hy, *dat het hem*
 „ *niet geoorlofd nog toegelaaten was, om van*
 „ *hun Lieden iets te seggen.* Maar dit seide
 „ hy nog; *dat sy daarom niet souden naalaa-*
 „ *ten om geduurig voor hem te bidden.* Ten
 „ laasten als hy deese Martyntje, en andere goe-
 „ de Vrienden, die hem met hunne Gebee-
 „ den nog hadden geholpen, soo bedankte
 „ hy haar allen, met belofte hun hier naa,
 „ als hy ten Heemel gereisd was, resullen by
 „ staan in haaren Nood. Op dit seggen soo
 „ Voer hy ten Heemel met een seer klaarschy-
 „ nend Ligt, in de Eeuwige Glorie, met de
 „ Handen in een geslaagen sijnde.
 „ Dit Schryve ik Uw' Lieve Suster voor een
 „ Waaragtige Saak, op dat gy Uw' met ons
 „ soude verblyden, en verseekerd weesen van
 „ de Saaligheid van onsen Broeder; als meede
 „ van het goede Leeven van onse *Moeyke* in
 „ de Opregtigheid van het Catholyke Geloof;
 „ sulks dat wy geen ander Gelooye te volgen
 „ heb-

„ hebben , dan dat wy van de Heilige Room-
 „ sche Apostolische Kerke, van den Tyde der
 „ Apostelen af ontfangen hebben, soo van Ou-
 „ ders tot Ouders; 't geen dat Christus Jesus
 „ ook met sijn Mond heeft gesegd, de Apo-
 „ stelen geleerd, de Martelaaren met hun Bloed
 „ hebben verseegeld, en de opregte Catholy-
 „ ke Kerk de Geheele Weereld door leerd en
 „ onderhoud. Ik Hoope en Vertrouwe dat
 „ gy Liedén allen, en alle onse andere Vrien-
 „ den hier door seer bevestigd sullen werden,
 „ in het opregte Catholyke Geloove; en daar
 „ teegen versaaken, alle nieuwe Leeringen, en
 „ doolingen van deese Tyden, welke soo vee-
 „ le Menschen, tot droefheid ter Helle bren-
 „ gen in de Eeuwige Verdoemenisse.
 „ Blyfd Gesond, en Leefd wel; met haast
 „ geschreeven in 's Hertogenbosch, den xi.
 „ December, in het jaar A°. 1581. †

C 2

Myn

† Iemand die deese Brief met aandacht leest, moet van
 sijn sinnen beroofd weesen, als hy niet soude kunnen
 sien, dat den inhoud der selve van de Roomse Geeste-
 lykheid opgesteld, in die Oude Tyd, nergens anders
 toe gestrekt heeft, als de voorsz. Mevrouw van Vlier-
 den, (dat in die Tyd een seer aansienelyke Familie ge-
 weest is) onder Voorgeeven van soo een verschyning
 van haar overleeden Man, de Heer van Vlieden,
 naa sijn Dood; en de bygevoegde Recommantatie
 om haar Testament te maaken by haar Leeven,

ner-

Myn Heer den Abt gaat verder voort, en verhaald.

Dat geduurende die Rebelle der Geusen in Holland, die haar geweldig aanstelde teegen het Oude opregte Catholyk Geloove; dat'er in Holland is geweest een Opregt Catholyk Man, welke een Geuse en Kettersche Huisvrouw ge- trouwd had, welke deesen haaren Man, die seer Krank te Bedde lag, kragtig aan was, en seer kwelde om tot sijner vertroosting een Geuse Preekheer by hem te laten koomen, maar hy en wilde daar niet naa hooren; dies niet teegenstaande, als hy soo Krank was geworden dat'er geen hoop van opkoomen was, soo bragt sy egter teegen syn wil en weten, een Geuse Predikant voor syn Bedde; als hy deselve sag, soo sprong hy met een Groote Vuurigheid, en een gram Gemoed uit het Bedde, en nam een stok in de Hand, en dreef hem daar meede de Kaamer uit, en stierf daar op twee daagen daar naa; korts daar aan soo openbaarde hy hem selven aan een ander Catholyk Persoon, sijn be-

*nergens anders op gesien heeft, als dat deselve Me-
vrouw de Roomse Geestelykheid, of het een of't an-
der Convent, of Klooster in haar Testament soude ge-
dagtig weesen, en met een goed Legaat te verryken
en vet te maaken.*

bekende Vriend : welke hem vraagde hoe dat
 het nu met hem was ; aan welke hy seide dat
 het nu alles wel was : Want om de Zie-
 le die hy van dien Ketter uit de Kaamer ge-
 dreeven had, heeft my (seide hy) den Heere
 gespaard, en genaadig Geweest: niet temin, ik
 heb nog een weinig Tyd in 't Vagevuur moeten
 syn, daar my niemant soo haast kon uithelpen,
 als het Sacrament des Altaars alleen : Over-
 sulks versoeke ik ook dat gy aan myn Huis-
 vrouwe geliefd te seggen dat sy eenige Missen
 voor my doet leesen ; waar op hy antwoorde,
 dat sal sy geensints willen doen, om dat sy Geus
 is ; als meede om dat sy my niet en sal willen
 gelooven ; segt haar (seide hy) tot een Teeken

C 3

van

38 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*

van waarheid, dat ik voor myn Dood den Geuse Preekbeer heb uit myn Kamer gedreeven. Waar op die voorseide Persoon tot sijn Huisvrouwe ging, en seide; Ik heb uwen Man gesien en gesproken; En om te toonen dat sulks waaragtig en waar is, dat sult gy daar uit weeten dat hy my geseid heeft, dat hy voor sijn Dood uwen Geusen Predikant uit de Kaamer dreef; hier op seide sy: Is dat waar? nogtans en heeft VE: nog geen Mensch daar van geweeten, anders als haar overleeden Man, en de Geuse Preekbeer, en ik: doen seide den Catholyken Vriend; Hier uyt kond gy het weeten dat het uwen Man is geweest, om dat hy my versogt heeft, dat gy eenige Ziel Missen voor hem laat Leesen, om daar door te Eer uit het Vagevuur verlost te sijn. Over welk seggen deese Vrouwe alsoo Verslaagen, en verwonderd was, dat sy aanstonds Veranderde van haar Geloof, en wierd Roomis Catholyk; en liet daar op die versogte Missen doen: dit geval heeft sy naaderhand aan haar aangenoomen Biegtvaader te kennen gegeven, die het selve verteld heeft aan een Persoon, welke aan my (als Abt) het selve heeft verhaald.

Den Heer Abt vervolgd hier syn Historien, getrokken uit het vyfde Boek der geschiedenissen van Sinte Geertruid. Hy segd,

Dae

Dat Eertyds in 't Graaffschap van Mansveld geweest is een Vrouwe Klooster genaamd *Helpede*, in dewelke voor en naa de Dood van Sinte Geertruid geweest is een Godvrugtige en Heilige Religieuſe, aan de welke God de Heere openbaarde en Kennelyk maakte den ſtaat en geſteldheid der Ziele van Broeder *Herman*, die een *Leeke Broeder* geweest had van 't ſelve Klooster, en eenige Tyd te vooren was geſtorven; ſoo vraagde ſy den Heere, *waar dat Hy was?* waar op den Heere antwoorde, *Hy is hier: want om die Gebedden die voor hem met groote devotie nu uitgeſtort werden, ſoo hebben wy hem geroepen om met ons eenig ſints goede Ciere te maaken, want hy ſat aan een Taaffel daar het alles opgebracht wierd, wat hier op Aarden voor hem wierd gedaan, tot verloffing of vertrooſting van ſyne Ziele.* Op dir ſeggen ſoo ſag deeſe Religieuſe ſyn Ziele ſitten aan het einde van de Taaffel, geheel bedrukt met neergeſlaagen Oogen, want hy nog niet geheel geſuiverd was, en nog niet waardig om dat Minnelyk aanſchyn Gods te moogen aanſchouwen; evenwel ſoo ſcheen hy eenige vreugd te ſchep-
pen door den Doom, welke van die warme Offerhande en vuurige Gebedden die voor hem gedaan waaren, hy gewaar wierd, het geen hem een ſoet vermaak toebragt.

Evenwel ſoo bemerkte deeſe Religieuſe dat het met hem nog niet ten beſten geſteld was;

uit die reeden, om dat hy den Trooft der Gebeeden genoot van de Taaffel, en niet uit de Hand van den Heere selfs; gelyk God de Heere de Gebeeden der Menschen die in leeven sijn, toedeild aan de Zieltjes die Volsuiverd sijn en Zaalig werden; om hun lieden daar door volmaaktelyk verheugd en blyde te maaken. Nogtans den Heere uit sijn eigen Goedertierentheid, en door de Grootte Gunste en Affectie, van die voor hem Biddende waaren, deede altyd van het sijne daar wat by, waar door die Ziele aldermeest wierd vermaakt, en vertrooft.

Insgelyks de Heilige Maagd Maria, die in een Koninglyke Stool sat by haar Soon, scheen daarook wat van het haare op de Taaffel te leggen, tot meerder trooft van die Ziele; om dat de voorseide Ziel op der aarden een sonderlinge Devotie tot Maria had getoond.

Insgelyks deden ook andere Heiligen, welke deese Ziele van Broeder *Herman* in sijn leeven seer devoot gediend hadden, meer of min naa dat de Geneegentheid van sijn Ziel tot den een of d' andere *Sant* of *Santinne*, meer of minder was uitgestrekt geweest; dog de meeste verkwikking of Trooft, die sijn Ziele kwam te genieten, was door de Affectie en toegeneegentheid van die geene, welke hier op Aarde nog in leeven waaren, en voor sijn Ziele nog kwaamen te Bidden, want door hun lieder hulpe begonde sijn Ziele haar Hoofd meer en meer

ver-

verblyd op te heffen, om dat Minnellyk Aanschyn Gods tot Saaligheid te moogen aanschouwen; want als men dat met een vry Hart genieten kan, soo vergaat alles dat iemand benaauwd kan maaken; en verkrygd daar by een volle en volmaakte Blydschap, en ook een volmaakter kennisse.

Als deese Religieuze begonde te merken dat sijne Ziele nu begonde rust te krygen; vraagde sy aan sijne Ziele, *wat voor Sonden dat na de Zielen haar dood deselve meest hadde beswaard?* daar de Ziele van Broeder Herman op antwoorde; *dat bestond in myn eigen wil, eneigen Sin; want ik deede veel liever naa myn eigen wil en sin, dan naa den Raad van andere; daarom ben ik naa de Dood soo seer benaauwd geweest, dat alle benaauwdheden der Menschen, my niet en souden soo Groot schynen, als de benaauwheid is, die ik daar over nog gevoele;* hier op vraagde de Religieuze hoe dat *sijn Ziele* daar teegen best soude kunnen geholpen werden? daar deselve op antwoorde; *waar het saake, dat 'er iemand voor my sijn eigen wille soude willen versaaken en breeken, die soude my wonderlyk veel verkwikking geeven, en myn benaauwdheid seer verligten;* hier op vraagde de Religieuze aan de Ziele, *waar door dat sy nu aldermeest wierd vertroost?* daar de Ziele op antwoorde; *door getrouwigheid van myn Vrienden, alsoo ik op der aarden sijnde,*

my daar toe altyd heb onderhouden; want door het Gebed dat die geenen nu voor my doen, welke my getrouw sijn, soo werden myn swaarigheden die ik in myn Gemoed hebbe, verligt van Ure, tot Ure; Even gelyk iemand welke verligt werd in sijn gemoed, die een goede Tydinge ontfangt. En elke Note die voor my in de Missen van Requiem, of in de Vigiliën gesongen werd, is voor my het aldersoetste vermaak. Nog daar en booven, de Genaade en Goedertierentheid Gods, gevoegt sijnde by de verdiensten van die geene welke voor my bidden; en dat al het geene sy doen geschied in een Goede meeninge ter eeren van God; selfs ook alle haar werken, het sy Eeten, Drinken of Slaapen; &c. dat het selve alles geschikt werde, en geschiede tot myn voordeel en Eenpaarige Verligting; om dieswil, dat ik altyd door een Volmaakte getrouwigheid, den wille gekend hebbe om hun Lieden alles, en het profijt en voordeel van het Klooster te bevorderen. Hier op soo vraagde de Religieuse aan de Ziele, hoe veel heeft het Uw' dog geholpen, dat wy van den Heere begeerd hebben, dat Hy Uw' geeven, en Schenken wilde alle die Deugden, welke hy ooit in ons heeft gewrogt. Waar op de Ziele antwoorde; dat heeft my seer veel geholpen en tot voordeel gestrekt; want daar myn eigen Deugden my kwaamen te ontbreken, daar wierd ik weederom door Uw' Lieden ver-
dien

diensten, seer vereerd en geholpen : Op dit feggen vraagde de Religieuſe ; *wel Broeder Herman, aangeſien dat gy ons Gebeeden hebt, dat wy Uw' helpen ſoude met behoortlyke Gebeeden, hoe eer hoe liever ; hoe ſoude het dan gaan, als iemand die voor Uw' Bidden ſoude was ſiek geworden, en ſijn Gebed voor Uw' opſtelde tot dat hy geneeſen was : waar op de Ziele Antwoorde: Al wat door Wettige ver-
hinderiug werd uitgeſteld, dat geeft ſoo een ſoeten Reuk, dat ik blyde ben dat het ſelve in ſoo een geval uitgeſteld werde; behoudens nogtans ; dat alles wat door traagheid of onag-
ſaamheid uitgeſteld werde, hier niet onder ge-
reekend werde; hier op vraagde de Religieuſe weederom: Of het ſijn Ziele geen ſchaade toe-
gebragt hadde, dat als deſelve in haar uiter-
ſte lag om te ſterven; daar onſe gebeeden meer voor uw' begeerden als gy wel bekoomen ſou-
de, in plaats van dat gy volkoomen Saalig ſou-
de ſterven. Hier op antwoorde de Ziele, dat heeft my geensints ſchaade gedaan; maar het heeft my hier in geholpen, dat die onuitspre-
kelyke Goedheid Gods, dat, hoe deſelve meer ſag, dat gy lieden uit Menſchelyke Krankheid
(hoewel nogtans uit Liefde) tot my ſeer genee-
gen waart; Hoe God de Heere my door ſijn
Barmhertigheit, meerder deugd heeft gedaan:
de Religieuſe vraagde weederom; of de Traa-
nen, welke door een Menſchelyke Affectie; of
toe-*

toegeneegentheid voor *zijn Ziele* *zijn* uitgestort
 geworden, geen belet; of ongenoegen toegebracht
 hadden; daar de *Ziele* op antwoorde, niet an-
 ders en hebben *sy* my schaadelyk geweest; als
 by Exempel dat een *Vriend* beschaadigd soude
 weesen, welke *Compassie* en *Meedelyden* sou-
 de hebben met *zijn Vrienden*; die hy om *sy* nent
 wille bedroefd siet. Maar als ik volkoomen en
 geheel sal Saalig geworden *zijn*, dan sal ik my
 daar uit meer verblyden. Gelyk een *Lustig*
 en weelderig *Jongman* dies te meer verblyd is,
 wanneer hy meerder *Menschen* vind, die hem
Gunstig en *Geneegen* *zijn*, door een *Vriendely-*
ke Affectie en *Liefde* tot hem. En dit alles
 heb ik daar meede verdiend, om dat de *Inten-*
tie en goede *Meininge* van myn getrouwigheid,
 meer was strekkende tot *God*; daar ik uw
Lieder geneegentheid door verkreegen heb.
 Als deese *Religieuse* daar naa voor hem den
Pater Noster las, soo merkte *sy* dat *zijn Zie-*
le benaauwd wierd, als *sy* las, vergeefds ons
Schulden, gelyk als wy vergeeven ons *Schul-*
denaaren, waar over *sy* verwonderd was. En
 als *sy* de *Ziele* daar de *Reeden* van vraagde,
 soo antwoorde deselve; als ik in de *Weereld*
 was, hebbe ik daar seer veel in misdaan; en
 ik vergaf niet heel ligt de geene die teegen my
 misdeeden; Ik toonde haar ook langen tyd een
Gram weesen; daarom wierd ik beschaamd en
 benaauwd, als gy dit uit den *Pater Noster*
 kwam

kwam te leesen. Doen vraagde de Religieuſe, hoe lange deeſe Ziele die benaauwtheid nog ſoude moeten lyden ? daar de Ziele aan haar op antwoorde, Tot dat myne Schulden ſullen geſuiverd ſyn, door uw' Lieder Affectie t' mywaarts; door devote gebeden voor my, waar door ik nog veel dankbaarder ſal werden, om dat my den Heere die Sonden daar door ſal hebben vergeeven.

Als het Heilige Sacrament van Chriſtus Liſchaam in de Miſſe voor de Ziele geofferd wierd; ſoo ſag deeſe Religieuſe dat de Ziele daar door ſeer wonderlyk was verheugd: waar op de Religieuſe aan God den Heere vraagde, *of deeſe Ziele nu al hadde gewonnen en Geleeden, dat ſy lyden moeft.* Waar op den Heere antwoorde, *ſy heeft meer gewonnen, dan gy of eenige Menſche ſoude kunnen waardeeren jaa alwaar ſy uit de Helle in den Heemel gevlogen. Maar nogtans ſy en is nog ſoo volkoomen niet geſuiverd dat ſy waardig ſoude ſyn vertrooft te werden, door myne ſoete Preſentie.*

Maar egter ſoo wierd ſy van Ure tot Ure door ſonderlinge Gebeden ſeer vertrooft en verloſt. *Hoewel uw' Lieder Gebeden deſelve ſoo haalt niet en kunnen helpen, om dat hy hem in de Weereld ſoo kwaalyk liet verbidden, in wat ſaaken ſulks van hem wierd begeerd.*

Als deeſe Religieuſe eens te Bedde lag, ſoo wierd haar geſegd dat 'er een andere Leeke Broer geſtor-

gestorven was , welke het Klooster veel jaaren getrouw en profytelyk gediend had : waar op de se Religieuse sig tot den Heere keerde , en bad voor hem met veel devotie : daar op sag sy in den Geest , dat sijn Ziele seer swart en vuyl was , en dat deselve inwendig een groote benaauwdheid had van een Wroegende en Knaagende Conscientie ; hier op had sy groote Compassie en Meedelyden met hem ; waarom sy voor hem met een Minnelyke genegentheid vyf Pater Nosters las , ter eeren van de Vyf Wonden *Jesus Christus* , en sy kuste den Pater Noster tot verkwikking van sijn arme Ziele : en als sy naa het Leesen van den vyfden Pater Noster , met veel devotie deselve gekust hadde , beteekenende de Heilige Wonde in Christus Zyde ; sooscheen daar met een Doorn warm Bloed en Waater uit te koomen , door het welke de Ziele van deese Leeke Broer geraakt , en van binnen geneesen wierd , hoe wel hy uitwendig nog een Groot Torment moest lyden , en daar op door de Kragt van dat warm Waater en Bloed , gesteld wierd in een Groene Moestuyn , beplant met *Koolwarmoes* , *Peeterceli* &c. waar meede sijne Deugden beteekend wierden die hy op de aarde hadde gedaan ; door het Gebed nu van deese Religieuse , en het geheele Convent , dat voor hem wierd gedaan , soos gaf Christus de voorz. Warmoes Kruiden &c. die Kragt en Magt , om daar meede de Wonden van sijne Ziele te stryken ,

ken, en door de Tyd te geneesen; naa dat het Gebed van de Religieuſe, en het geheele Convent, groot of klein was.

Maar van ſijn Ondeugden die hy niet bedrog kwaalyk gedaan had, daar wiſt hy geen Remedie voor. Als nu naa ſijn begraffenis, wanneerſe volgens gebruik en gewoonte kwaamen te ſingen de Gefangen van *Media Vita &c. Sanctæ Deus, Sanctæ Fortes, Sanctæ Immortalis*; ſoo viel de Religieuſe en het gantſe Convent op hunne Knyen; en de Religieuſe ſag dat ſijn Ziele ook huppelde, en met groote dankbaarheid haar Oogen en Handen ophefte naa den Heemel, God Dankende, dat hy hem by ſijn Leeven in ſulken Klooster en goede Plaats geſteld hadde, daar hy van ſijn Arbeid ſoo wel geloond wierd, door de Gebeden van de Suſtertjes, en de Religieuſe, die hy daar in dat Klooster ſoo getrouw had geholpen, en gediend.

Als'er eens een ſeeker Perſoon hy deeſe Heilige Religieuſe † ſat, ſoo kwam aldaar ter ſelver Tyd aan dien Perſoon de Tyding, dat'er iemand van ſijn, of de Religieuſe haar Maagſchap was overleeden; waar over deſelve Perſoon ſeer ver-

† Deeſe Heilige Religieuſe moet al ſeer Conversabel geweest hebben, dat deſelve een ſeeker Heer, of Perſoon by haar had, ommeedete Discoureeren, als haar de Tyding gebracht wierd van het Sterven van een ſeeker Vriend &c.

verflaagen en ontroerd wierd , waar over de Heilige Maaget door een inwendig meedelyden feer bewoogen wierd ; en waar over fy voor den overleedenen Hartelyk kwam te Bidden ; En daar beneeven soo gaf God de Heere haar te gelyk te kennen , dat het selve door fijn Voorfienigheid alfoo wasgefchied , dat deefe Tydinge in haar Tegenwoordigheid soude gebragt werden. Doen feide fy tot den Heere Jefus , *Gy soude my Heere de Gratie en die Genaade wel verleend konnen hebben , om voor deefe Ziele te bidden , sonder Compaffie of meedelyden : waar op den Heere Antwoorde : Ik heb daarin myn sonderling genoeg , dat een Mensch fijn natuurlyk Roerfel tot my fchikke , en alfoo*
het

het goede werk doe. Als deese Religieuſe wat lang voor deese Ziele Bad, ſoo ſag ſy deſelve in de gedaante van een vergiftig Gedierte, welke uit groote Pyn die ſy leed, t'eenemaal ſcheen in haar ſelven gekrompen te weſen; nogtans en ſag men niemant die haar van buiten Pyn aandeed; maar ſy wierd ſeer gepynigt in al haar leeden; door de groote ſonde die ſy daar meede hadde bedreeven. Als deese Religieuſe hier op haar ſelven met een vriendelyk aangeſigt en met veel liefde, tot Jeſus keerde haaren Bruidgom, ſoo ſeide ſy onder anderen tot hem aldus: *O! myn Heere, ſoude het 'Uw' niet gelieven deese Ziele genaadig te ſijn om mijnen 't wille?* waar op den Heere Jeſus ſeer vriendelyk antwoorde; *jaa dog niet alleen deese Ziele; maar ook duifendmaal duifenden Zielen wil ik genaadig ſijn om nwen 't wille; op welke wyſe begeerd gy dan dat ik deese Ziele ſal genaadig weefen? Begeerd gy dat ik deſelve alle haare Sonden vergeeve die ſy by haar leeven begaan heeft, en ook verlosſe van alle Pyn en Smert?* waar op de Religieuſe antwoorde: *Heere, dat en ſoude moogelyk niet goed ſijn voor uwe Juſtitie en Regtvaardigheid.* Waar op den Heere Jeſus ſeide; *Het ſoude wel goed weefen; behoudens, of voor ſoo verre als gy dat van my begeerde met een vaſt betrouwen op myne genaade; want ik, welke alle dingen voor af bekend ſijn, hebbe deese Ziele in ſijn*

D

uiters

uiterste, met sommige goede meeningen daar toe bekwaam gemaakt; hier op seide de Religieuse: Wel dan, op myner Ziele Saaligheid, doet dan Heere 't geen door 'VE. Barmhertigheid voor deese Ziele kan verkreegen werden, want door 'VE. genaade hebik dat vertrouwen wel van 'VE: goedertierentheid; op het welke, als deese Religieuse het selve gesegt had, soo kreeg die Ziele terstond de gedaante van een Mensch, regt over eind staande, hebbende alle swaarigheeden afgelegt; en hebbende in die gedaante en staat een Bleek en Witagtig Vel, vertoonende een groote blydschap en dankbaarheid, eeven als of sy van alle Pynen hadde verlost geweest; gelyk als de Religieuse van gedagten was, dat het selve bleek Vel nog soude moeten gesuiverd werden, tot dat het Sneeuw wit soude sijn, eer het die Goddelyke Presentie tot Saaligheid soude moogen gebruiken; welke suivering in die Ziele geschiede op deese wyse, gelyk als men een Yfer met veel slaagen van den Roest, suiverd.

En om dat deese Ziele soo lang gesondigd had, soo konde deselve seer beswaarlyk Wit werden. Gelyk ook een Menschen Lichaam en Herte seer kwaalyk soude kunnen verdraagen, dat sijn Lighaam een geheel jaar lang soude te Bleeken leggen.

Als deese Religieuse verwonderd was, hoe dat deese Ziele welke met soo veel kwellingen en
Py-

Pynen beset was, egter soo verblyd konde weesen; soo leerde haar den Heere, dat een Ziele, die met soo veele en groote Sonden van de Weereld afscheid, niet anders kan geholpen werden, dan door de gemeene Gebeden van de Heilige Kerke; tot 'er tyd dat deselve daar door wat gesuiverd sijnde, door de Barmhertigheid van God en sijn Genaade; alle, en de last der Sonden afgelegd, en aan een sijde gesteld werde, het welk haar een groot hinder was, en een groot belet, dat deese Ziele van de gemeene Gebeden der Heilige Kerke soo aanstonds niet en konde enig deel, of verkwikking hebben; die andersints, alle konne strekken tot Troost van de Zieltjens die in 't Vagevuur leggen; het geen soo veel is, als een gesonden Dauw en Olye van Soetigheid, en smaakelyke spyze: Hier op soo dankte deese Heilige Religieuse God den Heere, en seide, *O! Heere maakt my dog bekend uwe weegen, welke ik door Ue. Barmhertigheid door gebeden, en arbeid van Uw', soude kunnen verkrygen, dat de Ziele van elk overleeden Mensch, verlost soude werden van dien last, dewelke een groot belet selis van te kunnen gevoelen de kragt der Gebeden van de Heilige Kerke.*

Aangesien dat deese Ziele, als deselve deesen last nu kwyt was, scheen het, als of deselve t'eenemaal uit de Helle waare verlost geweest; en nu in de volle Volmaakte vreugde

52 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*
des Heemels gekoomen was; te meer, om dat ik bemerke dat deselve door de gemeene Gebedden der Heilige Kerke, seer verblyd is geworden. Hier op soo antwoorde den Heere Jesus aan deese Heilige Religieuze, *Dat, het geene welke sy van hem kwam af te Bidden, door geen Arbeid konde verkreegen werden; maar alleen door soo een Affectie van Liefde en toegeneegentheid, als gy in deese uure hebt koomen te gevoelen; en dewyl niemand dat van sig selven kan verkrygen, ten sy dat ik het hem geewe, soo en kan deese hulpe aangeen Ziele gegeven werden naa de Dood; voor soo Verre, als soo een Ziele het selve niet en heeft verdiend, voor haar Dood in dit Tydige Leeven. Nogtans, soo moet gy weeten, dat dien onverdraagelyken last, al met'er Tyd verligt werd, door sommige Gebedden, of arbeid van Vrienden, met een getrouwe meininge van hun gedaan; op deese wyse werden sy vroeger of laater verlost, naa dat de Vrienden met meer of minder Affectie of Devotie voor hun Lieden door Gebedden, als ook naa maate dat sy dat in dit leeven meer of min hebben verdiend.*

Als deese voorseide Ziele nu gevoelde dat deselve eenige hulpe had gekreegen door het Gebed, soo breide deselve haare Handen uit tot God, en Bad, dat Hy de Heere het Gebed ontfangen soude in de kragt van die Liefde, waar door Hy uit den Heemel needer gedaald en den
Bit.

Bitteren Dood gestorven was, en dat hy hen Liedén ook soude vergelden, die hem biddende waaren, ontrent het geene hun benoodigd was. Hier op soo scheen het dat de Heere Jesus van deese Ziele een stuk Geld kwam te ontfangen, tot een Bewys of Teeken dat de Heere hem hadde vertoond, in sijne Gebeden; en om dat Stuk Geld te bewaaren, voor die geene, welke voor hem gebeden hadden, daar uit soude moogen betaald, en voldaan werden. *

In het Klooster van de *Heilige Geertruyd* was de gewoonte dat men alle Jaar een Sondag tot een Vierdag afgezonderd had om te Bidden voor de Zielen van de Ouders en Vrienden van de Religieusen, welke in dat Klooster waaren. Als de voorseide Heilige Religieuse, hier voren meer genoemd, op soo een Sondag naa het ontfangen van het Heilige Sacrament, aan God den Heere kwam op te offeren die Heilige offerhande van het Lichaam, en Bloed Jesu Christi voor haar Ouders, en voor de Ouders, en Vrienden van alle de Religieusen in het selve Klooster; soo sag de voornoemde Heilige Religieuse soo een meenigte van Zielen uit het Va-

D 3

ge-

* Hier uit siet men klaar, dat in 't Pausdom niets gedaan werd, als voor Geld; waar toe myn Heer den Abt, Gods Naam nog gebruikt om de eenvoudige Menschen te doen denken dat Geld moet gegeven werden, voor de algemeene Gebeden &c.

gevuur naa den Heemel vliegen, eenen gelyk de glinsterende Vonken uit een Vuur, in de gedaante van Sterretjens, &c. Doen vraagde deese H. Religieuse aan den Heere, *of dat alle de Zieltjes waaren van hunne overleeden Ouders!* waar op den Heere antwoorde; *ik beu uw' lieder Vaader, Broeder, en Bruidsgom, die uw' Liederen het Naaste bestaat, daarom* (seide de Heere) *soo sijn myn speciale Vrienden, ook uw' lieder Maagschap, die ik wille dat deselve meede deelagtig sullen weesen van uw' lieder gemeene Gebeden, welke voor Uw' Ouders en Vrienden werden gedaan.*

Op welk seggen van den Heere, deese H. Religieuse een voorneemen nam, om voor hun allen met meer Ernst en Vuurigheid te Bidden, om dat deselve sonderlinge Vrienden vanden Heeren waaren, waar op des anderen daags, naa de Opheffinge der Hostie in de Misse, soo verstond sy dat den Heere seide; *Wy hebben goede Ciere, en een Vreugde Maaltyd gemaakt, met die geene welke bereid waaren in deese offerhande te koomen: maar laat ons nu ook wat Senden aan die geene, welke in deese Offerhande en Misse, niet en hebben konnen opkoomen.*

Als in het volgende Jaar op soo een Dag de *Vigilien* wierde gesongen, soo sag deese Religieuse een Sneeuw wit Lammetje, (gelyk het Paaschlamm uitgeschilderd werd) uit welkers Hart roode Riviertjes liepen van Bloed in een

Gou-

Gouden Kelk , welk Lammetje sprak , en seide ; *ik sal self die Zielen genaadig sijn , voor dewelke op deese tyd en in dit Klooster een Maaltijd werd bereid en gereed gemaakt.*

Als deese Religieuse op een andere Tyd nog eens haar Gebed voor de Zieltjes uitstorte , soo sag sy de Ziele van een Soldaat , welke Veertien jaaren te vooren gestorven was , in de gedaante van een Groot Beest , die soo veel Hoornen † op 't Hoofd had , als andere Hayren hebben. Deese Ziele stond op de Mond van de Helle , steunende alleen op een groote Tuinstaaak , die deselve onder haar Linkerzyde had , welke aldaar op haar sag aankoomen alle de Elenden en Pynen der Hellen , waar door de Ziele van deese Soldaat onverdraagelyk wierd getormenteerd en geplaagd ; als deese H. Religieuse dit Beest kwam aan te sien , soo wierd sy van God onderregt , dat deese Soldaat in sijn leeven meest gesondigd had in sijn Lighaam ; waarom sijn Sonden soo sterk gegroeid waaren als Hoornen op sijn Hoofd , welke soo hard geworden waaren , dat 'er geen Middel voor was , om dien sterken Wasdom te keer te gaan , soo lang als

D 4

hy

† *Uit deese benaaming soude men ligt kunnen Oordeelen waar het woord Hoorndraager sijn oorsprong van daan heeft ; deese H. Religieuse schynd al seer groote Liefde en Conversatie gehad te hebben , met sulck aansienelyk Volk.*

hy met dat Beestvel omset was, door den Thuinstaak waar op hy leunde, wierd te kennen gegeven; dat hy somtyds, maar seer seldom, een goede wille had in sijn leeven, om sig te beeteren, 'tgeen te weeg bragt, dat hy door Gods Barmhertigheid, niet teenemaal verdoemd wierd, om in de Helle te vallen; hier op soo kreeg deese Religieuze groot meedelyden met hem; en las tot behoud van sijne Ziele een groote Psalm, die sy aan den Heere uit haar Harte, tot verkwikking van zyne Ziele oplas. Hier door soo veranderde dit Beestvel; en sijn Ziele kwam daar uit te voorschyn, gelijk een klein Kindetje, maar nog vol sijnde van Smerten en gebreeken.

Als deese Religieuze vervolgens voor de Ziel van den Soldaat nog eens kwam te Bidden; soo wierd deselve gedraagen op een plaats daar veel Zielen vergaaderd waaren; en daar gekoomen sijnde, soo was sijn Ziele soo blyde als of deselve uit de Helle was verlost geweest; om dat sijne Ziele nu deelagtig was geworden aan de Gebeden en Deugden van de Heilige Kerke, welke hem te vooren in sijn onordentelyk leeven niet geholpen hadden.

Als syne Ziele nu kwam by die andere by een vergaaderde Zielen, soo sag deselve dat die alle voor hem een Vriendelyk en aangenaame plaats maakten. Hier op soo Bad deese H.

Reli-

Religieuſe den Heere dat ſy die vriendelykheid
aan hun allen mogte vergelden.

God den Heere verhoorde hier op haar Ge-
bed, en ſtelde alle deeſe Zielen op een koele,
luſtige, en vermaakelyke plaatſe.

Als deeſe H. Religieuſe eens voor een ande-
re Leecken Broer kwam te Bidden, welke wei-
nig tyd te vooren geſtorven was, ſag ſy ſijne
Ziele in de gedaante van een leelyk Vergiftig
Dier, welke ſeer wierd getormenteert, 't geen
in ſig ſelven vol was van een brandend Vuur;
hier op ſcheen het als of deeſe Leekebroer iets
verborgen had, onder ſijn eenen Arm, 't geen
hem onuitspreekelyke Pyne veroorzaakte. Daar
en booven ſoo, ſcheen ſijn Pyne ſeer te werden
vermeerderd, om dat 'er een ſeer ſwaar Pak en
Gewigt van Sonden ſcheen op ſijn Hart te leg-
gen, 't geen hem ſoo geweldig in de Aarde trok,
en neederdrukte, dat hy hem niet en konde op-
heffen.

Hier op verſtond deeſe H. Religieuſe van
God, dat de Ziele van deeſe Leekebroer, ſig
openbaarde als een ſeer vergiftig Dier, om dat
hy in 't Klooster ſijn verſtand alleen maar te
werk geſteld had, ontrent het Aardſe Goed,
en ſig daar t' eenemaal meede hadde bekommert,
en niet met God, en Goddelyke dingen; en
het goed het geen hy onder ſijn Oxel verborgen
had, wierd beteekent en daar door te kennen ge-
geeven; dat hy het ſelve in eigendom had naa ſig

genoomen, sonder weeten van zijn Overste. Door het swaare Pak dat hy op zijn Harte had, en sig soo in de Aardse saaken hadgehouden, wierd berekend sijne Sonden van ongehoorsaamheid, en Rebelle teegen zijn Overste. Als deese Religieuse hier op den Heere vraagde, *wat Hulpe deese Ziele kwam te genieten uit het singen van de Vigilien, Psalmen, en de Gebeden?* soo antwoorde den Heere, *dat deselve veel meer Profijt en voordeel had uit een kort Gebed met Devotie uitgesproken, dan van seer lange Gebeden, welke sonder aandagt of Devotie wierden gedaan.*

Als deese Religieuse eens een Gebed deede voor iemant anders die overleeden was, soo offerde sy aan God den Heere op alle goede werken, en deugden, die God den Heere in al de Tyd van haar Leeven hadde te weege gebragt; soo sag deselve daar op, dat die alle gepresenteerd, en gebragt wierden voor den Troon van God; in die wyse, als of het selve geschiede uit een Goedhartige wensch van een Geluksalig Nieuwejaar, waar door God en zijn Heiligen groote vreugd uit kwaamen te genieten. Hier op soo was God den Heere verblyd, om dat hy daar door die Deugden kwam te genieten, om aan de Arme Menschen meede te deelen, die in haar eigen Deugden verre te kort schooten, om door deselve van haare Sonden verligt te kunnen werden.

Doen

Doen sag deese Religieuſe , dat God den Heere uit ſijne Goedertierenheid , tot elke deugd wat kwam by te doen, welke van haar allen was Geofferd; en den Heere beloofde haar, dat ſy voor hunnen Goede Wille , dobbelde Loon ſouden ontfangen , en alles by hem bewaaren ſouden tot op den laaſten Dag, dat hy het haar als dan eeuwig ſouden beloonen; hier uit verſtond deese Religieuſe, dat hy niet en verliest, maar veel komt te winnen, die uit liefde ſijn deugden aan een ander ſchenkt, en over geeft , om hem te helpen, gelyk ſy ſelfs ſoo had gedaan, het ſelfde blykt ook uit het naa- volgend' Exempel.

Als eens de Miſſe gelezen wierd voor een Arme Vrouwe, die men ſoude begraaven, ſoo las deese H. Religieuſe voor haar vyf Paternoſters , ter eeren van de vyf wonden van Jeſus Chriſtus: hier op ſoo offerde deese H. Religieuſe door Gods ingeeven, al het geene dat God door ſijn goedheid , ontrent de Deugden en goede werken in haar had gewrogt, en te wee- ge gebragt; het geene ſy alles deed', tot ver- meerdering van de Saaligheid van deese Arme Vrouwe.

Als deese Religieuſe dit nu hadde gedaan, ſoo ſag ſy dat deese Arme Vrouwe terſtond in den Heemel wierd opgenoomen, en Heerlyk Verheeven , tot die plaatſe welke voor deese Heilige Religieuſe was bereid, en alwaar haar
Stoel

Stoel soo veel hooger wierd gesteld, als hy van te vooren was; Even gelyk als den Stoel, of de Choore der Seraphynen nog hooger is, dan die van de Choore der eerste Engelen. Hier op soo vraagde deese H. Religieuse aan God de Heere, *Waar door deese arme Vrouwe dat hadde verdiend, en door haare Gebeden en Offerhanden soo een groote Weldaad had verkreegen.* Hier op soo antwoorde den Heere, *dat sy dat verdiend had, door drie saaken; voor eerst, om dat sy altyd een goeden Wille by haar had, en een groote begeerte om de Heilige Religie wel te dienen en na te volgen, als sy die magt had gehad. Ten tweeden, om dat sy al de Religieusen, en alle Goede Menschen heeft bemind; en ten derden, om dat sy hun lieden geerne diende en deugd deed, ter eeren en liefde van My; hier uit kond g'y merken uit wat reeden haare Ziele voor my soo aangenaam is geweest in deese drie saaken:*

Wanneer eens een Suster overleeden was, die in al haar leeven voor de Afgestorven Zielen had gebeden, maar egter door Menschelyke swakheid, niet volmaakt genoeg geweest had, in de Deugd van Gehoorzaamheid, welke in haar selven meer beminde het vasten &c. dan gehoorzaam te sijn aan de H. Kerke; soo scheen het egter, dat sy seer verciert en behangen was, met veelderhande Cieraad van Heilichheid; dog evenwel soo was sy seer beswaard
onder

onder een groote last van Sonden; waar door deselve van veele Zielen geleid wierde tot God, naamentlyk van de Zielen die uit het Vagevuur verlost waaren.

Het Cieraad van deselve Ziele, bestond alleen maar uit de algemeene Gebeden van deese Zielen, &c. den swaaren last die deselve nog by haar had, bestond uit de Sonden van onghoorzaamheid en een Eigen Sin, weegens den Dienst ontrent de H. Kerke. hier op seide deese Heilige Religieuse tot den Heere: *Maar ô Heere! heeft sy deese Sonden aan U: niet met een berouw beleeden en bekend gemaakt?* hier op was het antwoord, *dat God de Sonden vergeeft, die iemand komt te belyden:* vervolgens seide den Heere, *hadde deese Ziele deese belydenis en bekendmaaking van haare Sonden niet gedaan, soo soude den last van deselve haar sodaanig overvallen hebben, dat synaauwelyks tot my soude hebben kunnen genaaken.*

*Verhaal van een Religieuse in Brabant
in den Jaare 1489.*

In den Jaare Duifend Vierhonderd en neegen en tagtig, soo regneerde de Pest in een Klooster van Nonnetjes, dewelke leefde naa den Regul van den *H. Augustinus*, dewelke aldaar begonnen had drie daagen voor de Transfiguratie
onser

onfes Heeren *Jesu Christi*, soo dat van die Tyd af, tot de Octave van den *H. Laurens* toe, in het voorfz. Klooster kwaamen te fterven vier Suftertjes. Waar op het Gefchiede, dat als het vierde Suftertje begraaven was, meede een jonge Sufter van 27. Jaaren oud, aan de Peft was Siek geworden, dewelke in haar leevens gedrag feer wild en Ruikeloos van Leeven was. Wanneer deefe Sufter bemerkte dat fy meede in groot gevaar van de Dood was, soo liet fy haat Biegten; en Biegten ook feer opregt, het geen fy te vooren naauwelyks had gedaan: maar deefe Biegt deed' fy meer uit vrees voor de Dood, dan uit een regte Liefde tot God, of een waaragtig berouw van haare Sonden, sonder meininge als fy nog kwam in 't leeven te blyven, om haar Selven te verbeeteren: des daags daar aan, sijnde Dingsdags, naa dat fy de Maandag te vooren de Peft gekreegen had, soo wierd fy des Woonsdags daar aan op Sint Bernards Avond, nog al veel Sieker, en Kranker, en nogtans en konde fy haar met een opregt leetweesen niet bereiden om Wel en Saalig te Sterven; maar in teegendeel, soo bekommerde fy haar nog meer om die geneugten en Wereldse Vermaakelykheeden te overdenken. Dog eevenwrl, soo wierd fy daags daaraan des Morgens ten fies Uren in haar Conscientie geraakt, om haare voorgaande Sonden met een goed berouw en leetweesen te overdenken. In

dee-

deefe gesteltenis, soo vertoonde den Duivel hem aan haar in een Vreesselyke gedaante, en uit desselfs Oogenkwaamen Vuurige en lange straa-
len; insgelyks uit den Mond quam ook een Vuur; met een seer grooten stank, en deese Duivel hadde seevenderley Koleuren; deselve Riep, en seide teegen dit benaauwde Sustertje aldus: *Ik ben het selfs die uw' altyd hebbe-
tenteerd, en tot Doodelyke Sonden getrokken,
waar in gy my getrouwelyk hebt gevolgd, en
Gediend; ik ben het die de Geestelyke Menschen
doe hunne Geloften breeken, en de Ordres en
Wetten van hun Klooster, niet wel doe onder-
houden.* Op dit seggen deed' deesen Duivel sijn Klaauwen en Muyl open, en meinde dit be-
naauwde Sustertje soo in te slikken, indien het God Almagtig niet had belet; want het Sustert-
je niets anders hinderde, als het vervaarlyk ge-
figte, dat seer vreesselyk was om aan te sien,
want sy dese Duivel lichaamelyk kwam te aan-
schouwen.

Wanneer deese boose Vyand van haar nu was afgescheiden, soo openbaarde sig aan haar een anderen Duivel, in een veel vreesselyker gedaante, welke sig vertoonde in een uitermaaten groote, en seer vervaarlyke Draak, met twee vreesselyke Vleugels, en een leelyke lange Staart, welke vol Vuur was; deese Draak had een Kop gelyk een Leeuw, en daar op twee groo-

64 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*
 groote Hoornen * gelyk als Pypen, met twee
 Vuurige Ogen, uit dewelke veel Gruwelyke
 Vlam-

* *Myn Heer den Abt brengd hier uit al zijn Wysheid die hy als Licentiaat in de H. Theologie beseeten heeft, een Leeuw en een Draak te voorschyn, welke twee vervaarlyke Dieren, beide uit haar mond en oogen, en Neusgaaten &c. veel Vuurige vlammen uitgaaven, in de Tegenwoordigheid van veele Duivelen, om deesse Sufter daar hy van spreekt, meede te plaagen. Uit dit Exempel diene ik te besluiten dat deselve een groote gemeenschap moet gehad hebben met den Duivel; ten minsten soo moet men by naa Gelooven dat de Oorloogen, welke soo nu en dan in de Weereld onstaan, uit de Hel- le, of den Satan zijn oorsprong heeft. Want deselve ver- geleecken werd by een verblindend Vuur. Eindeling,*
 als

Vlammen kwaamen, eeven gelyk scherpe en
feer lange swaarden. Syne Klaauwen waaren
als groote Ysere Priemen, in welke Klaauwen
hy een groot Boek had, in het welke al haar
gebreeken stonden aangeschreeven, bestaande
in haare ydele Gedagten, Begeerten, woorden,
en werken, met alle de welke sy de Helle had-
de verdiend, soo als haar Conscientie wel kwam
te overtuigen: sy en had de minste ydelheid
niet gepleegd, of deselve stonden in dat Boek
alle geschreeven.

Op al het welke hier is verhaald, soo ist, dat dit
Sustertje daar op den moed verlooren gaf, om
dat sy in haar selven niet anders en vond dan

E

veele

*als naa het lang Oorloogen de Vreede met een Olyf-
tak te voorschyn komt, onder welke Plegtigheid, naa
den afgelegden Oorlog men Victorie bedryft met Vuur
en Vlam, Leeuwen, en Draaken, die veel Vuur uit
spuwen, om daar door de woede van den Oorlog te
verbeelden; soo dat men diend te gelooven dat de
Vuur-werk-maakers deese konst van de Duivelen,
eerst geleerd moeten hebben, of van de Paapen selfs.
Want het blijkt uit de Historien, dat de Urvinding van
het Buspoeder, de Bomben &c. door de Rosmgesin-
de is geïnventeerd en uitgevonden, dat den Geestely-
ken Bisschop Barent van Gaalen nog in leeven was,
die sonde het self moeten bekennen; waar vond' men
oou sulks onder de Genssen, welke het bonden met het
seggen van onsen Saaligmaaker, Saalig sijn de Sagt-
moedige &c. Matth 5. vers 5.*

veele Sonden en kwaade gebreeken ; foo dat
 fy van niemant anders , als die by haar waaren
 iets goeds wilden hooren ; maar keerde haar
 Hert en sinnen daar verre van af , en riep met
 een verslagen Gemoed van binnen overluid uit ,
 als of het al de Weereld diende aan te hooren ;
 mitsgaaders seide fy tot die andere Sustertjes
 welke haar vermaanden , om een Goed betrou-
 wen en hoope te hebben ; *ik bidde Uw' swygd*
dog met alle uw' vermaaningen , want ik moet
dog eeuwig verdoemd weesen , om dat ik my
selven door myn Sonden van God voor Eeuwig
hebbe afgescheiden , mitsgaaders van sijne Heili-
gen en de weldaaden van de H. Kerke . God sel-
ve en heeft my niet veroordeeld , maar myn
kwaade werken die ik teegen hem misdään heb-
be , 't geen myn eigen Conscientie komt te getui-
gen . Hier op soo riep den Duivel , *hier om*
ben ik hier gekoomen , want ik ben het die de
Menschen brengt tot Disperatie en wanhoope ,
doende hun Lieden de moed verlooren geeven ,
om op eenige Verlossinge te denken . Hoord nu
 beminde Catholyken , hoe wonderlyk dat de
 Barmhertigheid Gods dit bedroefde Sustertje
 heeft geholpen ; het geen geschiede op St. Ber-
 nards avond , des morgens ten seeven Uren ;
 Als fy in al dusdaanige kleinmoedige gedagten
 lag te wanhopen , soo wierd haar Ziele van haar
 afgenoomen , en voor Gods Oordeel gebragt ;
 de Plaatsē daar fy dit Oordeel moestē uitstaan
 dagt

dagt haar seer wonderlyk groot, lang, en wyd te weesen; daar sijnde, soo ontstond' er een groot Tempeest, en een vervaarlyk onweeder; waar door de Wolken met een groote snelheid over haar Hoofd heen dreeven; in deese gestaltenis sig sodaanig bevindende, soo sag dit bedroefde Sustertje voor haar staan een *Cruicifix*, het welk deerlyk doorwond was, en al de deelen van het selve seer mismaaft en ontsteld; t'geen voor haar seet Vreesselyk was om aan te sien, en van soo een strengen Regter geoordeeld te werden. Booven dit alles, soo was sy omringd van veele Duivelen, die haar verwagtede, om naa de Helle te sleepen; sulks, dat het alles seer grouwelyk was voor deese Ziele wat sy hoorde, en sach; om al het welke sy geerne wenste om weeder in haar voorrige staat te weesen, als niet wetende wat Vonnis over haar soude gestreeken werden.

Deesen angst en vrees was soo groot, dat deselve niet en is om uit te spreken, nog te begrypen; het welke geduurde 3. uren lang van seeven tot tien Uren; binnen welken tyd sy veel vervaarlyke Saaken had gesien; waar door haar Oogen daar naa gelyk als toe waaren getrokken; want in die drie Uren Tyd stonden haar Oogen als of daar brandende Kaarssen en vuurige straalen kwaamen uit te schieten.

Als deese Ziele van dit Sustertje niet wist waar sy haar keeren of wenden soude, soo

vloogen die Duivels haar met een felligheid wederom aan, en trokken haar voor den op-
 persten Reger, die daar Blood, Naakt, en
 Mismaakt aan het Kruice hing; wanneer sy
 voor dat Kruice stond, soo sag sy daar ronds
 om een groot Getal van Sancten en Sanctinnen;
 maar de Duivelen, en spraaken niet een woord
 voor het Beeld van Christus aan het Kruice han-
 gende, maar riepen van agteren naa, *Al wat*
deese Suster van Jongs afhadgedaan, en nooit
met een opregt berouw en had Gebiegd, maar
alleen uit Vreeze van de Dood; soo dat sy
haar Leeven nooit en soude gebeeterd hebben.
Daar en booven, dat sy veele Sonden hadde on-
gebiegt gedaaten, welke sy niet en kwam te
Biegten, dan in haar Siekte, uit vreesse voor de
Dood, soo dat sy dikmaal het Lighaam van
haaren Verlosser ontfangen heeft, in haaren
sinkenden Mond, en Lichaamelyk Vat, vol van
Sonden. Verder seiden sy, heeft se dikmaal
verbrooken haare Beloften, naa dat sy tot dien-
ste Christi haar selven in 't Klooster had be-
geeven: ook heeft sy dikmaal haare Gebedden
agter gelaaten, en in de Kerke seer vestrooid
geweeft van Gedagten, door groote Tdelheid,
waar meede sy haar Meede-Susters in 't Klo-
ster een Ergernis gaf; ook heeft sy meede tee-
gen deselve veel agterklap gehad, en van den
Overste van 't Klooster, welke sy kwam te
veragten en te versmaaden, beneemende hun
 Ge.

Gefag en Authoriteit. Geen Deugden heeft sy gedaan, maar veel Sonden heeft sy gepleegd, waar door sy veele kwaade Exempelen heeft gegeven; daarom soo behoord sy Ons toe seiden de Duivelen, en sy heeft de Helle verdiend, met ons, en de Eeuwige Verdoemenisse.

Hier op soo keerde deese Suster haar verslaagen Ziele tot het Crucifix daar Christus aan hong, en bad het selver aan, dat het dog sijne Ogen van Barmhertigheid! aan haar soude willen verleenen, door de kragt van sijne Moogentheid, en doorsijn dierbaar bloed niet soude willen laten verlooren gaan. Maar! (ag lacy) het Crucifix, met het Beeld Christi, keerde onwaardig het Aangesigt van haar af, en wilde dit Sustertje niet eens aansien; toen bekende sy, en sag dat die Versmaadheid van den Heere geschiede om haare Sonden; waar op sy de Vrymoedigheid nam, om het Cruicifix en het Beeld Christi, nog naader, en seer Ernstig aan te spreken; en seide, „Ik kenne, „ en Bekenne ô! Heere, dat ik Uw' H. Beeld „ door myné Sonden seer inwendig hebbe besmet, en de Eeuwige Verdoemenisse verdiend „ hebbe, niet waardig sijnde eenige Genaade; „ Maar ik bidde Uw' uit gantser Harte, door „ alle uwe Wonden om Vergiffenisse van alle myne Sonden. Heere, gy hebt den Moor- „ denaar aan het Kruice wel Genaade beweesen, en meer andere Verslaagen Creaturen;

„ wilt dog Myner Ontfermen; Maar het Cru-
 cifix bleef met een Grammoedig aangesigt ee-
 venwel van haar afgekeerd; en seide tot haar:
 „ Wat wilt gy myn Smerten en Wonden aan-
 „ roepen, en Uw' daar naa keeren; daar gy
 „ Uw' Selven niet verwaardigd hebr, om Uw'
 „ tot my te keeren, als gy gefond en welvaa-
 „ rende was; nu is het te laat; het is met uw'
 „ nu een tyd van Justitie, en niet van Gratie
 „ en Genaade.

Als deese Suster dit nu van den Heere had
 gehoord, soo was sy nog al meer beanxt en be-
 vreesd; en terwyl sy sag dat voor haar geen
 Troost of Hulp overig was, en waar sy haar
 keerde of wende niet anders en sag, als de Boose
 Vyanden, de Duivelen, die haar seer beswaar-
 den; soo en wist sy by haar selven niet tot wat
 voor een Sant of Santinne sy haar selven best
 soude keeren, om sy die niemand in het byson-
 der getrouw had Gediend. Sy hadde wel *St.*
Jan Baptist liever dan andere; maar om dat
 sy seer onagtsaam had geweest om hem te die-
 nen, soo en dorst sy hem niet Aanroepen,
 vreesende van hem verweezen, niet gehoord,
 en verworpen te werden.

Hier op soo schoot haar in den sin de *Moe-*
der Maagd Maria, de Fontaine der Barm-
 hertigheid, welke niemant in den Noot verlee-
 gen laat, welke sy eevenwel somtyds op den
 Saturdag wel geëerd en gevierd had, maar seer
 wei-

weinig; want sy veelmaal op dien Dag de Weereld diende en haare Wellusten; dog als sy op den Saturdag geen Dienst en deed ter eeren van *Maria*, soo las sy tot haar Eer een Psaltertje uit de Psalmen aan *Maria* toegewyd, hoewel met kleine Devotie, want sy weinig geneegen was om te leesen, overmirs haar Wilden Aart, en Ligtveerdigheid; want sy dit nog meer deed uit Belofte, dan uit Liefde; te weeten, om dat sy eens van *Maria* was geholpen als sy in eenige Noot was, en daarom had sy *Maria* beloofd, haar op den Saturdag te dienen; t'geen de reeden was, dat sy haar selven tot *Maria* stond te keeren; terwyl sy in dit overleg was in haare gedagten, soo kwam seer schielijk by haar *Maria* Gebenedyd, en *St. Jan* haaren Patroon, al eer sy deselve hadde Gebedden en aangeroepen; hier by was ook gekoomen den H. Augustyn, als de Overste sijnde van haare Ordre en Regul. Hier op soo seide *Maria* tot haar; „ Myn Dogter; en sijt niet „ Verslaagen, ik ben een Moeder van alle „ Barmhertigheid, welke myn Uitverkooren „ Dienaaren, en Dienareffen niet en verlaate, „ ik sal myn Eenigsten en Liefsten Soone Christus voor uw' Bidden, en hem te vooren leggen de Dienst die gy op der Aarden voor my hebt gedaan, hoewel deselve seer sober en „ slegt is geweest; en deselve dikmaal seer „ onwillig hebt volbragt; dog eevenwel, om

72 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*

„ dat gy nogtans mynen dienst foo nu en dan
 „ weleens hebt waargenoomen, en niet geheel
 „ gebt agtergelaaten, als uw de Boofse Geest dat
 „ kwam aan te raaden, schoon uw Natuur eg-
 „ ter daar teegen bekommert was, foo fal ik ee-
 „ venwel uw nu helpen en bystaan. Als deefe
 arme Ziele dit hoorde, foo was haar Blydschap
 onuitspreekelyk groot, en seide tot de Moeder
 Gods Maria; „ O! Fonteine der Genaade,
 „ en Moeder der Barmhertigheid, ik danke
 „ uw, dat gy my, die foo een snoode Sonda-
 „ resse sijt, my nog gedagtig wilt weesen,
 „ staat my ditmaal by, al ben ik het onwaar-
 „ dig. Hier op ging Maria, met veel Heili-
 gen tot het Beeld van het Crucifix, en vallen-
 de alle op hunne Knyen, foo sprak fy tot haa-
 ren Soone, naakt aan het Kruice hangende aldus:
 „ O! Uitverkooren Soone, ik bidde uw voor
 „ deefe arme Ziele, sijt haar Genaadig om my-
 „ nen 't wille, en om alle deefe Uwe Heiligen,
 „ en ontfangt haar in Genaade; Jesus seide;
 „ Lieve Moeder, fy en is 't niet waardig ee-
 „ nige Genaade te ontfangen, en dat gy ook
 „ voor haar komt te bidden. Want fy is Gee-
 „ stelyk geworden, en heeft daar van de Pro-
 „ fessie aangenoomen, maar fy heeft haar seer
 „ kwaalyk gekweeten in het volbrengen van
 „ haare geloften, die fy my, en mynen Vaa-
 „ der, en den H. Geest heeft aangedaan; maar
 „ in teegendeel haare Trouwe dikwyl heeft
 „ ver-

„ verbrooken, als meede de Ordre en Wetten
 „ van het Klooster; leevende daar en booven
 „ sonder Vrees, en groote ontstigting, waar
 „ door sy myne Trouwe schëndelyk heeft ver-
 „ agt, om dat sy in alles seer ontrouw is ge-
 „ weest. Om deese reedenen, en heeft sy
 „ geen genaade verdiend, en het is nu dentyd
 „ om geregtigheid aan haar te Oeffenen, om
 „ dat sy den tyd van myne Genaade soo leelyk
 „ heeft versuimd.

Hier op soo bad Maria haaren Soone Christus
 nog eens en tweemaal voor deese Suster, dat
 hy haar dog niet en soude laten verlooren gaan;
 waar op Maria aan haaren Soone Christus ver-
 toonde haare Maagdelyke en Moederlyke Bor-
 sten die hy hadde gesoogen, en seide aldus,
*Vitverkoorenste Soone gy hebt my nooit geen
 Beede ontfleid, en verwerpt my nu ook niet,
 daar ik uw lieve Moeder ben, en deese Ziele
 myn Dienaresse, welke op mynen Saturdagee-
 venwel my somtyds heeft besogt, en ergens in
 Gediend, wild haar dog Ontfermen en Genaad-
 dig weesen, met haar in haaren noot niet on-
 getroost te laten, ik en sal van hier niet gaan,
 tot dat gy haar Genaadig sijt.* Hier op seide
 Jesus: *om dat gy myn Moeder en Koninginne
 des Heemels sijt, ik sal haar om uwen't wil-
 le Genaadig sijn, om dat deselve daagelyks
 een Pater Noster heeft geleesen, ter gedagtenis
 van My, wanneer ik aan het Kruice myn Geest*

beval in de Handen myns Vaaders ; welken Dienst my wel seer aangenaom was , indien sy soo sondig van Harten , en soo onrein niet geleefd had. Ik schenke uw dan lieve Moeder deese Ziele , en ontslaa haar dog van de Eeuwige Dood ; die sy anders wel dikwils heeft verdiend , om dat sy teegenden Eeuwigen God soo veelmaalen gesondigd heeft ; op UE. voorbeede soo verandere haar Helle in een Genaadlg Vagevuur , Mariafeide , laatse ô ! Lieve Soone weederom op der Aarde weesen , om in haar Lichaam Poenitentie te doen , en om haar meede Sisters te kennen te geeven , waarom dat gy het Klooster met het Vuur der Pestilentie hebi besogt , op dat sy haar moogen bekeeren en beeteren.

Hier op fond Maria den Engel van haare Ziele by haar , om haar van de Aarde op te heffen daar sy op knielde , en dien Engel bragt haar by Maria en haar Soon : doen stond Jesus voor haar blinkende seeven maal Schoonder dan de Sonne , die sy te vooren niet gekend had. En hy haar vriendelyk hier op , seggende ; „ sijt „ verblyd ô ! Dogter , want Genaade en „ Vreugd werd uw' nu verkondigd van God , „ en van al dat Heemelsche Heyr , het welk al „ t' saamen heeden een groote Fecstdag en blydschap sal houden om UE. verlossinge en bekeering , weegens de groote Barmhertigheid „ die heeden aan uw' is geschied. Hier op sprak de

de Ziele van deefe Suster tot haaren Engel, en
 Behoeder: „ O! schoone blinkende Sterre,
 „ en snellen Dageraad, waar hebt gy Uw dus
 „ lang verborgen, dat gy uw' aan my niet hebt
 „ vertoond en getroost in den Noot, en den
 „ grooten Anxt daar in ik geweest ben. Hier
 „ op seide den Engel, ik en hebbe uw nooir ver-
 „ laaten, maar ik heb uw van verre gevolgd,
 „ als uw' de Duivelen wilde grypen; en van
 „ die tyd dat gy her Leeven hebt ontfangen in
 „ uw 's Moeders Lichaam, heb ik uw altyd
 „ by gestaan, en niet een oogenblik verlaaten,
 „ in hoe groote Sonden gy ook leefde door 's
 „ Duivels ingeeven. Meede, als gy eenig
 „ Goed hebt gedaan, soo heb ik dat aanstonds
 „ voor God gedraagen, tot een Heilige Offer-
 „ hande, en ik ben altyd seer bedrukt geweest,
 „ als gy in Sonden leefde, veel meer als een
 „ Moeder bedroefd kan weesen, over de Dood
 „ van haar eenige Kind; want ik hebbe meer-
 „ der Liefde tot uw gehad, dan alle Moeders
 „ in de Weereld kunnen hebben over de Dood
 „ van hunne Kinderen. En tot uw heb ik nog
 „ meer Liefde gehad, dan tot andere Zielen
 „ soo als ik reeds betoond heb, my verbly-
 „ dende, dat ik waardig ben greekend, om
 „ soo een Edele Creature Gods te moogen die-
 „ nen; daarom soo diend elken Engel de Zie-
 „ le die hy meest bemind, met alle vreugde
 „ ende blydschap: want wy en kunnen een
 „ „ Zie-

„ Ziele niet genoeg eeren, die den Soone Gods
 „ soo seer geëerd en verheeven heeft. Hier op
 soo bedankte de Ziele van deese Suster haaren
 Engel, wegens sijn Liefde en bystant, hem
 Biddende om Vergiffenisse wegens haare on-
 agtsaamheid, dat deselve sijnen Raad, soo had-
 de versuimd en veragt, en soo weinig geëerd,
 beloovende haar selven te beeteren.

Hier op sag sy van verre een groot Licht, en
 sy vraagde aan den Engel *wat het selve bedui-*
de, soo antwoorde den Engel aan haar; *dat*
het selve de Moeder Gods Maria was, welke
tot behoudenis van haar, haaren Soone Chri-
stus Jesus soo Hartelyk had gebedden, en den
selve berwoogen, dat Maria deese Dogter tot
hem soude geleiden.

Als de Moeder Maagd Maria nu by haar
 was gekoomen, soo vervloogen al de Duivel-
 len, die altyd by, en ontrent haare Ziele ge-
 weest hadden, met een groot gedruis, en een
 groot getier; seggende, „ dit hebben wy van
 „ te vooren wel gedacht, want daar dit Wyf,
 „ die Maria voor komt te Bidden, welke de
 „ Soone Gods gedraagen heeft, deselve en kon-
 „ nen wy in onse Magt niet krygen. Wy sien
 „ ook te gemoet, dat deese Ziele als sy wee-
 „ derom in beeter staat sal weesen ons seer schaa-
 „ delyk sal sijn ontrent andere Menschen; die
 „ sy daar op sal bekeeren en tot de Deugd

„ treke.

„ trekken, tot den Dienst van God, en deese
„ schaadelijke Vrouwe Maria.

Als de Ziele van deese Suster nu by onse lie-
ve Vrouwe kwam. soo viel sy terstond op haa-
re Knyn, en seide, *ô! Heilige Moeder Gods*
Moeder der Barmhertigheid, Troost van al-
le Sondaaren en Sondareffen, ik danke Uw
van Herten, voor Uw groote liefde en hulpe
die gy my arme Sondareffe hebt gegeven: Maria
antwoorde hier op, en seide, *dankt'er uwen*
Saligmaaker mynen Soone voor, en wilt sijn
Goedheid nimmermeer vergeeten: wilt uw lee-
ven voortaan beeteren, trekt uw Herte af van
alle Creaturen, en keerd uw tot uwen God,
want ik heb van hem verkreegen, dat gy wee-
derom in uw Lichaam sonder besoeking sult
moogen leven; hier op bedankte deese Ziele
Maria, welke aan deselve haar Voeten te kust-
sen gaf; tot een teeken van Vreede en Vriend-
schap, en seide: *nu Kust gy myn Voeten,*
maar hier naa suld gy myn Maagdelyken Mond
kussen, als gy nog meer suld gesuiverd weesen.
Want eer gy wederom in uw Lichaam sult
wederkeeren als te vooren, soo sult gy nog
viele Tormenten moeten gaan sien, en sommige
ook moeten lyden, om geheel gesuiverd te wee-
sen, op dat gy by myn Soon in een Saalige staat
soude kunnen ontfangen werden.

Hier op soo vervoegde sy haar wederom
tot het voornoemde Crucifix, het welke haar
seer

78 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*
feer vriendelyk kwam aan te sien, en in een
vriendelyker gedaante als te vooren, en seide tot
haar in een seer Minnelyke Taal, aldus: *o! Zie-*
le aansiet myne liefde, en wat ik al voor uw
heb geleeden, daarom soo keerduwe liefde voor-
taan tot my, en trektse van alle Creaturen af
die seer bedriegelyk sijn. Hy toonde haar ook
sijn Liefde binnen in sijn Herte, tot alle Uitver-
koorene Zielen, daar sy wonderlyk seer in ver-
blyd was: want sy sag daar wat sy in der Eeu-
wigheid soude genieten, indien sy haaren Brui-
degom Christus Getrouw wilde blyven, en sijn-
ne Gebooden onderhouden. Waar op den Hee-
re tot haar seide; *myn Dogter, en wilt de Ge-*
naade, die uw heeden is geschied, nimmer-
meer vergeeten, en wild myn Lieve Moeder
Maria van Harten seer bedanken voor haare
bystant aan U. gedaan.

Hier op soo bad Maria haaren Soone ook
voor die Sisters en Religieusen van het voor-
seide Klooster, dat hy *deselve ook wilde spaa-*
ren, en in Genaade ontfangen; en haar met
deese Ziele te saamen doen seggen om welke
Sonden hy dit Klooster met de Pestilentie had
befogt, om dat deese plaage nog niet ten einde
was.

Daar op soo Bad de Ziele van dit Sustertje
meede voor alle de Sisters in het Klooster, om
haar te bereiden tot verbeetering van haar son-
dige leeven. Eeven daar naa, soo sag sy een
vuu.

vuurig Swaard , over de Hoofden van de Susters in het voorseide Klooster , welke den Heere nog wilde slaan en plaagen met de Pest , en de Swaarden die over haar Hoofden hongen , waaren soo lang als den Heemel is van de Aarde , en van de Aarde tot den Heemel , waar door het Klooster scheen in een Vuur te staan. Hier op soo Bad de Ziele van dit Sustertje aan den Heere nog met meerder Ernst , en seer Hartelyk ; en vervoegde sig aan Maria , haar biddende , dat sy dog den Heere soude willen Bidden voor haare Meede Susters. Doen Bad Maria het selfde met haar , waar op den Heere haar verhoorde : Daar den Heere op antwoorde aan Maria ; *Moeder ; om uwen 't wille sal ik haar nog spaaren , en naa deese Week , en sal ik niemant van haar met de Pest meer slaan , maar die in deese week , daar nog meede bevangen sijn , die sullen alle sterven : Verder seide den Heere ; dat op dien dag eene Suster uit haar allen soude sterven , tussen vyf en ses Duren.*

Hier op soo Bad sy nog met grooter Ernst voor die Suster , en ook voor de andere Susters , welke voor haar hadden gebedden , als sy in de selve Anxt en noot waren ; daar den Heere op seide uit het Kruice tot deese Ziele : *ik heb Uw alle deese dingen getoond , om dat gy uw meer wagten soude om my te vertoornen , en veel meer bereid en gewillig te sijn , om my te die.*

80 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*

dienen; want als gy komt aan te merken, voor hoe weinig moeite, of arbeid, uw soo een grootte loon werd toegeleid, en soo een grooten Rykdom daar voor ontfangen staat te werden, voor een geringe dienst, sult gy sulks zelfs moeten bekennen.

Hier op seide den Heere Christus aan deese Suster, ik sal uw hier op 5 Poincten doen verstaan; waarom dat ik op uw meede Susters seer verstoord ben, om dat ik haar met de Pest geplagd heb, en nog meer plaagen sal, als sy haar niet en beeteren.

Het eerste Point dat is; Om dat sy myne Getyden, en ook de Getyden van myn lieve Moeder de Lieve Vrouwe soo kwaalyk betaalen; en ook soo ontydig leesen, sonder aandagt, en met verstrooide Gedagten, en Ydelheid, onder het Lachen, Klappen, en den een den ander verydele in verstrooide gedagten.

Het tweede Point dat is; dat sommige van uw meede Susters hun Overste seer lastig vallen, welke ik in haar Gebed niet en sal verlooren laten gaan, en hun ook lastig en swaar sal vallen in hun Uiterste, en in het laatste Oordeel, want de Oversten sijn myn Steedehouders.

Het derde Point dat is; dat sy hunnen Tyd soo kwaalyk doorbrengen met ydele Gedagten Woorden en Werken; want geen ding is kostelyker dan den Tyd; en ook en werd geen ding van de Menschen meer verzuimd, en niet geagt.

Het

Het vierde Poinet, dat is; dat uwe Meedesusters soo Twistagtig sijn, en onder malkander soo onvreedsaam leeven; en haar selven vermaak toebrengen met den een den ander te beklappen met Leugen en een verkeerd en vals overdrag, het geen my seer mishagde, en strydig is ontrent de Liefde teegen sijn naasten.

Het vyfde Poinet, dat is; dat sommige onder haar malkander soo hartelyk beminnen dat sy myner vergeeten; want sy malkander niet en beminnen om mynen 't wil, maar met een natuurlyke Neyging tot groote Sonden.

Deese reedenen sult gy uw Overste en Meedesusters te kennen geeven, op dat sy haar dog moogen beeteren.

Naa dat Christus deese woorden geeindigd had, soo scheide al dat Heemelsche Heyr van malkander, en de Ziele van deese Suster bevond haar selven alleen, in een groote Duisternis en Ellende, sonder eenige Hulpe; in deese toestand, hoorde sy de Duivelen van verre roepen, en seggen, *Nu, nu, moogen wy uwe grypen en vast houden, gy en sult ons nu niet meer ontsnappen*: Als sy dit hoorde, wierd sy seer benaauwd, en begon seer te beeven; nogtans hoopte sy op de Barmhertigheid Gods, die haar van meerder Pericul en swaarigheden had verlost: als de Duyvelen haar seer naakten en naa by waaren, soo sag sy over al om naa Hulp en Troost, onderwyl soo sag sy aan haar

regter fyde haaren Engel staan, die haar vertrooste en een moed in 't lyf sprak; seggende, *O! lieve Ziele en Suster, en sijt niet verwaard, weest sterk en moedig: want uw is een grooten stryd voor handen, dewyl gy nu sult gaan sien de Pyne en Anxten der Helle, en de Pyne die gy ontgaan sijt door Gods Barmhertigheid. Niettemin, gy sult 'er ook wat van moeten lyden, alsoo uw is voorsegd; maar evenwel niet lang; ten einde om dat gy surver en bekwaam soude sijn, om de vreugde des Eeuwigen leevens te sien die uw naamaals ver-toond sal werden; daarom en sal ik uw niet verlaten.*

Hier op leide den Engel haar door een donkeren weg, daar geen licht anders gesien konde werden, als het kleed van den Engel, en hoe sy verder gingen, hoe den weg nog al meer donkerder wierd, mitsgaaders was daar sulken een flank, dat de Ziele van deese Suster die niet en konde verdraagen: ten laatsten kwamen sy soo verre, dat de Duivelen (soo als sy sag) die arme Zielen malkander toewierpen als Caatsballen, en deselve veelderhande Tormenten aandeeden: mitsgaaders was daar sulken gerobep en geschal, als of Heemel en Aarde in brand had gestaan en vergaan soude; als deese Suster deese meenigerhande Pyne der Helle kwam te sien, en booven maaten Gruwelyk was, soo had sy seer groote Vreesse om die te

aan-

aanschouwen, en haar Gemoeid seer benaauwd te maaken.

Maar den Engel versterkte haar over al waar sy te saamen heen gingen door seer vreesfelyke en afgryfselyke Weegen; even als in de Historie van Tondalus meede in 't breede werd verhaald. Dog van alle deese Tormenten en had sy anders geen leed, als door het gesigte om deselve te moeten aansien, want het waaren Tormenten van de Helle, daar sy door hulp van God, was van ontslaagen.

Maar doe sy genaaderd was om de Tormenten van het Vagevuur te sien, daar van moest sy meede wat proeven, soo als ik hier aanvolgende sal verhaalen. Niet te min soo sag sy nog van te vooren een seer diepen Put, die sy dagt wel soo groot als de Weereld te weesen; daar in sag sy een Keetel die seer wyd en vol vuur was, dewelke hem met een vlamme van Sulpher verhefte tot seer hoog in de Lugt, en die arme Zielen laagen daar in, welke daaruit dan eens opwaards, en dan eens neederwaarts wierden gedreeven. Onder deselve sag sy veele Zielen die sy te vooren wel hadde gekend; Principaal, soo was 'er een, die tot haar seide, willende haar meede in dien Keetel trekken; *Komt hier, gy hebt deese Tormenten soo wel verdiend als ik; overmits dat gy meede met my gesondigd hebt:* maar terstond soo versonkse weeder in de Keetel, en konde de Ziele van

deese Suster daar niet in trekken schoon sy sulks geerne gedaan had, om dieswil dat sy haar nydig was, over haar beetere staat: want de kwaade liefde van die nydige Ziele was in een haat veranderd, waar door sy deese Suster met Lichaam en Ziel wel had willen verscheuren, want als deese Suster het selve kwam te merken, soo wierd sy flauw van vrees. Maar den Engel gaf haar een staf in de Hand tot haar Troost en versterking daar vyf knopen aan waaren. Op den eersten Knoop was geschreeven,

Misericordiam & Judicium cantabo tibi Domini, dat is; Ik sal uw Barmhertigheid en Oordeel singen O! Heere. Op deesen knoop stond een klaare Sterre met seeven straalen welke beteekende een goede hoop en berouwen op God.

Op den tweeden Knoop stond, *Deus Vltionis libera egit*; dat is, den God der Wraake handeld vry; en gaat vry te werk.

Op den derden Knoop stond, *Beati immaculati in Via*: dat is, Salig sijn die welke onbesmet wandelen in den weg Gods.

Op den vierden stond, *Elegi abjectus esse in domo Dei mei*; dat is, ik heb verkooren verworpen te sijn in het Huis mynes Gods.

Op den vyfden Knoop stond, *Sacrificium Deo spiritus contritulus, cor contritum & humiliatum Deus non Despiciet*: dat is, de Offer-

Offerhanden die God behaagen , sijn een belangste Geest , en een gebrooken en verslaagen Hert sal God niet veragten.

Hier op seide den Engel; *En laat uw deesen staf van de boose Geesten niet ontnemen , dan en sal uw geen leet geschieden.* Deese staf had ook van onder een Penne , om met meerder sterkte en vastigheid te kunnen voortgaan. Hier op soo geleide den Engel haar op een seer vervaarde en naare plaatse , daar de Zielen die malkander hier op der aarden vleesselyk hadden bemind , en misbruikt ; als gramme en boose Honden malkander van Lid tot Lid tragten te verscheuren , en sy leeden een gruwelyken Brand , en andere Tormenten aan haar schaamele leeden , soo Mannen als Vrouwen , welke by malkanderen naakt laagen op gloeiende Bedden , en in hunne Lichaamen kroopen vuurige slangen , en andere Helsche Dieren , het scheen ook dat de Duivelen , deese Zielen met gloeiende Krauwelen verscheurden , en met vuurige Pennen doorstaaken , en met gloeiende Tangen en Haaken de ingewanden en de Darmen uit hun lieder Buik trokken ; behalven dat daar nog andere gruwelyke Tormenten waaren sonder getal , sulks dat ik maar van veele , seer weinige koomte te verhaalen , en al minder als het in der waarheid is geschied : want het is onmoogelyk die groote Tormenten van de Helle te beschryven , en uit te spreken ;

den Engel seide verder tot haar, *dat overspeel-
ders, en Geestelyke Persoonen, die teegen hun
belofte en Eed in onkuisheid leeven, aldus al-
dermeest getormenteerd werden, want de Gee-
stelyke meer dan Weereldlyke Persoonen daar
in koomen te misdoen, om dat sy kuisheid en
reinigheid beswooren hebben;*

Hier op kwaamen sy voort aan 't Vagevuur,
daar de Ziele van deese Sufter, geen minder
Tormenten en sag dan in de Helle; uitgenoo-
men dat de Zielen in de Helle, God seer ver-
maledyden, en malkander in het Vagevuur seer
boosaardig tracteerden. Maar de Saalige Zielen
in het Vagevuur, looven en danken God aldaar
voor sijn Barmhertigheid, en vertroosten mal-
kander.

In het Vagevuur, sag sy ook veele Zielen
die sy wel kende, soo Geestelyke als Weereld-
lyke; sommige onder deselve, seiden; *Hebt
dog meedelyden met ons, en wekt sommigen
op die voor ons bidden, en helpen met hunne
Gebeden; want onse Vrienden hebben ons ver-
geeten en verlaaten.* Anderen in teegendeel
scheenen verblyd te sijn, om dat sy hoopten
haast verlost te werden; door dien deselve on-
der haar Maagschap en Vrienden devote Prie-
sters hadden, die de Missen voor hun deed-
den; en het H. Sacrament voor hun op-offer-
de. Ook is het den Heere seer aangenaam;
dat men komt te bidden voor een Arme Zie-

le die in 't Vagevuur is, en welke niet anders en heeft als het gemeene Gebed der H. Kerke. Als den Engel dit alles geseid had, soo sag de Ziele van deese Suster nog andere Zielen, die in het Vagevuur booven maaten veel Pyn moesten lyden en uitstaan, waar onder eenewas die haar kende, welke tot haar seide; O! gy gelukkige Zielen, die weederom mag tot uw Ligbaam keeren, en daar door nog veel verdienen: want indien de Menschen bekend was wat sy in een korten tyd kunnen verdienen, soo souden sy sig verblyden teegen dat den dag opgaat, en deselve met soo eengroote Blydschap ontfangen, als ooit een arm Mensch een nieuwen Rock geschonken wierd om sig te kleeden; want haar op dien dag soo groot een lyden niet en soude moeten ondergaan, of sy souden dat seer geerne van God met dankbaarheid ontfangen; want sy souden daar door kunnen ontgaan deese groote Pyne, en verdienen den Heemel; indien my in deese toestand soo veel tyd op der Aarde gegeven was, dat ik maar eene Ave Maria mogt leesen, ik soude het selve met soo een groote devotie en aandacht doen, dat ik vertrouwde daar door uit deese Pyne verlost te weesen; nogtans moet ik nogtien jaar in't Vagevuur blyven, indien ik in het bysonder niet geholpen werde, door Missen en andere Gebeden, daar ik uw seer om bidde en smecke, om voor myn behoudenis die te laten doen.

Als sy dit gefegd had, soo wierd sy aanstonds fodaanig gepynigd, dat het scheen als of men-
se met gloeiende speeten doorstak, en Braade
voor het Helsche Vuur, meede soo sag sy nog
in het Vagevuur veele andere, welke versog-
ten door haar meede geholpen te moogen wer-
den.

Hier naar soo kwam sy nog op een andere
plaats; daar sy de Zielen die in het Helsche
Vuur laagen, sag op en needervliegen, eeven
als glinsterende vonken uit een vlamme vuur,
welke met veel weenen en gehuil verlangden
naa hunne verlossing; maar juist kwaamen daar
twee Duivelen die deselve greepen, en wierpen-
se by die Zielen in dat Vuur, 'tgeen sy lyden
en verdraagen moesten, neevens het vreeselyk
aanschouwen van die Duivelen; het welk haar
een groot Torment, en een van de meeste was,
want haar dagt dat sy liever hadden verkooren
te moogen sitten in een gloeiende Ooven, dan
een oogenblik lang die vreeselyke Duivelen te
moeten aanschouwen in hun eigen gedaante.
In deese tormenten was de Ziele van deese Su-
ster soo lang, tot dat men seeven Psalmen met
die Litanien soude moogen leesen, met de Col-
lecten en de voorgaande veersen.

Een weinig tyd hier naa bevond sy haar uit
die Pyne by haaren Engel en sy vraagde hem,
„ waarom hy haar soo lang gelaaten had in die
„ Pyne, want sy dagt dat sy een jaar lang ge-
„ lee-

„ leegen had in die Pyne van 't Vagevuur;
doen seide den Engel tot haar; „ dat sy daar
„ maar een ommesien tyd in geweest had, want
„ seide den Engel, uw meede Sisters sijn nog
„ by uw Lichaam, 't geen sy vermeinden
„ Dood te weesen, hadde ik in uw absentie
„ uw Tonge niet geroerd in uw Lichaam, door
„ de hulpe Gods. Sy vraagde den Engel ook
„ waar in die Pyne bestond die sy geleeden had?
„ waar op het antwoord was, dat het de Py-
„ ne was van de Religieuse die Ruikeloos en
„ sonder vrees in haar ordre geleefd heb-
„ ben; mitsgaaders haar beloften gebrooken,
„ agterlatende veele quaaide Exempelen, want
„ soo lange deselve duuren, soo moeten sy
„ Pyne lyden. En op die selven tyd als sy ful-
„ ke kwaade Exempelen aan andere gaaven,
„ soo lyden sy altyd daar door een sonderlin-
„ ge Pyne, tot dat sy geholpen en verlost sijn
„ door Missen, en Gebeden, &c. Om uw
„ kwaade Exempelen hebt gy dit alles gelee-
„ den, en gy en sult hier nu niet meer lyden,
„ door de groote Gratie Gods, daarom weest
„ verblyd en wel gemoed, en dankt God van
„ Herten met sijn lieve Moeder Maria.
„ Nu sullen wy (seiden den Engel) voortgaan,
„ en toonen uw die Blydschap des Heemels die
„ gy verdienen sult als gy wel doet, of an-
„ ders sult gy meer Pyn moeten lyden, dan gy
„ soud geleeden hebben, indien gy nu waar

„ gestorven ; en dat daarom , om dat uw nu
 „ veel meer gratie is geschied.

„ Als sy met den Engel , wat te saamen voort-
 „ gegaan waaren , soo verscheen daar seer schie-
 „ lyk een Groot Licht , en sy sagen daar op dien
 „ weg sommige Zielen gaan doolen hier en daar ;
 „ andere leeden seer groote koude ; andere seer
 „ groote Hitte , andere wierden van den Duivel
 „ gejaagd , op en neer gelyk de Beesten.

„ Op welk gesigte den Engel tot haar seide ,
 „ het die Plaatse en Pyne was , het Vagevuur
 „ van Menschen , die God en sijn Gebenedyde
 „ Moeder wel hadden gediend ; en daarom
 „ zyn sy in 't gemeen Vagevuur niet gekoo-
 „ men ; hoewel sommige hun sententie of von-
 „ nis nog niet en hebben , waar om sy nog niet
 „ en weten of sy sullen behouden , of ver-
 „ doemd weesen ; dien grooten en uitermaa-
 „ ten Angst , draagen sy voor hun Vagevuur.

„ Onder deese waaren meede ook sommige die
 „ haar kenden , en om hulpe Baaden , om haar
 „ Gebed te moogen verkrygen tot hun verlossing.
 „ Onder andere soo vond sy daar een die Mater
 „ en Moeder geweest was van haar Klooster de-
 „ welke dwaalde en doolde , om dat haar nog
 „ niet bekend was het vonnis , of sententie dat
 „ over haar stond uitgesproken te werden.

„ Waar op deselve haar vraagde , *waarom dat*
sy soo veel moest lyden ? daar op sy antwoor-
de ; om dat ik Overste sijnde , niet altyd een
regt-

regtvaardig Vonnis, of Sententie gaf, maar myn onderhoorige, by wylen meer strafte, als sy naa maate hadden misdään; en ik spaarde hun lieden die meest misdään hadden: Alsmee- de ook, om dat sy in 't aanneemen van aal- moessen, of novitien, somtyds meer gevolgd hadden hunne Gierigheid, of Mensfelyke ge- neegentheid, dan de liefde, of eere Gods, tot Saaligheid der Ziele.

Hier op soo leide den Engel haar voort, en hoe sy verder kwaamen, hoe dat den weg, of de weegen klaarder en lustiger wierden, soo dat sy eindeling kwaamen tot het aardfche Pa- radys, 't welk haar soo schoon voorkwam, dat sy dagte het den Heemel te sijn, of dat den Heemel niet schoonder konde weesen. En hoe sy nog al verder gingen, hoe sy nog al meer schoonheid vond, en meer Vreugt fchepten, door welk gefigt en vermaak sy daar wel altyd hadden willen blyven, want sy dagt dat men nergens geen meer vreugden fouden konnen vinden of begeeren. Ten laaften sook kwam sy tot fulken blydschap, dat sy weg smelte van Goddelyke liefde en vreugde, waar op sy vol- le kennisse kreeg van alle faaken, en fiende al- le de Dingen, welken in alle plaatsen van de Weereld geschiede; jaa die in veele jaaren daar naa nog stonden te geschieden in 't aanschou- wen Gods, en daar door alles veel klaarder kon-

konde bemerken, dan of sy het door haar Lighaamelyke oogen sag gebeuren.

Naa 't geen hier is gefegt, soo konde sy in 't aanschyn Gods sien, dat het de tyd en Ure was, om wederom in haar Lighaam te keeren, waar over sy seer droevig was; waar op sy needer viel, aan de voeten van God, en bedankte hem seer minnelyk voor de Genaade aan haar geschied; daar den Heere op seide; *om dat gij nu geheel gesuiverd sijt, soo geeve ik uw te kussen myn minnelyke Voeten, tot een bewys van Vriendschap tusschen Uw en My. En dewyl gy nu rein sijt van alle Sonden, soo wacht u voortaan ook, soo sult gy tot dankbaarheid van de Genaade die uw nu is beweesen, myn Heilige wonden daagelyks groeten met vyftien Pater noster te leesen, en met vyftien Gebeden daar toe geordineerd, welke als gy nu in uw Lighaam wederkeerd, van buiten sult weeten, en kunnen op seggen door myn Gratie, tot een teeken dat het selve my aangenaam is; daar en booven, soo sult gy ook leesen alle daagen een Pater noster, welke gy voor deesen wel pleeg te leesen tot Gedagtenis, van als ik aan het Kruis kwam te sterven, mynen Geest beveelde in de handen mynes Vaders, 't geen gy met myne hulpe sal hebben te volbrengen.*

Hier naa soo vervoegde sy haar selven tot de Moeder Maagd Maria, en bedankte haar seer deemoedig; waar op Maria haar omhelsde met haare

haare maagdelyke Armen, en kuste haar seer minnelyk, en seide tot haar, *gy sult my alle daagen leesen drie Ave Mariaas, ter eeren van myne ootmoedigheid, Ec. als gy sulks naakomt, soo sal ik U. dien dag bewaaren van Hoovaardy, Geveinstheid, en ydele Glorie, daar door sult gy mynen dienst vermeerderen, en alle Menschen daar toe trekken, op dat sy uw ook helpen Bidden, voor myn Soons Arme gevangenen die in 't Vagevuur sijn. Ook soo sult gy my alle daagen leesen driemaal MAGNIFICAT, 't geen van groote kragt is, teegen den Duivel en alle besoeeringen. Want ik hebbe dit soo geschikt, vol sijnde van den H. Geest; daarom is dit goed om iemand te beschermen voor den boosen Geest, aan Ziele en aan Lighaam; ook aan alle sijne Leeden ende vyf sinnen van buiten, en de kragten sijner Ziele van binnen.*

Vervolgens seide Maria tot haar; nu moet gy lieve Dogter weeder keeren tot uw Lighaam; en binnen korte daagen, als men my in Processie ommedraagd, soo sult gy door myne Hulpe weederom uit uw Oogen sien, en uw gesigt weederom ontfangen, dat gy in de vorige Tyd verlooren hebt; maer 'dit sal geschieden by wyse van een Miracul. Op welk seggen onse lieve Vrouwe Maria onsigtbaar, en van haar afgescheiden was, waar naa de Ziele van deese Suster haar alleen bevond, beroofd
sijn.

sijnde van alle vreugden; en bevond volgens het seggen van Maria, weederom in, en by haar Lighaam. Maar sy had vergeeten de vyf Poincten van haaren stok of staf, die den Engel haar gegeven had, om in haaren noot daar meede bewaard te sijn; eevenwel, soo reekende deesen Engel die vyf Poincten op haare vingeren, en beval haar te verkondigen al de dingen die sy gehoord en gesien hadde.

Daar naa soo leefde sy in een groote Vuurigheid van Liefde tot God, en een afkeer van alle Creaturen en de Sonden, en sy bragt nog meenigen sieken dag over in groot geduld en lydszaamheid, en is daar op koomen te sterven in 't Jaar vyftien honderd en drie, in het uitgaan van de maand April, en sy heeft nog meenige schoone leeringen, en Exempelen naagelaaten, rustende nu in den Heere sonder einde.

Ver.

Verhaal van een seekere Geest van Groningen, getrokken uit een Tractaat by de drie honderd jaaren oud sijnde.

In 't jaar ons Heeren duifend vier honderd en neegen en veertig, soo kwam in een Geestelyke vergaadering te sterven Suster Lysbette, welke agt daagen naa dat sy gestorven was, haar selven openbaarde aan haar meede Suster, met welke sy pleeg in de Kook-keuken te sijn, om aldaar de Religieusen te dienen; van welke verschyning deese meede Suster seer was verschrikt en vervaard geworden, welke deese Geest niet en derfde toespreeken: maar twee andere Religieusen, die wat stouter waaren en meer Hart hadden, bleeven in den Nagt by haar; en als den Geest van Suster Lysbette wederom kwam Waaren en Ruyschen als een Beesem over de Vloer, soo saagen sy deselve Geest alle drie: hier op beswoeren die twee moedige Susteren dien Geest, seggende, *wie sijt gy?* daar den Geest op antwoorde, *Ik ben den Geest van Suster Lysbette onlangs overleeden*, een Tyd daarna soo verscheen sy wederom aan deselve Susters, met groote Pyn, en een vreesfelyk gesigt; want uit haar oogen, ooren, en neusgaaten kwaamen Helsche vlammen, en haar Tong was beset met veel vuur, en sy seide, *vraagt haastelyk al wat gy wilt*,
 maar

maar sy waaren soo vol van schrik en angst, dat sy niet en konde spreken. Doen seide den Geest ongevraagd tot haar Liederen. *Myn goeden Biegtvaader stelde my eens tot Poenitentie voor, dat ik Discipline soude neemen van myn eigen Moeder, 't welk ik niet gedaan heb; en hebbe daar groot berouw van, met seer swaare lasten pyne. Evenwel, soo heb ik wel Discipline genoomen van de Sisters, en van my selven. Het is geschied seide den Geest, dat als ik eens siek was, myn Moeder voor my kocht eenige speceryen en suikerwerk, maar om dat de suiker my quaad was, en die aan myn Moeder niet wilde te rug geeven, soo verbergde die, en loochende het voor myn Moeder; hier over wroegde myn Conscientie, en ik biegtte dat aan myn Biegtvaader. Waarom myn Biegtvaader my belaste dat ik hem seggen soude alles wat ik geloogen had, maar dat en wilde ik niet doen: om deese twee saaken, soo lyde ik sulken groote Pyn, dat hem een Mensch sig liever tot Pulver soude laten verbranden, dan dat hy een ogenblik lang deese Pyne soude willen verdraagen. Verder ook, soo lyde ik deese Pyne, om dat ik seer ligt naa liet dat H. Sacrament te ontfangen; en als ik met iemand wat uitstaande had, soo en sogt ik myn teegen party niet te vreedten te stellen, om my met hem te versoenen; en daar door is het, dat ik al myn Eere en Glorie verlooren heb,*

en

en daarom meede, soo lyde ik sulken pyn dat geen Hart of Tong het selve kan uitspreken. Ook heb ik een Duivel die my seer queld en pynigt in myn Tong, om dat ik myn Meede-susters dikmaal beklapt, en overgedraagen heb aan den Overste van 't Klooster, 't geen meer geschiede uit passie en vuiligheid, dan uit liefde en begeerte tot haar beeterschap en Saaligheid, hebbende dikmaal meer gesegt, als inderdaad de waarheid was. Als sy dit gesegt had, kwam daar een vervaarlyk Beest, gelykende wel een Stier te weesen, die rukte haar weg met een groot gerugt en geschal, sulks dat het scheen als of het Huis inviel.

Als sy eenige Tyd daar naa weederom verscheen, soo seide Sy tot haar Meede-susters in het Klooster; indien dat 'er iemand was, welke uit Liefde voor my eenige Discipline of Kastydinge wilde op sig neemen, dat soude my seer verligten. Sy versogt meede aan de voornoemde Susters, dat sy twee Maanden lang een geduurig stilswygen voor haar soude houden, tot verkwikking van haare Ziele, het welk die Susters gewillig deeden, niet tegenstaande dat den Duivel op alle wyse dat sogt te beletten; want als de voorseide Susters haar tot de rust of de slaap neergelegt hadden, soo maakte den Duivel haar seer vervaard, om hunne *silentie* of stilswygen te beletten; sulks

G

dat

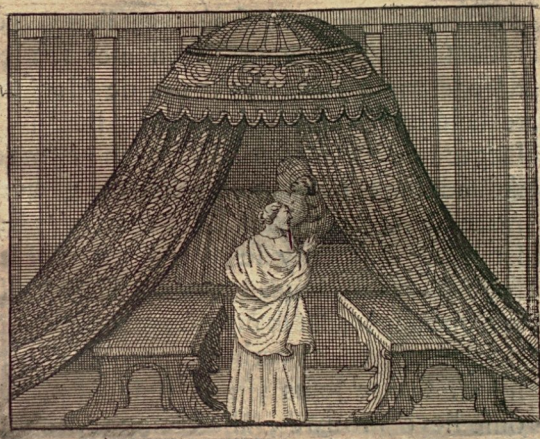
dat het by naa een geheel jaar lang aanliep, dat die Susters, de eene helft in de Voor-nagt waakten, ende andere in de Naa-nagt; waar op het geschiede, dat sy op den Dorpel van het Huis een swart Man saagen, dat den Vyand was, welke haar volgde.

Waar op sy weer te voorschyn kwam, en seide, dat sy groot berouw hadde gekreegen (door de genaade Gods) in haar afsterven; het welk, indien sy het selve van God den Heere niet verkreegen had, sy seer kwaalyk soude gevaaren hebben.

Het geschiede dat sy op Sanct Jan sijn dag in den Soomer haar voor het laatste wederom openbaarde, en sig liet sien; maar toen saagen die voorseide Susters haar gaan met een wit subtyl kleed, dat sy aan hadde, en aan haar regter zyde was neevens haar een schoone Jongeling, welke haar goeden Engel was, (gelyk als men daar uit wel mag denken.) met welken Engel sy naa den Hemel voer; want sy wierd daar naa nooit meer gesien of gehoord op deese Aarde.

Ver-

*Verhaal hoe de Ziele van een Maagd,
in 't Vagevuur sijnde, sig selven openbaar-
de aan een andere Maagd, welke haar
Speelnootje geweest was in haar leeven.*

Deese Siele openbaarde haar selven naa haar
dood aan die Vriendinne, welke haar Speelge-
noot was geweest; als sy nog in leeven was;
dewelke des nagts in stilte aan haar vraagde,
Vriendinne slaapt gy? Waar op deselve mer
angst antwoorde; *wie is daar?* Toen sprak
die Ziele, en zeide, *weest niet vervaard: ik
ben uw Speelgenoot nu kortst overleeden.*
Waar op de Geest, die nog in leeven was,
haar vraagde *naa de staat daar sy haar selven*

100 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*
in bevond? daar fy op antwoorde;

„ Ik lyde soo een groote pyne dat ik het U
„ niet en kan uitspreken; En dat, als ik nog
„ in leeven was, liever uit de kerk was, dan
„ daar in te weesen; en liever veel ydele woor-
„ den soude willen hooren, dan in 't Sermoen
„ van den Pastoor te weesen; want ik my voor-
„ tyds seer pleeg te vercier en met schoone
„ Kleederen en Juweelen, om de Menschen
„ te behaagen. En had ik sonder Berouw en
„ Biegte in deese manier van leeven gestorven,
„ ik had voor Eeuwig verlooren geweest:
„ maar hier is geschied, als ik eens in de Kerk
„ sat, dagt ik by my selven, als ik de Helle
„ fouden willen ontgaan, en dat Eeuwige Le-
„ ven ontfangen, dat ik myn leeven soude moe-
„ ten veranderen, en verbeeteren: Want onsen
„ lieven Heere Jesus, met sijne Apostelen,
„ onse lieve Vrouwe, alle Heilige Maagden;
„ mitgaders de Martelaaren, en belyders
„ van het Geloove, hebben alsoo niet geleefd.
„ Deese reedenen by my selven overleggende,
„ wierd ik inwendig seer bewoogen, beloof-
„ de onsen Heere, en sijn lieve Moeder Ma-
„ ria gebenedyt, met weenende Oogen, en
„ myn Handen te saamen opgeheeven, dat
„ ik voor altoos soude Maagd blyven, en
„ myn sondige leeven nalaaten, al de dagen
„ van myn leeven lang; Maar naa deese be-
„ lofte, wierd ik kort daar naa Siek, en kwam
„ te

te overlyden, en ik stierf in een saligen staat,
 „ met goed berouw, dat ik geroond had;
 „ dog evenwel soo moest ik naa het Vage-
 „ vuur toe, om dat ik geen poenitentie ge-
 „ genoeg geleeden had voor myne Sonden;
 „ en weinigh voldoeningh daar voor gedaan;
 „ maar het soude kunnen weesen dat ik door
 „ uw' gebed, en door de gebeden van myne
 „ Vrienden, uit deese bittere pyne soude mo-
 „ gen verlost werden; daarom bidde ik uw',
 „ dat gy myne Ouders wilt seggen, dat sy
 „ voor my bidden, rykelyke Aalmoessen gee-
 „ ven, verscheide Missen doen voor my lee-
 „ sen, en self hooren leesen, op dat ik haast
 „ uit deese pynen mag verlost werden; want
 „ ik U voor de waarheid kan seggen, dat ik
 „ liever soude vasten, en te Waater en Brood
 „ sitten tot den jongsten dag toe; mitsgaders
 „ nooit onder Huisdak te koomen, en altyd
 „ op de bloote aarde te slaapen, dan een jaar
 „ te zyn in't Vagevuur; waarom ik u Bidde,
 „ dat gy deese boose bedriegelyke Wereld wilt
 „ laten vaaren, en uw' leeven verbeeteren,
 „ op dat gy niet en vervalle in deese pyne;
 „ maar soude moogen koomen by de Heilige
 „ Engelen.

Toen seide de andere Speelnoot, die nog in
 't leeven was, *lieve Vriendinne, ik ben nog*
seer jong, en als ik oud werde, dan sal ik myn
leeven

102 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*
leeven verbeeteren. Waar op de voorgige Zie-
le seide;

„ Dit Poinct, of dit seggen heeft veele van
„ onse Speelnootjes, die nog jong en schoon
„ waaren, bedroogen; want sy meenden nog
„ lang te leeven, en met de wereldse vermaa-
„ kelykheeden te leeven, met danffen, sprin-
„ gen, &c. maar de Dood sleepte haar haast
„ weg, en bragt se in de Eeuwige Pyne,
„ daar sy nimmermeer uit fullen koomen: Ik
„ segge u daarom voor de waarheid, dat had
„ ik geweeten op der aarde dat ik nu weet,
„ dat nog Vader nog Moeder, Sufter of Broe-
„ der, geen Vrienden of Maagen, my ooit
„ fouden belet, of afgehouden hebben van
„ den Weg der Saaligheid; maar ik soude van
„ myn jeugd af myn God getrouwelyk ge-
„ diend hebben al de dagen van myn leeven,
„ om deesse Pyne te schuwen; maar helaas!
„ dat is nu al te laat; maar met uw is'er nog
„ tyd; want gy kond op der aarden meer ver-
„ verdienen, en Pœnitentie doen op eenen
„ dag, dan in't Vagevuur voor een jaar. Ag!
„ had ik my in de Tyd daar gy nu in zyt al
„ eer en meer tot verbeetering van myn lee-
„ ven, en Pœnitentie voor myne Sonden ge-
„ voegd, hoe wel soude my dat nu te pas
„ koomen; want ik dan nu niet zyn soude in
„ de felle Pyne van't Vagevuur: Ik lag liever
„ in een natuurlyk Vuur een jaar lang of meer,
„ dan

dan in 't Vagevuur een Dag : Daarom wagt uw' dan van deefen Val, lieve Vriendinne, en weest wys; want in 't Vagevuur hebben de Sielen dag nog nacht rust, tot dat sy gesuiverd zyn, en klaar blinkende als de Sonne, jaa nog klaarder. Had gy uitgestaan dat ik nu beproeve, gy soude uw' beeterschap niet langer uitstellen, en geen Pœnitentie soude uw' te swaar vallen: geloof my, die dit nu self beproeve, eer gy u selven moet gelooven in het beproeven, als het nu te laat soude zyn, sonder eenige baat of hulpe.

Myn lieve Speelnoorje, sprak de andere die nog in leeven was, *Ik moet immers nog eenige Tyd die geneugte van de Wereld genieten;* daar op de Siele seide:

„Wie heeft ooit de Wereld gediend, of hy heeft hem in 't laatst bedroogen gevonden. Siet dan wel voor uw', en denkt ook niet dat den Tyd uwes leevens in uw' magt is, maar alleen in de magt van den Heere, die soo onverwagt komt als een Dief in den nacht; soo dat het wel kan gebeuren, dat gy nog heeden voor de midderuagt, van hem soude t'huis geroepen werden in de Dood: daarom ik raade u te verkiesen het geen dat seeker is, en dat onseker is te laten; de Deugd die gy heeden nog mogt doen, steld die niet uit tot morgen, want uwen morgen is onseker; wagt u dan van dien ver-

„ vaarlyken Dief , de onvoorsienige Dood ;
 „ dat sy u niet en verrasse , die niemant en
 „ spaard , nog Jong nog Oud , Arme nog Ry-
 „ ke ; daar leggen soo wel jonge Beenderen op
 „ 't Kerkhof , als van oude Menschen : En wilt
 „ gy de Dood niet ontsien , soo diend voor-
 „ raan den Heere , die uit rechte liefde den
 „ Dood voor ons is gestorven ; want dan sult
 „ gy in den dood wenschen om by uwen be-
 „ minden Bruidegom te zyn , en met den H.
 „ Apostel Paulus uit te roepen ; Ik onsaalig
 „ Mensch , wie sal my verlossen van het Lig-
 „ haam deeses doods ! ik begeere ontbonden te
 „ te weesen , en met Christo te zyn : jaa , gy
 „ sult dan met David ook seggen , gelyk een
 „ Hart schreeuwd naa de Wateren , alsoo dorst
 „ myn Ziele naa u , ô God ! Overfulks soo
 „ sult gy in de Dood verblyd weesen , daar
 „ die Weereldsche Menschen seer Droevig om
 „ zyn , en nog veel Droeviger naa de dood ;
 „ want dan is het dat men de meeste vreugd
 „ is verwagtede , overmits dat Jesus uwen
 „ Bruidegom (wilt gy anders sijn Bruid wer-
 „ den) u sal in 't gemoete koomen met Maria ,
 „ en de Engelen en Heiligen , en tot u sullen
 „ seggen , koómt myn Bruid , ik sal u
 „ stellen op myn Throon , en onder die
 „ Choore der Maagden , en u daar doen sin-
 „ gen dien nieuwen Sang , die niemand singen
 „ kan dan die suiver Maagd is , alwaar gy al-
 „ les

„ les sult hebben wat gy begeerd, en altoos
„ eeuwig leeven by dat Heemelse Gefelschap;
„ daarom beeterd U, beeterd U, myn lieve
„ Vriendinne; want geen saak soo seker is als
„ de Dood, en niet onsekerder dan de Ure;
„ waarom gy dien Tyd niet moet uitstellen
„ tot den dag van uw' Ouderdom, want nauw-
„ lyks een van de Duifend, en krygt den reg-
„ ten ouderdom, en een opregt berouw in
„ het uiterste van sijn Nood, welke in sijn
„ leeven altyd ruikeloos heeft geleefd; soo
„ segge ik uw' voorseker, dat soo gy na de
„ wellusten van het Vlees, en naa uw' ver-
„ maak wilt leeven, dat de Duivelen sullen
„ op uw uitvaard koomen, als verwoede
„ Honden en grypende Wolven, en vuurspu-
„ wende Leeuwen, met gloeiende Krauwelen
„ en Tangen of Haaken om uw door geweld
„ met haar te trekken, naa dat Helsche on-
„ uitblusselyke Vuur, alwaar gy nimmermeer
„ eenig licht sal sien, nog eenige verligting of
„ vertroosting sult genieten, maar veel Pyne
„ en verdriet lyden, die geen ooge ge-
„ sien, nog oore gehoord en heeft, nog in ie-
„ mands Herte is opgekoomen; als dan sult
„ gy wel wenschen nooit gebooren te weesen,
„ of te sterven en te vergaan. In de Helle sult
„ gy gepynigd werden van buiten en van bin-
„ nen. Van buiten sult gy naakt gebonden
„ werden met Gloeiende Keetenen, en op een

„ Rooster gebraden werden, die gloejend heet
 „ sal weesen, of ook geroost in een gloejende
 „ Panne, of gesmoord in een gestopte Pot,
 „ of gebakken in een gloejende Oven, of moe-
 „ ten swemmen in siedend Pek, en vlammen
 „ van Sulpher, vol van gloejende Padden of
 „ Slangen, die uit uw' fullen koomen en we-
 „ derom inkruipen, door de Leeden heen daar
 „ gy meest in gesondigt heb; Slangen en Pad-
 „ den fullen uw' Spyse zyn, gesmolte Loot,
 „ siedende Olye, of Pek met Sulpher sal uwen
 „ drank weesen. Sy fullen uw' ook aan een
 „ Helsche Slang hangen, aan soodanige Lee-
 „ den daar gy meede gesondigt hebt; met uw'
 „ Oogen daar gy meede gesondigd hebt, sult
 „ gy ook moeten sien die Helsche afgrysfelyke
 „ Duivelen, soo dat gy liever soude sitten in
 „ een gloejenden Oven, of in een siedende Ke-
 „ tel leggen, verborgen en gestopt, dan den
 „ Duivel in sijn Gedaante aan te sien, om dat
 „ in den Duivel aan te sien de verdoemenis is
 „ geleege; gelyk in God aan te sien, het
 „ Eeuwige Leeven en de Saaligheid te
 „ vinden is; Wat sult gy dan uitvoeren als
 „ gy voor uw' Oogen sien, en onder dat
 „ gruwelyk geselschap sult moeten verkeer-
 „ ren, vol van verdoemde Menschen, die niet
 „ anders uitroepen, als, Wee my! Wee my!
 „ met Knarsing en Gekrys der Tanden, en
 „ vermaledyding van uwe Ouders en van God;
 „ Ook

„ Ook soo sult gy inwendig niet minder gepy-
„ nigd weesen; door uw' wroegende en altyd
„ knaagende Conscientie, om dat gy om soo
„ een kleene en korte geneugte van het Vlees,
„ en de Wellusten der Weereld, verloren sult
„ hebben de groote en eeuwige vreugd des He-
„ mels, en gekoomen sult zyn tot soo groo-
„ te en oneindige Tormenten.

„ Wat baat hebben nu die verdoemde Men-
„ schen in hunne Hovaardye, hunne wellu-
„ sten van het Vlees, hun Gulsigheid, Onkuis-
„ heid en Gierigheid tot hun groot en aards
„ Goed, in hunne schoone Kleederen, en kos-
„ telyke Juweelen, sonder getal; hunne Klee-
„ deren sullen zyn in dat Vuur en Vlamme.
„ Og! of sy dan mogten wederkeeren om hun
„ leeven te verbeeteren, en voor hunne be-
„ gaane sonden Pœnitentie te doen; Doet dan
„ liever nu, myn lieve Vriendinne, dat gy als
„ dan wel soude willen doen, en niet soude
„ kunnen doen: Het is tyd dat ik swyge; want
„ ik lyde alsulken Pyne, dat het my niet en lust
„ te spreken, maar meer te schreyen, te sug-
„ ten, en met meedelyden te kermen; daar-
„ om soo spiegeld uw' aan my, en wagt uw'
„ van in de Helle te koomen; want daar soud
„ gy de Armste Creatuure weesen die men sou-
„ de kunnen bedenken, uw Lachen soude ver-
„ anderd weesen in een Eeuwig Geween, en
„ uwen Sang soude niet anders zyn dan een
„ jam-

108 *Vervolg op de NIEUWE-KOST,*

„ jammerlyk roepen en huilen , met al dusda-
 „ nige grouwelyke woorden , myn Moeder
 „ en Vader moeten vermaledyd weesen die my
 „ geteelt en ter weereld gebragt hebben ! myn
 „ God moet vermaledyt weesen die my ge-
 „ schaapen heeft ! Vermaledyt zyn ook alle
 „ Creatuuren op de Aarde en in het Hemelryk !
 „ Bedenkt nu by uw' selven wat gy verkiesen
 „ wilt , den Sang der Verdoemde Perfoonen ,
 „ of die der Heiligen en Engelen ?

Waar op de Leevende Siele seide : *Gy
 hebt nu lang genoeg die spraak alleen gehad ,
 en al seer veel met een groote vuurigheid ge-
 seid , en myn Herte tot berouw en beeterschap
 bewoogen ; maar ik vrees dat myn Ouders en
 Vrienden het selve sullen beletten , en hebben
 willen dat ik blyve soo als ik ben , en dat ik
 leeve soo als sy leeven.*

Waar op de doode Ziele zeide ; „ Wat Ou-
 „ ders en Vrienden soude dat weezen , die liever
 „ souden willen zien , dat hunnekinderen een
 „ Hangdief en een Moordenaer souden willen
 „ dienen , dan een Kooning , en in de Helle
 „ koomen , in plaats van in den Hemel ; ik
 „ segge uw' dat het beeter waare dat uw Va-
 „ der alle de Huisen verbrande , die van hier
 „ tot Roomen syn , dan dat hy uw' soude af-
 „ trekken van den dienst Gods. Want geheel
 „ de weerelt en is soo kostelyk niet dan uwe
 „ ziele , alwaer den Heere de doot aan het
 „ kruis

„ kruis voor is gestorven.

Hier op seide de levende Siele. *Maar al lieten mynē ouders my toe om God te dienen, ik ben te Teer van gemoed, en in myn lighaam, dat ik geloove het niet en soude konnen verdraagen, nog volbrengen; wat sal ik dan beginnen eer dat ik sterker ben.*

Daar op de Doode Ziele seide: „ Dat het niet „ swaar en was om God te dienen, want syn „ jok is sagt, en syn last is ligt, t' geen gy „ wel soud ondervinden, als gy het een jaar „ beproefd had; het zelve soude uw' soo aan- „ genaam denken te weesen dat gy het niet en „ soude konnen, nog willen nalaaten, om nie- „ mant in de weereit Principaal, als gy maar „ een ure geproefd had, dat ik nu beproeve, „ voornamentlyk als gy by uw' selven weet dat „ God uwen schepper, uw' verlosser, en „ uwen Bruidegom is, die gy na regt en ree- „ den, alle dienst en getrouwigheit schuldig „ syt; en dient gy Godt sonder van hem af te „ wyken, hy en sal uw' nooit laeten vaaren, „ maar altoos helpen en bystaan, en ten laasten „ uw' overbrengen in syn eeuwigh ryke, en een „ Koninginne maaken, en op uw' Hooft stel- „ len die kroone der maagden, daar ik my „ grootelyks in verblyde; want ik om de ge- „ heele weereit rood van goud, niet soude „ willen wenschen, of ik waer Maagd gestor- „ ven; want waere ik volsuiverd, ik soude „ koe-

„ koomen in den Choor der maagden, by onse
 „ lieve vrouwe, ende daar gekroont werden
 „ eigentlyk als een Maagd, en Koninginne
 „ weesen van den Koning der Glorie, en den
 „ Soone Gods Almagtig. Ag! het is tyd, ik
 „ moet van uw scheiden, en nu gaan naa myn
 „ groote pyne, om dat ik de sonde niet ge-
 „ schuwt heb op der aerden, die ik met de
 „ Hulpe Gods wel had konnen vermyden,
 „ gelyk gy nu nog kond doen. Als ik in uw
 „ plaats waar, soo soude ik sonder uitsel een
 „ Eensaame plaats verkiesen, daar ik in rei-
 „ nigheid des Hertzen den Heere mogte dienen
 „ al myn leeven.

Hier op seide de Leevende Speelnoot, *Soude
 dan niemant konnen saalig werden, of hy moest
 sig uit de Weereld begeeven?*

„ Ik segge dat niet, antwoorde de Doode
 „ Geest, maat wat ik doen soude, als ik als
 „ gy waart, en weete dat ik nu weete, soo
 „ segge ik uw', dat gy kwaalyk sult Saalig wer-
 „ den, als gy de Weereld blyfd aanhangen,
 „ en teegen de Geboden Gods sondigt, gelyk
 „ de meeste Menschen in de Wereld; want
 „ niemant en kan, nog en mag koomen van
 „ weelde tot weelde, en van vreugd tot vreugd,
 „ hier lachende, en namaals sijn geneugte heb-
 „ ben als hier, daerom soo bidde ik uw' om
 „ uwer Sielen Saaligheid, doet dog eens mynen
 „ raad; want ik ben tot de waarheid, en gy

„ tot

„ tot de leugens, daarom moet gy my meer
 „ gelooven dan tiw' selven, en andere die nog
 „ op der aarde leeven in duisterheid des Her-
 „ ten; geloofd my dan het en sal uw' niet be-
 „ rouwen want ik neeme God tot getuige, dat
 „ het alsoo is, als ik segge; ja al heb ik veel
 „ geseid van de Pynen der Helle, het en is
 „ niet al de waarheid want die onuitspreeke-
 „ lyk, en onbegrypelyk is; wee die geene,
 „ welke niet en gelooven, voor dat sy eerst
 „ beproeven. Want de Glorie en Blydschap
 „ des Hemels is ongelyk meer dan ik ge-
 „ segt hebbe, of soude konnen uitdrukken;
 „ al sprak ik met al de tongen van de weereld.

De leevende speelnoot dit hoorende, seide,
aangesien het waeragtig is dat gy segt, soo
beloove ik den almachtigen God, en onse lieve
vrouwe, die gy bemind, dat ik myn leeven
volkoomen wil verbeeteren, en een reine
Maagd blyven, om die Helsche Pyne te ont-
gaan, by den Heere en onse lieve Vrouwe myn
toevlugt te neemen, om myn verblyf te moo-
gen hebben in den Choor der Heilige Maagden;
want ik en kan niet verdraagen dat my een
Vlieg byt of steekt, hoe soude ik die onuitspre-
kelyke Tormenten der Helle kunnen verdra-
agen, ik en soude niet Eeuwigh kunnen leggen op
een sagt Bedde, hoe soude ik voor Eeuwigh die
Helsche Pyne kunnen verdraagen, en daar in
branden?

De

De doode Siele seide; „ Dat hoor ik geerne; en ik bidde uw' dat gy alles doet schryven wat wy te samen gesproken hebben, op dat het andere ook soude kunnen ten nutte weesen, want om uwe Saaligheid te bevorderen, en van andere menschen, ben ik by uw' gekoomen.

Waer op de leevende seide, *Dat zal ik geerne doen, maar eer gy van my scheid zegt my hoe dat het met U. gestelt is geweest eer dat gy overleden was?*

Waer op de Siele seide; „ Met zoo als ik uit de wereld was gescheiden, fook kwaamen tot my een ontallyke meenigte Duivels; met vuurige Keetenen en Krauwelen, en riepen overluid; meint gy alsoo de werelt te passeren, en de Helle te ontgaen, en onse Handen te ontvlieden daar gy uw' soo fraai pleegte Pareren, en te Spiegelen, te Dansen, te Springen, en alle ydelheid te bedryven; soo fyt gy verdoold, het vlechten van uw' Hayr, uw' wyde Mouwen, uw' sleepende Kleederen, uw' uitwendig Cieraad booven uwen staat, en uw' klappen in de Kerk sal uw' verdoemen. Neen, neen! gy en scheid alsoo niet van ons; gy moet met ons syn, om dat gy de wereld meer gehoorzaam hebt geweest, dan uwen Schepper en verlosser; hy hebt meer kwaad dan goed gedaan; en al deed gy wat goeds, soo geschiede sulks „ meer

„ meer om de Menschen, dan om God te be-
„ haagen. Meer deed gy uwe gebeden met de
„ Lippen dan van Herten, zynde met het Lig-
„ haam wel in de Kerk, maar met uw' gedag-
„ ten elders anders, en dewyl gy onze Diena-
„ resse hebt gewecst, zoo willen wy uw' be-
„ loonen met de Helle, daar zult gy vry Huis
„ Huur en brand hebben.

„ Wanneer ik dit alles hoorde, soo was ik
„ uittermaate seer vervaerd, en my alleen bevin-
„ dende gelyk een schaap onder de wolven; waar
„ op myn Conscientie, my getuigenis gaf, dat
„ ik veel sonden, en weinig deugden hadde
„ gedaen, doen dagt ik dat ik wel berouw had
„ getoont over myn zonden, en belofte had
„ gedaen, om den Heere myn leeven lang met
„ reinigheit te dienen, daar op ik een vertrou-
„ wen had dat my het selve soude helpen, om
„ dat ik ook wel had hoore Preediken, dat
„ God met een goede wille te vreeden was;
„ schoon men de uiterlyke pligten niet volbren-
„ gen konde, mits dat de Vreede van de goe-
„ de Engelen wierden verdondigd, en toege-
„ seid wierde, aen de menschen die goed van
„ wille waaren: overfulks ik sag ook over al
„ om, of my niemandt helpe konde, en ver-
„ lossen uit deese Vyanden haar Klaauwen; en
„ als ik niemant en sag, soo gaf ik den moec
„ geheel verlooren, en dagte by my selven,
„ nu moet ik immers met deeze leelyke Dui-

H

velen

„ velen , voor eeuwig in de Helle branden ,
 „ foo dst ik in deesen noot en angst geen raad
 „ en knnde vinden ; en liever hadde in een
 „ Gloeyende Oven te kruipen , dan die
 „ vreesfe der Helle nog eens telyden ; en hul-
 „ peloos te staen , onder alle deeze Vyanden ;
 „ eindeling als ik nog eens om sag , sook kwam
 „ by my onse lieve Vrouwe , met veele Enge-
 „ len ; hier op wierd ik seer verblyd , en hoop-
 „ te van haar verloft te werden ; maar als die
 „ Duivelen Maria saagen , en dat ik seer verblyd
 „ was , soo vlooden sy van my af , en seiden ;
 „ hier is deese Vrouw alweer , welke ons nooit
 „ eenige Deugd heeft gedaen ; Ag ! of sy nooit
 „ gebooren waar geweest , of dat wy haar mog-
 „ ten Dooden , want sy hindert ons daer sy
 „ kan of mag , want zy ontnemtse ons alle
 „ die haer dienen , en raad die alle aan , dat sy
 „ suiver en rein souden blyven , omdat sy sel-
 „ ve een Maagd is * het welke wy aen niemant
 „ en raaden , want wy hebben liever dat de
 „ Maagd-

* Uit deese manier van Schryven , en Redeneeren deden
 Heer Abt , en anderen in 't Pausdom hebben koomen
 te doen , is klaar te sien , waar al die geestelyke Dog-
 ters , als *Kloppers* , *Queesels* , *Nonnetjes* , *Bagijntjes* , &c.
 in de Roomse Kerk haar oorsprong hebben , en tot
 dienst der Priesteren en de Kerk zyn ingewyd : loopt'er
 dan een onder die Ryk is , en veel goed heeft , soo komt
 het Goed aan de Kerk , en voor de Priesters in deselve ,
 als Sy koomen te sterven .

„ Maagden een Man neemen , en de Jongelin-
„ gen een Vrouwe , in plaets dat sy in reinig-
„ heid blyven ; om dieswil dat de menschen
„ die getrouwd zyn , hunselven , soo wel niet
„ en kunnen begeeven , tot goede en Godde-
„ lyke dingen ; want sy Godt soo eenpaerig
„ niet en kunnen dienen , als wel die geenē wel-
„ ke Maagd blyven , door diende tydelyke sorg-
„ vuldigheid , die dezelve in den Huwelyken
„ staat hebben , hun beletten dat sy sig soo tot
„ God niet en kunnen begeeven ; als meede dat
„ sy onder schyn van eerbaarheid , meenige
„ groote sonden doen ; die sy nogtans
„ kwaalyk voor sonden reekenen ; en daarom
„ soo koomen sy op 't laaste by ons in de Hel-
„ le , om dat wy dit sien en weten , soo raa-
„ den wy de menschen aan tot den Huwelyken
„ staat , om dat sy door veel forge en elende
„ in deeze weerd , bekommerd syn , en daer-
„ om te minder op God denken , en nog min-
„ der op hunne zaligheid , en soo stoutelyker
„ heimelyk heensondigen , en met onrechtveer-
„ dig goed hunselven bekommeren en besmet-
„ ten ; maer die deese Vrouwe wil behaegen en
„ dienst doen , die moet Maagd blyven , en
„ sy sal het desodaanige wel beloonen , want als
„ iemand in dien staat sterfd , sal sy de sulke
„ verlossen uit onze Handen , gelyk men nu
„ klaer kan sien ; want deese Maagd soude voor
„ ons geweest en gebleeven hebben , had sy

„ niet volkoomme een belofte gedaan om haar
 „ te dienen, en in reinigheit te leeven, anders
 „ had sy voor eeuwig verloren geweest.

„ Als deefe vermaledydē Duivelen alsoo ge-
 „ sprooken hadden, soo Vlooden sy van my
 „ weg, met een vreesfelyk geluid, haar vertoo-
 „ nende, als of sy my soudē verscheurt heb-
 „ ben, maer sy en derfden het niet bestaen, uit
 „ vreesse van de Maget Maria: doen kwam de
 „ lieve Vrouwe by my, en nam my vriendelyk
 „ in haar armen, en sprak tot my seer minne-
 „ lyk aldus: lieve Dogter hoe is het al met
 „ uw'? daer ik op antwoorde, O! uitverkoo-
 „ ren lieve Moeder, ik heb soo benaauwd ge-
 „ weest, dat ik in vreesse was van verdoemd te
 „ weesen; waar op Maria antwoorde; en weet
 „ gy niet lieve Dogter, dat 'er niemant ver-
 „ doemd kan syn, die volstandig blyfd in
 „ mynen dienst, UE; en moet niet denken
 „ dat ik vergeeten heb, dat gy voor uw' Dood
 „ beloofd hebt My enl myn Soone te dienen,
 „ en daer toe Maagd te blyven, neen ik gants
 „ niet, want die ons diend tot den einde toe,
 „ die en sal ik in syn einde, nimmermeer ver-
 „ geeten, [daerom en hebt geen vreesse meer, en
 „ hebt een goed vertrouwen; want uw' plaatse
 „ en woonsteede, sal by ons syn, in dar Hee-
 „ melse Kooningryk maer [gy moet nog eerst
 „ geheel gesuivert weesen van uwe sonden,
 „ want in het Heemelryk en mag niets koomen,
 „ als

„ als die geheel schoon en suiver van sonden
„ syn, en dat voor Godts aenschyn eeuwig
„ blinken sal; als gy in 't Vagevuur drie daa-
„ gen sult geweest hebben, soo sal ik by
„ uw' een Engel senden die uw' seggen sal
„ dat gy uw' selven sult openbaeren aan uw'
„ Speelnootie, die gy op 't Aardryk bemind
„ hebt, booven alle vrienden, of maagen,
„ en gy sult haar uwen staat seggen, en
„ haar bidden dat zy het uwe Ouders seg-
„ gen, op dat deselve voor uw' sonde moo-
„ gen bidden, op dat gy haast soud moogen
„ koomen in myn geselschap; ende gy sult haar
„ seggen alle dingen die gy gehoort en gesien
„ hebt naa uw' dood, op dat sy en uwe Ou-
„ ders met alle Menschen hnn beeteren moo-
„ gen om myn Soone te dienen. En als gy
„ volkoomenen beeter sult gesuiverd weezen,
„ soo sal ik uw' dan senden veele Engelen om
„ uw' te haalen, en by my te brengen in den
„ Heemel, daar ik uw' een Kroone sal opset-
„ ten, die klaerder sal weesen dan de Sonne,
„ en kostelyker dan de geheele Weereld, en
„ als dan met my sal singen, die sang die nie-
„ mand singen en kan, als die suiver Maagd
„ syn; en dan singen, *Weerd van uw' af Vrouw,*
„ *weerd van uw' af Man.*

„ Hier op seide ik, ô Uitverkoore Moeder!
„ waar meede heh ik die schoone Kroone ver-
„ diend; daar de lieve Vrouw op antwoorde,

„ om dat gy om myn Soons wille, en om my-
 „ nent wille zyt Maagd gebleeven; waar op
 „ ik antwoorde; de Heere zy in der Eeuwig-
 „ heid geloofd, dat hy my die genaade heeft
 „ gedaan om Maagd te blyven. Ag! of myn
 „ lieve Speelnootje deese Kroone had gesien,
 „ op dat sy ook mogt Maagd blyven, en nim-
 „ mermeer een Man neemen, al mogt sy ook
 „ den Koning van Vrankryk tot een Man heb-
 „ ben; want om een Bruidegom te hebben, is
 „ het beeter den almagtigen Koning, die alles
 „ geschaapen heeft, dan een krank en sterfelyk
 „ Mensche, hoe Ryk dat hy ook mogte wec-
 „ sen.

„ Met soo als ik dit gesegd had, hoorde ik
 „ een vervaarlyk geluid der Duivelen; roe-
 „ pende aldus; doet de Helle open, en bereid
 „ een Bedde van Helsvuur, daar vuurige Slan-
 „ gen en Padden opkruipen, op dat deese
 „ lieve Dogter daar op slaapen en rusten mag,
 „ want sy is seer vermoeid; en maakt ook ge-
 „ reed, siedend Peck, en gesmolten Sulpher,
 „ op dat sy drinken mag, want sy lyd groo-
 „ ten Dorst.

„ Hier soo keek ik om, en sag veel vyan-
 „ den koomen, die een Siele naa de Hel voer-
 „ den; welke Siele haar Handen in een wrong
 „ haar Hair uittrok, en al schreyende uitriep;
 „ Ag! was ik nooit gebooren geweest, soo
 „ soude ik tot deese staat niet gekoomen heb-
 „ ben;

ben; hier op vraagde ik onse lieve Vrouwe,
wiens Siele deese waa? waar op deselve ant-
woorde; het is de Siele van uw' Nigt Kate-
lyntje: waar op ik aan onse Lieve Vrouwe
vraagde; wel lieve Moeder Gods, waar
meede heeft sy dog de Helle verdiend, daar
sy nogtans is Maagd gebleeven? Waar op
deselve antwoorde; sy en zyn niet alle goed
voor myn Soone, die wel goed schynen
voor de Menschen: want sy beminde de
Weereld meer dan God, om dieswil dat sy
in die gedagten was, dat sy het vermaak
van de Weereld, en al die ydelheid, soude
moogen genooten hebben, tot dat sy sou-
de Oud geworden weesen; en dat sy dan
haar selven eerst soude hebben moogen bee-
teren: En schoon dat sy Maagd bleef, dat
deed' sy niet om myn Soons wille, nog ook
niet om mynen't wille; maar alleen om de
menschen te behaagen, om van deselve ge-
preesen te werden; want de reinigheie is soo
Edel, dat sy ook dikwyls gepreesen werd,
en geëerd van Menschen, die Vleeselyk
en weerelds leeven; ook soo deed' sy het
selve om haar gemak, overmits sy sag het
groote ongemak en lyden, die deselve heb-
ben, die veel Kinderen krygen: ook soo was
haar wel bekend (seide onse lieve Vrouwe)
dat haar Moeye en Sustter in het Kinderbaa-
ren gestorven waaren, waar uit sy in vreesen

H 4

was,

„ was, dat als sy een Man gekreegen had, sy
 „ meede soude moogen hebben komen te ster-
 „ ven, als sy van kinde swanger was: hier op
 „ soo nam onse lieve Vrouwe my by der hand,
 „ en seide tot my, lieve dogter, zyt gerust,
 „ en wel te vreeden, gy sult in't kort by my we-
 „ sen, en blyven in de Eeuwige Vreugde.
 „ Doen verdween sy, en terstond bevond ik
 „ my in't Vagevuur. Als ik daar drie dagen had
 „ ingeweeft, soo kwam den Engel tot my die
 „ Maria my toegesegt bad; En soo als ik hem
 „ sag, was ik by my selven wonderlyk ver-
 „ verblyd; en vraagde aan hem, waar hy soo
 „ lang vertoefd of gewagt had om by my te
 „ koomen; daar onse Lieve Vrouw my be-
 „ beloofd en toegesegd had, dat U.E. soude
 „ by my koomen, als ik maar drie dagen in't
 „ Vagevuur geleegen had, daar ik soo
 „ mecnig jaar (seide ik) nu al heb ingeleegen;
 „ waar op den Engel seide, gy zyt geabu-
 „ seerd, en verdoold in uw' gedagten; want
 „ gy hebt maar drie daagen in't Vagevuur ge-
 „ weeft, jaa nog naauwlyks soo lang; waar
 „ op ik seide, my dunkt dat ik al driemaal
 „ tien daagen lang daar in geleegen heb, om
 „ dat de Pyn en Smerte soo groot geweest is;
 „ Want ik segge uw', dat ik veel liever soude
 „ sestig jaaren siek te bedde leggen, dan een
 „ ure in't Vagevuur te zyn. Want ik segge U
 „ myn lieve Speelnoot, dat waar het saake,
 da t

„ dat ik maar een druppel vuur , daar ik in 't
 „ vagevuur meede ben gepynigd geweest , liet
 „ vallen op een metaale Kandelaar , dat hy
 „ soude smelten gelyk Was of Booter.

Waar op de leevende Speelnoot seide, *waar
 op wenschen dan sommige in 't Vagevuur te
 zyn , en dan soo voort in den Hemel?*

Daar de Doode Ziele op antwoode; „ dat
 „ hebben sy goed te seggen , als sy vroolyk
 „ zyn, en wel gedronken hebben ; want sy
 „ meinen, dat het selve soo kwaad niet en is,
 „ als men wel segt of schryft, en dat het maar
 „ klein te agten is , 't geen in sig selven seer
 „ groot is te agten ; maar hadden fulke het
 „ maar een uure beproefd , dat ik drie daagen
 „ uitgestaan heb, soo souden sy anders spreek-
 „ ken, en Pœnitentie genoeg doen , om dat
 „ sy in 't Vagevuur , niet en soude moogen
 „ koomen ; want men soude veel liever willen
 „ uitstaan , al de Pyne der Martelaaren, dan
 „ drie daagen lang de pyne van het Vagevuur.

Hier op seide de leeven Speelnoot: *Lieve
 Vriendinne , gy hebt my nu zoo veel geseid ,
 dat ik daar op de weereld wil gaan verlaaten,
 en myn wyse van leeven verbeeteren sonder
 uitstel.*

Daar de doode Siele op seide; „ De Hee-
 „ re sy gelooft, dat myn komste niet te ver-
 „ geefs is geweest; geliefd myne Ouders ge-
 „ tuigenis te geeven, en te seggen de staat van

„ myne Siele en wilt mer hun lieden getrou-
 „ welyk voor my bidden, op dat ik haast uit
 „ myn Pyne mag geraaken; en de vreugde des
 „ Heemels eeuwig mag genieten, welke hoo-
 „ pe myn Pyne seer sal versagten; maar en
 „ Bid niet allen voor my, maar ook voor an-
 „ dere die in het Vagevuur syn: maar niet voor
 „ de geene welke in de helle syn; want desel-
 „ ve door een gegeeven Vonnis, en Senten-
 „ tie veroordeeld en verdoemt syn; jaa al baa-
 „ denselfs alle Heiligen en Engelen voor hun
 „ lieden eeuwig, met soo veel traanen als 'er
 „ waater in de Weereld is.

Waar op de leevende Siele seide; *Ik wil geerne
 voor uw' en andere bidden, en voorts alles
 doen wat gy begeert; en te gelyk, en seer
 schielyk was de Siele van haar weg; hier op
 ging de leevende te biegten, en verhaalde al-
 les aan haare Biegtvaade; die hier dit geschrift
 van heeft nagelaaten.*

Ver.

*Verhaal van de Verschyning van een
Geest te Veronen.*

*Bestaende in een Saamenspraek tussen twee
Persoonen, synde tussen den Prioer der
Predikbeeren, en den voornoemden Geest,
bynaame Guido de Corvo, of Guiod van de
Raave.*

In het het Jaar duifend drie honderd en vier-
entwintig op den 16. December, soo kwam
binnen Veronen te sterven en Borger van de
Stad, genaamd Guido de Corvo, of Guiod
van de Raave. En na dat den selve agt daa-
gen had begraaven geweest, soo verscheen hy
aan syn Huisvrouw, die daar over seer ver-
schrikte

schrikt en vervaerd was, waar over deselve te raede ging met haar gebueren, en de Prekheeren van die Stad, den Prioer met deselve, genaamd Pater Corby, ging ten haaren Huysc, met den Leesmeester van de Philosophie, en die van de Heilige Schriftuur, welke aan den Majoor van de Stad versogton, dat hy volk soude senden om het Huis te besetten, tot meerder seekerheid, en om kennis te krygen van deesse saake, Waer op deselve heen sond twee honderd wel gewaapende Mannen, die voor af alle wel gebiegt badden; den Prioer nam heimelyk by hem een geslooten Bus daar het Heilige hoogwaardig Sacrament in was, 't welk hy onder zyn kleed, op zyn Borst gehangen had; daar op deede hy het Huis van onder en booven wel ondersoeken, tot meerder verseekering, stellende wagten in alle hoeken en plaatsen van het Huis drie en drie te saamen; daar op soo wierp den Prioer het Wywaater door geheel het Huis, en hy aan de Huisvrouw afvraagde, waar dat men den Geest in het huis meest hoorde? daar sy op antwoordeter plaats daar myn Mangestorven is; alwaar een bankie stond, op het welk den Prioer met syn meedegesellen ging sitten, en laasen daar voor syn Siele, en alle geloovige Sielen; *Placebo* en *Dirige* met de *Vigilien* van neegen Lessen tot den *Lauden*, en in plaats van de *Lauden*, laasen sy de seeven Psalmen van Poenitentie met de

de *Litanien*, hier na ontrent de Middernagt, soo hoorden sy een geluid, als van een Beesem die de Vloer veege, maar sy en saagen niets; de Weeduwe, van den overleeden die daar present by was, wierd seer vervaerd, en seide, fiet Heer Prioer; doen seide eenen Pieter van Borgogne, tot haar, vraagt wat dat dat is; daar op soo sprak sy, en seide in de naame Jesu Christi, *wie syt gy?* Daar op soo hoorde men een teere en slauwe stemme seggen, *Ik ben 't*; doen seide de Weeduwe op het ingeeven van den Prioer, *Ik besweere uw' in den naam van Jesus Christus, in welkers bescherming ik uw' Siele en Lighaam stelle, dat gy my voor de waerheid segt, of gy den geest syt van Guyod mynen man?* Waer op den Geest antwoorde, *en twyfelt daar niet aan, ik ben den Geest selfs. Maar en vrees niet, want ik en mag uw' niet hinderen*; hier op ging den Prioer, met syn geselschap sonder eenige vrees naa dien Geest toe, en kwam soo naa by syn stemme als moogelyk was, en alle die drieen drie ter wagt, gesteld waaren, kwaamen daar raa toegelopen, om aen te hooren, wat 'er gevraagd en gesegd wierd, en in presentie van hun allen, sprak den Prioer tot den Geest.

DEN PRIOER.

Ik besweere uw' Creature Gods, door de H. Dtienvuldigheid, en Christi Menschwerding, beneevens de Choore der Engelen, dat gy van
hier

126 *Vervolg op de NIEUWE-KOST.*

hier niet en scheid, voor dat gy ons waaragtig antwoord hebt gegeven, op alles dat uw' gevraagd zal werden. Hier op soo sprak den Geest wat luider als van te vooren.

DEN GEEST.

Ag my; Heer Prioer, vraagt haastig wat gy wilt, ik sal uw' antwootden, na myn vermoogen, met toelaating van God den Heere en myn Leidsman.

DEN PRIOOR.

Ik besweere nw' by Godts Soone, die waaragtig Mensch geworden is, dat gy my segt wie gy fyt, een goede, of een kwaade Geest.

DEN GEEST.

Met veel reedenen kan ik uw' bewysen dat ik een goede Geest ben.

DEN PRIOOR.

Wat Geest fyt gy dan?

DEN GEEST.

Ik ben den Geest en de Siele van Guiod.

DEN PRIOOR.

Waar fyt gy dan?

DEN GEEST.

Hiet ben ik in 't Vagevuur; maar daar is tweederhande Vagevuur, het gemeene, en het byzondere; by daag werd ik in 't gemeen Vagevuur gepynigd, en by nagt in het byzondere.

DEN PRIOOR.

Waat is het gemeen Vagevuur?

DEN

DEN GEEST.

In het Centrum , of het midden van den Aardkloot.

DEN PRIOR.

Waarom fyt gy dan hier gepynigd.

DEN GEEST.

Om dat ik my met eene sonde , voor dewelke ik niet genoeg hebbe voldaan by myn leeven, befondigd heb.

DEN PRIOR..

Wat befwaart den Mensch meerin 't fterven.

DEN GEEST.

Dat geloop der Duivelen , diete faamen koomen om den Mensch uit fyn Geloof en Memorie te trekken, door het gekrys van hunne Tanden, en haar kwaad gefigt, en dat fy den Mensch hun kwaade werken t'elkens voor oogen fteflen.

DEN PRIOR.

Wat verfterkt den Mensch aldermeest in de ure des doods.

DEN GEEST.

De verdienfte en het lyden onfes Heere Jefu Christi, het Gebed van de reine Maagd Maria, en alle de Heiligen Gods , om dat de Heilige Sacramenten den Mensehe Suiveren, door de kragt van Christi lyden , en hem wederom brengen in een staat van genaade en Heerlykheid; als meede foo verfterkt den goeden Engel, den berouw hebbenden en gebiechten Mensehe;

fche; teegen het geloop der Duivelen, al en heeft hy noch geen voldoeninge gedaan; seggende teegen deefe boose Vyanden, gy en hebt geen part of deel aen deesen Mensche; want de verdienste van Christi lyden, is hem een schild en bolwerk tussen hem en uw', de doorgenaagelde Handen van Christus, maaken een scheidinge tussen uw' en hem; als meede syn altoorsiende oogen, tussen syne en uwe oogen; soo dat gy voortaan niet en sult kunnen sien, om die de syne syn vervaard te maaken; syn doorwonde leeden, en soo suiverd Christi lichaam syn lichaam, gelyk Chriftus Heilige Siele suiverd syn sondige Siele in alle haare krachten; soo dat die eeuwige Pyne der Hellen, niet in haar verblyfd, maar alleen de Pyne van 't Vagevuur; de Verdiensten van de Heilige Maagd Maria, helpt den Mensch ook in syn dood, en beschermt den Mensche die wel gebiegt is, tegen het geweld der Duivelen; biddende te gelyk haaren Soone, dat hy mogte behouden syn, door het lyden van syn Menschelyke natuure, die hy van haar heeft ontfangen. Alfoo ook in de uure van syn dood, syn present, Gods Heiligen; en principaal die geene welke hy in syn leeven meest heeft gediend; meest geerd, en meest bemind; en dan ook te gelyk den Heere te bidden door synemonden, ende voor Maria syn lieve Moeder, dat hy haaren Broeder wilt ontfarmen; of haare Suster,

dan

doen wierd de Siele van haaren Engel geleid in't Vagevuur, en die quaade Engelen scheiden haar van hem af confuis, beschaamd, en bedroefd synde om syne Saaligheid.

DEN PRIOOR.

Moogen de Menschen als sy sterven, Christus, Maria, de Engelen, en de Heiligen wel sien in hun eigen gedaante?

DEN GEEST.

Neen! sy ten waare dat sy soo Heilig waaren, dat sy sonder Vagevuur konden in den Heemel koomen, daar sy in hun eigen gedaante gezien werden tot hunne saligheid.

DEN PRIOOR.

Weeten ook de overleedenen, of de Geesten, de werken van hunne Vrienden, of andere Menschen hier op aarden.

DEN GEEST.

Ja sy: ----

DEN PRIOOR.

Seg my dan waar af dat ik heeden myn Misse geleesen hebbe.

DEN GEEST.

Van den Heilige Geest. ---

DEN PRIOOR.

Welke seide, nu sie ik wel dat gy een Valsche en bedriegelyken Geest syt; want ik hebbe *Requiem* geleesen.

DEN GEEST.

Seide, 'tis waar; maar om dat gy naa den

I

Prin-

Principaalen *Oremus* voor de Dooden geleesen hebt , eenen anderen van den Heiligen Geest, die my best heeft geholpen, dewyl ik teegen den Heiligen Geest, en Gods Goedertierentheid, overmits myn Gierigheid, seer misdaan heb, daarom seide ik dat gy van den Heiligen Geest had geleesen, gelyk iemand eerst seit, 't geen hem het meeste aangaat. Ook soude my een Misse van de Heilige Drievuldigheid meest helpen; om dat ik door myn kragt en Moogentheid te misbruiken, gefondigt heb tegen de almoogentheid des Vaaders, en ook door te misbruiken myn verstand, of wysheid, daar door ik misdaan heb teegen de wysheid des Soons; ende ook door myn ongenaadigheid tegen de goedertierentheid des Heiligen Geestes.

DEN PRIOR.

Voor hoe veel Menschen of Sielen mag een Priester Misse leesen, en de kragt daar van gelykelyk weg deelen.

DEN GEEST.

Een Priester mag Misse leesen voor alle geloovige, leevende en doode, en een iegelyk van hun alle heeft een geheele Misse, want de deugd en kragt van 't H Sacrament strekt tot nut voor hun allen; even gelyk Christus hem selven offerde aan het Kruice voot de Saligheid van alle Menschen. Alsoo werd Christus geofferd in 't Sacrament, en de Sacrificie van 't Altaar en in alle Missen voor de Saligheid der Geloovigen,

loovigen, leevende en dooden, over sulks soo mag een Priester meer en beeter de Misse Celebreeren, voor alle Menschen, dan voor een of twee; want dat onderscheid is 'er tussen Geestelyke en Wereldse goederen. Alfoo die Weereldse en rydelyke goederen, gelyk als sulks blykt aan een Appel, of een Brood, aen veel Menschen met veel stukken uitgedeeld. Maer de Geestelyke Goederen, hoe men die meer bedeed, hoe die meer aangroeyen, en meerder werden; soo ook hoe men 't gebed van den *Paternoster*, laan meer Menschen leerd, hoe het zelve gebed meer kragt heeft door het meenigvuldig leesen. Gelyk het effect, en de kragt van de Misse, soo veel meerder is, hoe dat deselve aan meer Personen toegevoegd en aanbedeed werden.

DEN PRIOR.

Hoe is het dan te verstaan dat men geloofd, dat de Sielen geholpen werden en verlost door bysondere Missen, Gebeden Aalmoessen, die uit liefde werden gedaan, daer gy nogtans segt, dat de gemeene en bysondere Missen, die voor alle Menschen syn gedaan, beeter syn.

DEN GEEST.

Hier op segge ik dat yder Priester die de Misse doet, deese twee saaken moet waarnemen, voor eerst, hy is schuldig syn gedagten en meininge te keeren tot desulke, of tot hem daar hy voor gehouden is te bidden in 't gemeen; op de eerste wyse, soo leest men speciael de Misse voor

ons die in 't Vagevuur syn, welke daer door feer werden geholpen. Gelyk het aan my ook blykt, die door de Gebeden van een Religieus, welke ik vier Jaaren ter Schoole bekostigt heb, daer door vier Jaaren Vaagevuurs hebbe afgeleid; soo dat ik nu maar tot Paasschen toe sal in 't Vagevuur syn; en als gy daar een Proef van geliefd te neemen, of dit ook waar sal weesen, soo komt te Paasschen hier, en soo gy my dan niet en verneemd, sooj besluit dan dat ik in den Heemel ben; *dit bevond den Prioer waaragtig, en vraagde hem daar naa aldus.*

DEN PRIOOR.

Wat kan de Sielen in 't Vaagevuur dan meest helpen?

DEN GEEST.

Alsulke Missen, welke de Zielen op der aarden synde, meest beminde.

DEN PRIOOR.

Waar toe dienen dan de Officien, of de Missen van *Requiem*, dat voor hun eigentlyk is verordineerd.

DEN GEEST.

Dat Officie, en die Misse, diend allerbest als iemant in de Misse wil bidden voor alle geloovige Sielen in 't gemeen, want dit Officie schynd meest ingestelt te syn, om de Menschen die niet al te wel gelooven, endat de andere Missen de geloovige Zielen ook wel helpen.

DEN

DEN PRIOR.

Wat Gebeden helpen de Zielen wel aldermeest.

DEN GEEST.

Den *Psauter*, of de Psalmen, en in 't bysonder daar uit die seeven Psalmen van Poenitentie, met die *Litanien*, die verordineerd syn te leesen teegen, of voor die seeven doodsonden; te weeten den eersten, *Domine ne in future*, teegen de Hovaardye, want God wierp *Lucifer* uit den Heemel in syn Gramschap om syn Hovaardye, en soo voort de andere seeven *Psalmen*, leest men bekwaamelyk teegen de andere Doodsonden.

DEN PRIOR.

Wat voordeel krygen de Sieltjes van *Placebo*, *Dirige*, &c.

DEN GEEST.

Heer Prior, dat Officie en die *Vigilien* syn vol van groote Verborgentheeden, Heiligheeden; want die vyf *Psalmen*, met de vyf *Antiphonen*, welke men naa *Placebo* singt, verbeteren en herstellen de Ziele, en helpen seer veel tot vervulling van de 10 gebooden Gods; die neegen *Psalmen*, en *Dirige*, Ordonneeren, en schikken de Sielen in 't Vagevuur, tot den staat van die neegen Chooren der Engelen; en die neegen *Antiphonen*, met drie kleene voysen aan de *Nocturnen*, bewysen te saamen die 12 Articlen des Geloofs, en verkwikken, of vermaaken daar door de Sielen; die neegen

Lessen versterken daer in de Sielen in de neegen staaten des Vagevuurs; want elke Siele des Vagevuurs, is in den staat der Armen en Ryken, der Jongeren en Ouden, der Maagden en der gehuwden, der Weduwen, der Clerken, of der leeken; want in sulken staat als iemand op der aarden gesondigd heeft, in sulken staat werd hy gepynigd in 't Vagevuur; die vyf Psalmen van de *Lauden*, verkwikken en vermaaken de Sielen aangaande haare vyf sinnen; daar sy in haar leeven Gode of den Duivel meede gediend hebben, of ook tegen die vyf krachten; te weeten, drie geestelyke kragten der Siele; als daar is de *Memorie*: daar meede de Siele gelykt in God den Vader; dat verstand, daar meede sy gelykt na den Soone; mitsgaaders den wille, daar meede sy gelykt na den Heiligen Geest; als ook nog twee lichaemelyke kragten; te weeten, de groeyende kragt welke een mensch eigen heeft met de Boomen, en de Kruiden in 't Veld; dan is 'er nog die roerende, of voortgaande kragt, waar door hy de beesten gelyk is en de onreedelyke Dieren. Den *Magnificat* in de *Vesperen*, en de *Benedictus* in de *Lauden* voor de Sielen geleesen, versterken hun door Christus Goddelijke en menschelijke natuure, die hy van Maria ontfangen heeft, waar over die Sielen God in der Eeuwigheid looven en danken; de twee *Antipheenen* voor *Magnificat* en de

de voor *Benedictus*, beteekenen het gefelschap der Engelen, en der Heiligen, 't geen die Sielen naa hunne Suivering verwagten; die twee *Collecten*, of *Oremiffen*, een in de *Lauden* en een in de *Vesperen*, beteekenen den lof en dank, die de Sielen God geeven, ofte seggen als fy van het Vagevuur fyn verlost, en in den Heemel fyn gekoomen; naa dit alles soo begonde den Geest te fugten, en al steunende te seggen; *haast uw' wat Heer Prior want myn Pyne verfward, ik zal weer moeten branden.*

DEN PRIOOR.

Moogen wy uw' Pyne niet ergens in verminderen?

DEN GEEST.

Jaa dog, indien gy vyf maal voor my wilt *Ave Maria* Leezen; en om dat den Pastoor en alle de andere die daar by waaren, het selve deeden; soo seide den Geest. *Ik dank uw' lieden allen, want nu ben ik gelaafd, en versterkt om beeter tegen uw' te spreken.*

DEN PRIOOR.

Konnen de Duivelen op het Autaar, niet wel sien het lichaem Jesu Christi.

DEN GEEST.

Jaa veel klaerder dan de Menschen, 't welk fy moeten aanbidden, en daar voor vreesen, of fy willen of niet.

DEN PRIOOR.

Als gy overleeden was; sag gy wel het lighaame Christi in het Heilige Sacrament.

I 4

DEN

DEN GEEST.

Jaa! want ik sie en aanbidde het beeld van Christus, dat in uw' Boesem voot uw' Herte hangt in een Busje, *hier over was het geheele geselschap verwonderd, want niemanden wist daar af dat den Prioor het selve onder syn opperkleed had, 't welk den selve daar op naa syn Huis nam, en daar op aldns tot den Geest seide.*

DEN PRIOR.

Geloofd gy dat hier in is dat Heilige Lichaam Christi, soo beveele ik uw' door de kragt van het selve, dat gy my volgd tot de uitterste Deur van dit Huis.

DEN GEEST.

Wel ik zal geerne volgen den Heere Jesus Christus dien gy in uw' handen hebt, *hier op begon den Prioor een traagen gang te doen en syn Meedebroeders en anderen die voor uit gingen, en hy hoorde dat den Geest hem volgde; met een geluid, eeven als een beesem daar men de Vloer meede veegd; en als hy kwam aan het bedde van syn Huisvrouw, in de linker syde van de Kaamer, soo begon daar op syn Huisvrouw te tieren en te raasen eeven of sy dol was; hier op liepen alle die daar in de Kaamer waaren naa haar toe; maar sy viel terstond in onmagt, synde geheel van haar selven, als of sy dood was; als sy nu weeder tot haar selven was gekoomen, soo riep sy over-*
luid

luid nit ; Heere Jesu die my verlost hebt,
helpt my uit deesen noot ; als dit gehoord wierd,
foo vraagde den

PRIOR.

Aan den Geest, *Waarom Roept uwe Huis-
vrouw alsoo, wat let haar, of wat Perst haar
daar toe.*

DEN GEEST.

Seide ; *Jaa sy weet het wel, vraagd het
haar maar* ; daar op soo vraagde haar den Pa-
stoor het selve ; maar uit schaamte soo sweeg
sy stil sonder antwoord te geeven, doen sprak
den

PRIOR

Den Geest aldus aan ; ik vermaane uw' door
de Moogentheid van Godt, en door de kragt
van Christi mensch-werding, en de Melk van
Maria ; mitsgaaders door de verdiensten van
alle Heiligen ; dat gy myn segt, waarom dat
uw' Huisvrouw alsoo roept, en bevreest is.

DEN GEEST.

Om dat gy my Heer Prior daar toe soo
aanset en vermaand ; soo segge ik uw' ; dat
het is om eene Sonde die wy te saamen alhier
ter steede begaan, en niet gebiegt hebben ;
maar myn Huisvrouw en heeft uit onagtsaam-
heid daar voor niets gedaan ; daarom soo straft
haar om deselve, en wil deese haar uitpers-
sen.

DEN PRIOR.

Segt my dan wat sonde het selve was, om andere Menschen te waarschouwen, op dat sy hun van zulke sonden soude wagten.

DEN GEEST.

De Heere en wil niet dat een Sonde geopenbaard werde, die door de Biecht is uitgebluft en te niet gedaan, want hy heeftse haar vergeeven, bedekt en vergeten; daarom en diendse van de Menschen niet geweeten te werden, die daar door moogelyk soude ontstigt weesen.

DEN PRIOR.

Waarom en hebt gy u selven niet vertoond aan een Religieus Perfoon, welke meer op God vermag als uw' Huisvrouw.

DEN GEEST.

Om dat ik niemant in de weerelt soo seer beminde als myn Huisvrouw; daarom, als ik in 't Vagevuur was geleid, soo bad ik onsen Heer, dat ik myn Huisvrouw mogte kennis geeven van myn toefant; op dat sy haat soude moogen wagten van eenige misval, het welk my God toestond; te weeten, dat ik haar aldus soude bedroeven, op dat sy niet en soude verlooren blyven, en in 't Vagevuur soo gepynigd werden, als ik.

DEN PRIOR.

Hoe kond gy spreken daar gy nog Tong nog Mond en hebt.

DEN

DEN GEEST.

Ik spreek gelyk ons Heere en de Engelen spreken, sonder Mond en Tonge, overmits sy Geesten syn.

DEN PRIOR.

Werden de Sielen die tothet Vagevuur verweesen syn, terstond daar heen gedraagen.

DEN GEEST.

Jaa sy; ten waare dat men het selve door Missen, Gebeden, en Aalmoessen, kwam te beletten; want heeden sulks geschied is in de Stad van Boulogne van een Broeder, die gestorven synde, tot het Vagevuur was verweesen; maar hy en is 'er niet toegekoomen, door de Gebeden van syn meede broeders; want hy hadde de Broeders van syn Convent versogt en gebeden, dat sy die Missen welke sy volgens hun ordre gehouden waaren te leesen voor een yders dood, dat sy in plaats soude leesen van onse lieve Vrouwe voor syn afsterven; over sulks als den Engel tot syn Siele geseid had, dat deselve soude moeten drie Maanden in 't Vagevuur syn; soo kwam de Heilige Maria en bad voor hem haaren lieven Soone, soo dat syn Siele heeden ontrent twee uren lang onder die donkere lugt stond; verwagtede de genaade en barmhertigheid Jesu Christi; en door 't Gebed van Maria en sal hy daar niet langer blyven, als tot den dag van Morgen.

DEN

DEN PRIOR.

In den dieft der Miffen die alderbekwaamft is voor de Sielen, is men dikmaal verftrooid van gedagten; is daar geen Remedie of raad voor.

DEN GEEST.

Jaa het! leeft dat gebed voor de Miffe dat den H. Ambrosius heeft gemaakt; en aldus begind. *Summa Sacerdos E vere Pontifex &c.*

DEN PRIOR.

Ik weet wel wat gy feggen wilt, wy hebben dat Gebed in 't begin van onfen Miffaal, of Misboek, ik fal het leesen als ik kan. Maar welke werken brengen de Menffen eerst in den Heemel.

DEN GEEST.

De werken der liefde, gelyk als blykt uit dat Euangelie van 't oordeel.

DEN PRIOR.

Welk flag van Menfchen koomen meest in 't Vagevuur.

DEN GEEST.

Het geflagt van de Sondaaren, want daar en koomen geen andere in als Sondaaren en Sondaressen.

DEN PRIOR.

Welke is den volmaakften ftaat onder alle ftaten.

DEN GEEST.

In alle ftaten is iets goeds, dat te looven en te pryfen is; en ook dat kwaad, en te veragten

agten is, in alle staaten kan men God dienen en heiliglyk leeven.

DEN PRIOR.

Welke is de aldermeeste pyne van 't Vagevuur.

DEN GEEST.

De vlamme of Pyne van 't Vuur, en de koude van 't Sneeuwaater. Want de Sielen lyden de Hitte van 't Vuur, en de Koude van 't Snee waater.

DEN PRIOR.

Wat pyne hebt gy?

DEN GEEST.

Van vlammen des vuurs.

DEN PRIOR.

Hoe komt het dan dat deese Kaamer niet en verbrand?

DEN GEEST.

Onse Heere kan de kragt en het ligt van de vlamme wel ter rug trekken, en wederhouden; gelyk hy deede aan de drie jongelingen in den Gloeyenden Oven, en aan die vyftig Doctoren die van sinte Catelyne bekeert syn geworden; en in 't Vuur ook niet en verbranden.

DEN PRIOR.

Hebben die Geesten naa de Dood eenige kennis van alle natuurlyke dingen, naa de weetschap in deselve.

DEN GEEST

Om dat het den wille Gods niet en is,
dat

dat ik op alle dingen antwoorde, *maar hier op begon den Geest te sugten en te klaagen; den Prioer dit siende, seide om hem niet te vermoeyen*

DEN PRIOOR.

Creatuure Gods, ik laate uw' met God, welke uw' de ruste wil verleen en die gy be-geerd, en in dien nagt en wierd den Geest niet meet gehoord. Op den dertienden avond hier naa, kwam den Prioer [met syne Broeders weder daar ter plaatse met veel andere Persoonen, soo Mannen als Vrouwen, welke by de Weeduwe waaren, die haar seer vervaard vonden, en laafen aldaar het Officie voor de Dooden, met veele andere plegtigheeden, en Gebeden van Poenitentie. En wanneer in het sint Germain's Klooster, de Metten geluid wierde, soo hoorden sy den Geest aankoomen, doen maakte den Prioer dat de Weeduwe hem toesprak en seide tot den Geest aldus. *Syt gy hier teegenwoordig den Geest van Guyod myn geweesen man, waar op den Geest antwoorde Ja ik! daar op soo voegde hem den Prioer, en andere na die stemme, en maakten dat den Geest in de Midden was, dien hy aldus beswoer, ik besweere uw' by die verdiensten en het Lyden Jesu Christi, en by syn waardig Bloet, dat aan 't houte des Kruisces uitgestort is, tot verlossing der Menschen, dat gy my segt of gy my kend.*

Gy

DEN GEEST.

Gy sijt den Prioer.

DEN PRIOOR.

Geloofd gy dat den waaragtigen Soone Gods Menschelijk Bloed ontfangen heeft van die reine Maagd Maria, en een reine Maagd gebleeven is.

DEN GEEST.

Dat is het dat de Engelen in den Hemel sien, de Sielen in 't Vagevuur gevoelen, en de Dui-velen in de Helle gelooven, en ook alle Christen Menschen, en de geheele weerd door, aanbidden en eeren.

DEN PRIOOR.

Werden de gebiegte sonden wel herhaald in des Menschen Dood.

DEN GEEST.

Jaa sy; die geene, daar niet genoeg voor gedaan is door Pœnitentie.

DEN PRIOOR.

Als ik uw' gaf een schonk al die Pardonnen en aflaten die ik verkreegen heb, soude uw' die ook konnen helpen, en te baat koomen.

DEN GEEST.

Jaa sy.

DEN PRIOOR.

Ik geeve uw' dan soo verre als 't in mijn Magt is. alle de Pardonnen en aflaten, die ik binnen een geheel Jaar verkreegen heb.

God

DEN GEEST.

God sy lof en dank.

DEN PRIOR.

Waarom vlieden en schuwen de Geesten het
ligt.

DEN GEEST.

Om dat sy eenige tijd in de Duisternisse sijn.

DEN PRIOR.

Wat doet het Lighaam van Christus in 't H.
Sacrament,

DEN GEEST.

Het maakt de Duivelen vervaard en be-
dwingtse, of weederhoudse van haare felligheid
en wreetheid.

DEN PRIOR.

Om wat voor sonden werden de Sielen; na
de dood des Lighaams van de Duivelen gekweld
en gepijnigd.

DEN GEEST.

Om den vloek van Vaader of Moeder, of
om dat de Moeder de Heilige Kerk versmaad
of veragt is geweest; en ook wel somtijds een
vergeeten en vehoelen sonden, daar de men-
sche geen berouw van heeft gehad.

DEN PRIOR.

Waerom openbaarde gy uw' selven meer dan
eenige andere Geest. op dit seggen soo schei-
de den Geest subyt van hem weg, en wy allen
gevoelden dat hy verdween als een Blaasenden
wind. En van dien tyd voort en wierd hy niet
meer

meer vernooten, waar uit geoordeeld wierd dat hy het overige van syn Pœnitentie kwam te voldoen in 't Vagevuur. God sy deese en alle geloovige Sielen gedagtig, Amen.

Wat dunkt UE. Leefer; soo deese Verschyning waar en waaragtig was, souden veele Geusen ook wel willen Rooms werden; maar deselve houden het voor een versterken en verfonne opstel om het Geloof aan het Vagevuur de Menschen meer agting by te setten, en het Geld uit haar Beurs te krygen, voor Sielmissen, Aafthoelten &c tot dienst van de Geestelykheid, &c.

Verhaal van een Geestelyken Broeder, welke drie of vier uren dood synde geweest, weederom is leevend geworden, het welk den Eerwaardigen Cardinaal Cœsar Baronius heeft beschreeven en nagelaaten in het begin van het neegende deel van syn Kerkelyke Historien. Waar in hy segt dat den Heiligen Bisschop van Ments, met naame Bonifacius, de volgende Brief gesonden heeft aan syn Suster Ædburga, een oude Religieuze synde, welke Brief luid als volgd.

GY hebt my myn lieve Suster gebeden, dat ik uw' soude overschryven en bekend maaken, de wonderlyke Visioenen en Gesigten, die seker Geestelyk Broeder in het Klooster

K

steet

ster van *Milburga*, de Abdiffe heeft gehad, terwyl dat hy 3. of 4. uren was dood geweest, en syn Siele in haar Lighaam kwam; gelyk my die Abdiffe *Hildelida* heeft verhaald; welke Visioenen of Gesigten, den voorsz. verreesen Broeder my ook naaderhand aldus heeft verhaald.

Met soo als myn Siele wederom uit haar Lighaam was gekoomen, soo scheen het als of daar een groot Dekfel van myn Oogen was afgenoomen, en met een Gesigte en opslag der selve, sag ik de geheele Weereld, en een klaarblinkenden Engelleide myn Siele opwaarts in de Lugt, alwaar ik rondom van de Weereld een feer groot Vagevuur sag van onderen opwaarts koomen; en van deese Vlamme leed ik een onverdraagelyke Pyne, alsoo myn Oogen daar af vol Vuur en brandende waaren; waar op den Engel een kruis maakte waar door de Vlamme van ons afweek, en het opleggen van de Hand van den Engel op myn Hoofd, my daar af bevryde; den Engel seide ook tot my dat daar hy was fulk een meenigte van Sielen van de Aarde kwaamen, dat hy by naa dagt dat het alle menschen nit de Weereld moesten weesen; te gelyk soo bevond hy dat de Duivelen vogten teegen de Engelen om de Sielen tot haar te hebben die uit de Weereld waaren gekoomen, want de Duivelen beschuldigde deese Sielen, en feer beswaarende over de son-

den

den die by haar begaan waaren; maar den Engelen verontschuldigde weederom deselve soo veel als sy konden. Ja deesen Broeder hoorde ook dat de Duivelen hun alle syne sonden, die hy van jongs af bedreeven had hem voor oogen stelde, beklapte, en grootelyks beschuldigde, jaa elke sonde beklapte hem selfs ook in syn gemoed en consciencie; de begeerlijkheid die seide, *ik ben die geene waar door gy dikmaal veel saaken hebt begeerd, teegen de geboden Gods.* Een ander seide, *ik ben de ydele Glorie.* waar door gy uw' selven veeltyd hebt verheeven, en God te klein geagt. De derde seide, *ik ben de leugentaal, daar gy meede gesondigd hebt.* De vierde seide, *ik ben het ydele woord, dat gy veelmaal gesproken hebt.* De vijfde seide, *ik ben het gesigte, daar gy veel meede gesondigd hebt.* De zesde seide, *ik ben de ongehoorsaamheid daar gy God, en uw' Overste veeltyd meede vertoornd hebt.* De seevende seide, *ik ben de traage leedigheid, daar gy in de Godsdienst veeltyd seer traag en leedig syt geweest.* De agtste seide, *ik ben dat kwaad van onnutte gedagten in den Godsdienst,* En veel saaken die hy voor geen sonden gerekend hadde, riepen teegen hem uit,

Hy sag daar ook een Persoon, welke hy, wanneer hy nog Weerelds was, eens gekwetst had, maar egter in 't leeven was gebleeven, dewelke hem beklapte, en de wonde aantoon-

de, die hy hem gegeven had; door alle deefse beschuldigingen, wilde de Duivelen aantoonen dat deefse Geestelyke Broeder hun toebehoorde. Maar hier teegen riepen de goede Engelen uit, en toonden aan, dat hy nog veel deugden had gedaan, die voor hem selfs spraken. De gehoorzaamheid seide, *hy heeft die aan syn overste wel beweezen, ik spreek'er voor.* Alfoo ook het vasten: *hy heeft in Abstinentie geleefd, en gevast voor syne sonden;* syn devootte Gebeden verschoonde hem ook. Den Sang der Psalmen sprak en seide; *hy heeft voor my voldaan in syn ydele woorden.* Ten laastten sprak voor hem den goeden dienst die hy aan de Sieken beweezen had; hem dagt ook dat sijne verdiensten door de Engelen nog meer gerekend en gepreessen wierden dan hy deselve geagt had in het pleegen der selve.

Meede soo verhaalde hy dat hy ook beneden onder hem hadde gesien vuurige Putten, daar vreeselijke vlammen uitkwaamen, uit dewelke kwaamen vliegen de Geesten en Sielen der menschen, in de gedaante van swarte Vogelen, welke veel gehuil, geschal, en misbaar maakten, en sag te gelijk dat deselve op de kanten van de Putten gingen zitten om wat te rusten. Welke ruste te kennen gaf, dat God deefse Sielen in 't Vagevuur sijnde, soude in het Oordeel, die eeuwige Ruste geeven.

Onder

Onder deese Putten waaren andere Putten uit de Helle, daar hy nog al meer geluid hoorde, om dat de Barmhertigheid Gods de Sielen aldaar niet en vertrooste, of eenige verkwikking gaaven, overmits dat daar geen hoope was van eenige verlossing maar een eeuwige en onuitblusselijken Brand.

Hy seide ook dat hy gesien had, een wonderlyke schoone plaats, welke uitneemend schoon en lustig was, alwaar by een vergaaderd waaren veelderhande schoone Menschen, welke hem toeriepen om met hun in vreugden te weesen; uit haar te saamen kwam een seer aangename en sonderlinge Reuk, door de toekomst van de Saalige Sielen, die daar te saamen seer verblyd waaren: waar op de Engelen seiden dat deese plaatse het vermaarde Paradijs was.

Te gelyk soo sag hy ook een Rivier van Vuur, vol siedend Pek, 'tgeen seer vreeselijk was; over welke Rivier een Hout lag, gelyk als een Brugge, alwaar die Heilige Sielen uit het Paradijs naa toe liepen, om over de selve Brugge te moogen gaan naa de andere syde; alwaar gesien wierden seer lange, en hooge blinkende Muuren van het opperste Hierusalem selfs naa het seggen der Engelen, alwaar die voornoemde Sielen in een eeuwige Vreugd en Saaligheid by malkanderen waaren, volgens soo als de Engelen kwaamen te seggen: som-

mige van die Sielties die in 't Paradijs waaren, gingen kloekmoedig over die houte Brugge: maar eenige vielen daar af in deese Helsche Rivier; jaa ook, soo vielen daar verscheiden in tot aan het Hoofd toe, andere tot hun midden, als meede eenige tot hun knijen, andere wederom tot hun Oxelen; nogtans soo kwaamen sy aan de andere sijde van die Rivier en kwaamen daar veel schoonder en klaarder uit, als wanneer dat sy in die Rivier gekoomen waaren, daar den Engel op seide dat deese, alle Heilige Sielen waaren, die van de weereld scheidende, sommige daagelijkse en kleine sonden hadden begaan, daar sy niet volkoomen af gesuiverd waaren, dewelke nog een kleene Vaderlijke Kastyding noodig hadden, eer sy aan God den Heere mogten opgeofferd werden, om hem in Saaligheid te moogen aanschouwen.

Verder verhaalde hy ook, dat in het voornoemde Paradijs was gekoomen een seer schoone Siele, dewelke in voorgige tijden een Abt was geweest, dewelke die boose Duivelen hadden willen grijpen, en naa sig neemen, als of die hun roekwam. Maar den Engel antwoordde, en seide; *gy arme Duivelen ik sal uw' klaar aantoonen, dat deese Siele uw' niet aan en gaat.* Hier op sookwaamen daar aanstonds een groote meenigte van Gesuiverde en blanke Sielen, welke seiden; *deese Persoon is onse oude Leidsman geweest, en door syn onderwys*
en

en aansien, heeft hy ons alle overwonnen, en verkreegen voor God; waarom dat hy den Heemel verdiend heeft; en gy boose Duivels en hebt 'er geen regt aan; op deese wijze was het een geding door die Engelen, om deese Siele van den Abt, te bevrijden, en uit de klauwen der Duivelen te verlossen. Hier op soo bestrafte haar dien Engel, en seide; gy arme Duivelen, siet nu wel voor uw', om dat gy uwe klauwen hebt willen slaan, aan deesen Persoon, die gy t'onregt beschuldigd hebt, laat hem dan maar gaan; en Pakt uw' van hier in den afgrond der Hellen, in het Eeuwige Vuur; waar op al die Duivelen al huilende heen vloogen, naa die voorseide Helsche Putten, daar sy haar in wierpen.

Wanneer hy daar was, soo verstond, en sag hy ook, wat sommige Menschen die nog in leeven waaren, verdiend hadden alsoo hy bemerkte dat de Engelen met de goede Menschen goede gemeenschap hadden; en dat de Duivelen altyd by de kwaade Menschen waaren; en verstond als deselve eenig kwaad bedreeven hadden, door ingeeven van den Duivel, soo wierd het selve aanstonds over gebragt mer groote blydschap, niet wagtende tot hy nog eens, of meer gesondigd had.

Vervolgens verhaalde hy ook, dat hy gesien had, een dogter welke op een Meulen maalde, dewelke by haar sag leggen, een schoone Spin-

rok, die Cierlyk en net geschilderd was, en deseive kwam te steelen. Maar soo haast de Duivelen dit bemerkte, gaaven het selve makanderen sonder uitsfel te kennen, met groote vreugd en blydschap.

Nog seide hy dat hy daar gesien had, een Siele van een Geestelyken Broeder, die weinig tyd te vooren gestorven was, welke hy self in sijn uitterste noot hadde by gestaan, en van hem gelaft was, dat hy sijn weerdlijken Broeder seggen soude, dat hy tot troost van sijne Siele soude lossen en vry maaken, en van de slaverny ontslaan, seker Knecht welke sy te vooren saamen hadden gekogt, en tot haar dienst gehouden hadden. Maar dien Broeder. overmits sijne gierigheid en wilde dat niet doen, waar over deselve aangeklaagd wierd over die onbarmhartigheid en wreedheid van sijn weerdse Broeder.

Ook soo heeft hy koomen te sien dat de Engelen met een deksel, t'welk de gedaante van een Boek hadde daar meede beschermde, den Koning *Ælfredus* die nog leefde; en welke van de Duivelen seer geplaagd wierde; als meede dat de Duivelen de Engelen hadden koomen Bidden dat sy deesen Koning niet meer en souden beschermen om die groote Sonden welke hy daagelijks kwam te doen, en waardig was voor eeuwig verdoemd te weesen. Het welk als de Engelen het selve hoorden waaren seer droe.

droevig, en seiden; *Ag! laat dog deese arme Koning niet meer beschermd werden*, en sy bemoeide haar daar niet meede; doen sprongen de Dulvelen op van vreugde, en vergaderden alle de Duivelen van de weerd by een van alle kanten, in sulken meenigte als'er Sielen op der Aarden sijn; en sy waaren dien Koning aan met diverse Tormenten, en hem omgrypelyk Pynigden en verscheurden; maar die haastige en wonderlijke dood, vol van Gruwelijkheeden, welke kort daar op volgde, gaf genoegsaame getuigenisse dat het alles waar was, dat hy uit sijn Lighaam sijnde van dien Koning hadde gehoord en gesien. Gelijk het ook waar bevonden is, t'geen hy van dien schoonen Spinrok hadde gehoord, door de eigen belijdenis van die Dogter welke in de Meulen werkte

Naa dit alles gelaste hem de Engelen dat hy sijn Lichaam weederon soude aanneemen en alles wat hy buiten het selve gesien en gehoord had, aan de geloovige Menschen soude verhaalen, en het regte bescheid seggen aan alle die hem daar naa mogten koomen te vraagen, sonder iets te vertellen aan menschen die daar meede soude spotten en gecken. Mitsgaaders ook dat hy een Vrouwe, die verre van daar in een ander Land woonagtig was, alle haare sonde soude kennelyk maaken om God in tyde te vrede te stellen; en haar sel-

ven te beteren; vervolgens ook dat hy seeker Priester die *Beggan* genaamd was, alle sijne gesigren soude verhaalen, op dat hy die aan andere Menschen meede soude moogen seggen, naa sijn Raad en onderwijfinge. Ende dat hy teegen hem soude Biegten alle de sonden, die de Duivelen hem hadden bekend gemaakt, en naa sijn bevel hem soude beeteren en hem tegelijk ook te seggen, dat hy naa het bevel van den Engel een yfere Riem soude draagen aan syne Lendenen ter Liefde Gods, &c.

Vervolgens seide hy, dat terwyl hy uit sijn Lighaam geweest was, het selve hem een schrik en schroom gaf, gelyk het selve hem dagt stinkende te weesen, en een grooten haat daar tegen had; 't geen hy nooit gesien of gedagt had, uitgenomen van den Hellschen brand en van de Duivelen, en wist hy niet meer af; meede was hy verwaard van de Broeders die hem in sijn siekte hadden bijgestaan; om dieswil dat die syn Lichaam, dat hy soo haatende was, soo wel gekoesterd hadden, waarom hy deselve Broeders niet gaarne en sag, nogtans op het bevel der Engelen, kwam hy weederom in sijn Lichaam metten Dageraad, daar hy metten Geest was uitgegaan, kort na den Middag, met het eerste Haanen gekraay, was hy eengeheele week dat hy uit sijn Lichaamelijke oogen niets en heeft konnen sien, en uit deselve was dikwils Bloed geloopen.

Dec.

Deefe faake welke gy myn lieve Suster van my soo feer hebt begeerd, heeft den voornoemden Broeder my verhaald met drie van myne Religieufen in 't gemeen, die het my hebben helpen onthouden; en getrouwe getuigen hier af syn. Dit is geschied aldus in den Jaare ons Heeren, Anno 716.

*Job: Taulerus; een verligt Doctoor in de
H. Schriftuur, seide in syn eerste Ser-
moen die hy deede naa syn verligting
en bekeering,*

IK fal U lieden Verhaalen een saak die my gebeurd is; naamentlyk dat ik eens alleen in myn Celle sat, en overdagt Gods wonderlijke werken, neevens den Staat van de Heilige Kerke; te weeten, dat in deselve veel goede Ordonnantien verbrooken, klein geagt en versmaad werden; waar op ik te gelyk een stemme hoorde welke tot my seide al hoewel ik niemand en sag; staat op, gy moet nu wat beproeven en ondervinden, op dat gy dies te stoutter mogt sijn om uwe Naasten de waarheid te Prediken, en uit te spreken. En eenen soo als dit laatste woord was geseid, soo had ik
mijn

mijn gevoelige reeden en verstand verlooren^e en ik wierd ten eersten in 't Vagevuur gesteld^d daar ik al de Grouwelijke Tormenten sag van veele Menschen, waar van ik sommige wel kende; welke Pijnen en Tormenten die deselve wierden aangedaan, soo groot en grouwelyk waaren, dat geen reeden of verstand, deselve en soude kunnen begrijpen; en dewijl dat ik daar soo overmaate groote tormenten sag, die booven maaten waaren, soo is my soo een groote beeving, en vreesse overgekoomen, dat alle natuurlyke blijdschap, en geneugte van deese weereld, my geenfins en sou hebben kunnen vermaaken; soo dat ik daar uit besluite dat ik nimmermeer en sal kunnen verblijd weesen, al leefde ik nog honderd Jaaren; ten waare dat God de Heere dat op een sonderlinge wijze in my beliefde te werken; ik verbeelde my selven, dat waare het saake dat iemand van U lieden gesien had, dat ik gesien hebbe, en sulksby Experientie bevonden had, dat elk over sig selven ongelijk naauwer, scherper, en strenger soude weesen dan ik in 't korte van die Tyd, ik sag daar sommige in die Tormenten, daarik seer over verwonderd was, dat eenige Persoonen sulke grouwelijke Tormenten moeste lyden, en niet eer daar uit konden verlost werden, want sommige die ik voor seer Godvreesende, en Godvrugtige Menschen gehouden had, op der Aarden, waaren al seer lang overleeden

geweeft en moefte dan eevenwel in die Pyne blyven die onbegrypelyk waaren. Daarom foo raade ik een iegelijk de Pijne van 't Vagevuur niet klein te agten. Maar dat hy fig felven te eer, te meer, of te Hertelijker naa die waarheid bekeere, en fig felven beeter; kort om, waar het faake dat het uw' bekend was, hoe profitabel dat deeſe teegenwoordige tyd is, om door boete en Pœnitentie het Vagevuur te ontgaan, of te verminderen, gy en ſoude deeſe alderprofijtelykſte tyd, foo klein niet agten, nog foo dwaasſelyk ſonder voordeel laaten paſſeeren.

Men leeft in 't leeven van den H. Broeder Dionijs den Carthuiſer, dat hy beloofde aan een jongen Broeder die nog een *Novitius* was, welke op ſyn aſterven lag, dat hy voor hem naa ſijn dood ſoude leeſen twee Pſalmen; maar door onagtsaamheid, had hy ſulks vergeeten, of te lang na ſijn dood uitgeſteld; ſoo is den overleedenen by hem gekoomen, en klaagde dat hy in groote noot, en van hem nog niet geholpen was. En als Dionijs Carhuſianus hem wilde Excuseeren, ſoo wierd hy ſoo Koud dat hy niet en konde ſpreken, om dat ſijn verontſchuldiging niet genoeg was. Daar naa en ſtelde hy hem nooit uit om voor de dooden te bidden als hy aan iemand gehouden was.

Daar kwam ook eens by den voornoemden Donijs Carhuſianus eenen *Donaat*, een Carthuiſer

fer sijnde, in zijn Celle naa de Metten, welke sig naa zijn Dood aan hem vertoonde vol van Vuur sijnde, waar op de voorsz. Dionijs hem vraagde, *wie dat hy was, en wat hy begeerde?* waar op hy antwoorde; *Ik ben een van DE. Meedebroeders die onlangs is gestorven, en ik beklaage my over onse Broeders om dat sy hun pligt niet waar en neemen om voor my uit liefde te bidden. Ja dat nog erger is, sy en leesen voor my niet, daar sy uit onderdaanigheid van de ordre in gehouden syn; waarom, is het saake dat sy hun niet en beeteren, soo sullen sy daar over naamaals werden gestraft, en myn last en pyne moeten draagen; neevens de hunne die sy verdiend hebben.*

Meede soo bad hy op sekeren tijd den Heere hartelyk, om te moogen weeten waar de Siele van zijn Vaader was, welke langen tijd te vooren was overleeden; waar op hem gevraagd en gesegd wierd, waarom kweld gy uw' selven met deese nieuwsgierigheid? Bid voor hem en alle geloovige Sielen; is hy gestorven in een staat van Gratie, en heeft hy nog eenige suivering van nooden, hy sal evenwel wel geholpen en verkoeld werden, en is hy niet wel gestorven, soo sal uw' gebed in uwen schoot weder te rug keeren; laat daarom naa, om Gods Secreeten, soo curieus te willen weeten, waar op hy sulks naa liet, en bad alleen enkel voor de Siele van zijn Vaader, en voor andere Ge-
loo-

loovige Sielen. Waar op het geschiede dat op seekere nagt als hy niet vast fliep, hy sijn Vaader sag tusslen twee Geesten, soo swart als een Moriaan; en hy riep seer deerlijk en overluid; *Ag! myn lieve Soon, bid dog voor my,* en met soo als hy dit gesegt had, soo wierd hy van de Duivels met haast weg getrokken, en geworpen in een Gloeiend Fornuis, en met yfere Roeden geslaagen. Maar om dat dit geschiet was in sijn slaap of droom, soo twyffelde hy of het wel waar was, of niet; en hy en liet ook niet naa om voor hem te bidden, soo lang tot dat hy verloft was. Niet te min hy nam het voor een goed teeken, om dat hy om hulpe bad; gelyk hy het voor een kwaad teeken aan sag, dat hy den Bisschop van Luik naa sijn dood voor hem heen sag passeeron door sijn Celle geheel vol Vuur sijnde, en dat hy om geen hulpe bad.

Verder verhaald hy, dat 'er is geweest eenen Meester Jan van Looven in den Jaare duisend drie honderd, die een waardig Persoon en seer goed van leeven was; sijnde soober, eerbaar, regtveerdig, en een Liefhebber van de Religiösen, en ook altijd meer het voordeel sogt, van 't gemeen, dan van sijn eigen, Nogtans soo was hy in groot gevaar van verdoemd te weesen, om dat hy veel Ampten bediend had, daar andere meede van hadden kunnen leeven, en daar door den Godtsdienst vermeerde soude kunnen

konnen geweest hebben; tot hulpe van leeven-
de en van dooden; Niet te min soo heeft hy
te *Ruremond* een Klooster gestigt van Regulie-
ren, mitsgaaders te *Deventer* en te *Keulen*,
twee Colleglen van sinte *Hieronimus*, dies niet
teegenstaande soo was hy seer lang in 't Vage-
vuur; het geen uit sijn eigen openbaaring
komt te blijken, want hy wierd te *Ruremond*
by de *Carthuifers* begraaven in het Choor; en
als men sijn eerste jaar getyde in het Choor
voor hem deede; wanneer onderwijl die Broe-
ders het *Lauden* songen; *Benedictus Domi-
nus*, soo sag deesen Heiligen man *Dionys Cart-
hustianus*, op sijn Tombe veel vlammen vuur naa
malkander, welke niet wel om aan te sien
waaren; want sy haar vertoonde vol met rook
en Sulpher. Waar over den *voorsz. Dionys*
den Carthuiser seer verwonderd was, om dat
hy een seer goed Man geweest had van leeven;
en waar over hy bedroefd was, om dat hy niet
en wist of die vlammen een teeken waaren van
het Vagevuur, of van de Helle. Het jaar
daar aan wanneer men op den selfden dag
weeder doende was, om sijn jaar getijde te
vieren, sag hy nog eens Vuur en Vlammen,
op sijn Tombe in het Choor, onderwijlen
dat men het *Requiem* song, of de *Vigilien*
voor hem deede; maar deselve vlammen waa-
ren veel klaarder en liefvelijker om aan te sien,
de welke ook minder waaren als in het voorige

ge

ge voorige jaar waar uit hy verstond, dat sulken gesigt van die vlammen beteekende de Pijne van 't Vagevuur, en dat deselve nu seer versagt en verminderd was. In het volgende jaar t' geen het derde was, soo sag hy in een gesigte dat deesen overleeden Persoon, sijn Pijne des Vagevuurs had volleeden en genoeg gedaan, (*eeven als een dief welke voor eenige jaaren in 't Rasf Huis moet sitten,*) waar uit hy besloot dat hy inde Heemelsche geluksaligheid was in den Hemel gekoomen; doen Schreef hy aan sijn Testamenteurs, dat sy booven alles wat sy te doen hadden, sou- den sijn Testament Executeeren, en voor hem Bidden.

*Den Abt Blossius verhaald in sijn wer-
ken by hem naagelaaten, in Capittel
12. en 13.*

DE Heilige moeder Gods Maria, seide
eens tot die Heilige Maagd Magtilde;
*ik wil alle Menschen in hun Dood getrouw-
lyk by staan en helpen, alle die my in hun lee-
ven Heiliglik eeren en dienen, en sal dan de-
selve in hun uitterste vertroosten en bescher-
men, 't geen ook bereid sijn te doen alle Heiligen,*

L

Sanc.

Sanctenen Sanctinnen, en haar voorts aanroepen, eeren en dienen.

Meede soo heeft ook de Heilige Brigitte onse lieve Vrouwe deese woorden hooren seggen; *ik ben de Moeder Gods, en de Moeder van alle die in 't Vagevuur syn; want alle Pynen en Tormenten die sy in 't Vagevuur lyden om hunne sonden, werden door myne Gebeden, alle Oren eenig sints versagt. Ik ben de Moeder van alle goede Menschen welke bereid syn hun leeven te beeteren, welke ik niet na en laate te beschermen tegen alle aanslaagen van hunne Saaligheid.*

En dewijl de Heilige Machtild de gesegt heeft dat de goede Engelen, vertroosten, verligten, en de Sielen helpen die in 't Vagevuur sijn; soo heeft de Heilige Brigitte ook gesien de Siele van een Koning, dewelke seer kwaalyk geleefd had; maar in sijn uiterste soo kreeg hy deese gedagten, seggende; *Wee my! wee my! die altyd soo stoutelyk en sonder vreesse myn God vertoornd heb, Ag! of ik ten minsten een uur van gratie had, om my t' eenemaal tot God te bekeeren, en hem te danken voor alle syne weldaaden; de sonden die ik teegen God begaan heb, benauwen my nog veelmeer, dan de Pyne die ik in myn Lichaam moet lyden; en al en soude ik nimmermeer in den Heemel koomen, soo soude ik eevenwel altoos dienen willen myn allergeedertierensten Schepper en*
Ver-

Verlosser. Hier op sprak Jesus als Regter tot den Duivel en tot den Engel die deese Siele bewaarde: *Gy Duivel sult deese Siele Vaagen en suiveren; maar gy Engel Gods, sult deselve vertroosten, tot dat deselve gekoomen sal syn in de vreugde des Heemels.* En tot de Siele seide hy aldus; *En gy O! Siele werde toegelaaten uwen Heiligen Engel te aanschouwen, en van hem vertroost te werden; daarenbooven deelagtig te syn in myn Bloed en in myn gebeden, en van myn moeder Maria, en van de H. Kerke.* Den Duivel sijn slag meede waarneemende seide tot de Siele die hy moeste Pijnigen, en suiveren; *Om dat gy in myn Handen geraakt sijt, en vol sijt van goederen en wel lusten, die gy ten onregte vergaaderd hebt, soo sal ik uw' die nu gaan uitdrukken met myn Parssse.* Doen Perste hy het Hoofd van dien Koning tussen beide sijne Knijen soo styf dat 'er de Harssenen uit kwaamen, en het Hoofd wierd soo dun als een Blad; hier naa soo seide hy tot dien Koning; *Om dat in uw' Hoofd die plaats ydel is, welke vol van Deugden moeste geweest hebben, daarom sal ik deselve nu volmaaken met Stank; en daar toe stak hy in den Mond een Pyp gelyk van een Blaasbalk, waar in hy soo sterk in blies, dat de Aderen en Senuwen van den Koning met een gruwelyke reuk en stank, soo vol wierden dat sy barsten.* Vervolgens soo seide

L 2

hy

hy tot de Siele van deesen Koning; Om dat gy seer ongenaadig hebt geleefd met uw' ondersaaten, welke gy als uwe Kinderen behoorde geregeerd te hebben, als ook om dat gy haar seer benaauwd en haar goederen afgeperst hebt, soo sullen myn Armen, welke als Serpenten teegen uw' syn, uw seer naauw bevangen, en seer bitter verscheuren; en als den Duivel al deese Tormenten wilde gaan in 't werk stellen, en nog strenger uitvoeren, soo sag de Heilige Brigitte dat den Engel Gods sijn Hand uitstak, en belette hem deese Tormenten soo sterk niet te doen als te vooren; en de Pijne wierd versagt in alle volgende Tormenten; de Siele van deesen Koning sag in het pleegen van deese Smerten den Engel aan, en niets seggende, maar met sijn Gelaat te kennen geevende, dat hy van hem vertroost wierde, en dat hy hoopte haast en eer soude verlost weesen.

Seeker Godvrugtige Monnik in sijn Geest eens opgetrokken synde, hadde de Tormenten van 't Vagevuur gesien; wanneer hy tot sig selven was gekoomen, heeft hy geseid; Geen menschen Tonge kan uitspreken, nog niemand en kan ook met Gedagten bedenken de meenigvuldige, en swaare Tormenten die de Sielties in 't Vagevuur moeten uit staan, soo als hy gesien had. God is myn getuige seide hy; waar het saak dat 'er iemand van myn Vrienden my alle kwaad gedaan hadde,

jaa

jaa ook de dood, en dat hy daar voor fulke Tormenten soude moeten lyden, hy soude liever duifend maal willen sterven, dan hy sulks soude moeten ondergaan, want deselve gaan te boven alle Tormenten en Pijnen van de Weereld, &c.

De Heilige Brigitte sag ook eens een Ziele van een Religieus die haar wel bekend was, seer bedrukt sitten aan een Taaffel, en neederwaards ter aarde siende, om dat die Siele niet volsuiverd en was om Gods aanschyn te aanschouwen. Op deese Taaffel wierd alles gebragt wat de leevende hier op der aarden door Missen te doen voor hem hadde gedaan: mitsgaders door deselve te hooren, door het H. Sacrament te ontfangen, door de Vigilien te leesen of te Singen, door Gebedden, Aalmoessen, &c. Van al het welken hy seer versterkt wierd principaal als Christus selfs door syn goedertierendheid, en door 't gebed van syne Vrienden wat van sijn verdiensten was daar toeleggende, waar door die Siele aldermeest wierd vertroost en versterkt: onse lieve Vrouwe leide ook wat op de Taaffel tot dienst van deese Siele, en tot meer verligting van hem, want syn Siele op de aarde seer devoot geleefd hadde. Insgelyks ook een iegelyk van de Heiligen, die hy in sijn leeven eenige dienst, eer, en liefde getoond hadde, deselve leiden ook tot hulp van deselve wat op de

Taaffel. En door alle deefe faaken die Siele verfterkt en verheugd fynde, hefte hy syn hoofd meer en meer op, om het aangenaame ligt van de Godheid te aanschouwen; het welke sonder Pinkoogen het selve aan te sien, ontfangt men alle kenniffe, en verliest alle fwaa-
righeid, mitsgaaders verkrygt men te gelyk een onbegrypelyke vreugd.

Als daar na de Heilige Brigitte eens kwam te bidden voor een Eremyt, wiens Lichaam in de Kerk stond om begraaven te werden, soo sprak de Heilige Moeder Maria, tot haar aldus. *Lieve Dogter de Siele van deesen Eremyt myn Vriend, soudet erstond na de Dood in den Heemel gekoomen hebben, indien by in syn Dood een volmaakte begeerte getoond had om by God te willen weesen, het welk, terwyl by het selve niet en heeft gedaan, soo word by nu in't Vagevuur gehouden van begeerte daar geen Pyne en is, dan alleen een seer groote begeerte om by God te weesen. Maar weet dat syn Siele nog sal in den Heemel syn, eer syn Ligbaam sal begraaven weesen.*

De Heilige Geertruid had eens op een Paasch-dag, dat door de blyde opstandinge Jesu Christi de Sielen in het Vagevuur souden verligt werden, en sy sag dat 'er veele door haar gebed gesteld wierden op lieffelyke plaatsen van verkoeling, om eenig vermaak te genieten. Maar om dat sy sag dat sy nog niet

Saa-

Saalig en waaren, soo Bad sy nog eens voor haar lieden, en doe voeren sy alle naa den Heemel toe.

Het is geschied dat de Ziele van een jonge Graaf sig eens openbaarde aan de Heilige Machtilde, welke deselve vraagde of hy eenige Pyne had; waar op deselve antwoorde, dat hy anders geen Pyne had, dan dat hy syn alderlieffsten God niet en sag, daar hy onuitsprekelyke begeerte toe had, want deese begeerte een goed Mensche seer komt te kwellen: even gelijk iemand grooten dorst en begeerte na de dood heeft, als soo een van alle Wereldse en Lichamelijke becommeringen ontslaagen is.

Deselve sinte Machtilde was ook eens in den Geest geleid op een seer liefvelyke plaats by den Heemel, daar een Groote meenigte van Sielen by malkanderen waaren, welke geen andere Pyne te lyden hadde, dan den worm van een kwaade Conscientie, welke alle daag teegen haar getuigde, dat sy haaren goedertieren God niet getrouwelyk gediend hadden, waarom sy naa die Dood by God niet en konden verschynen, welken worm de Siele niet en verlaat, tot dat sy gekoomen is in de volle blydschap des Heemels, van hunnen en haaren God. Als sy dan den Heere seer hertelyk bad, om gratie en genaade voor deese Sielen, soovlooden zy alle met groote blydschap naa den Heemel. En als onsen Heere haar daar naa vertoonde de Tormenten van het Vagevuur, en sy met al

L 4

haar

haar hert den Heere gebeden had voor die Sielties welke aldaar soo seer gepynigd wierden, soo sag sy dat 'er veele Sielen terstond uit het Vagevuur met een groote vreugd gesteld wierden op een seer lieffelyke plaatse, als of het in 't Aardse Paradys waare geweest.

Als eens de Heilige Geertruid in de Misse een offerhande deed' onder de opheffing, of Elevatie van Christi Lichaam, ('t welk de aldergeluksaligste en grootste offerhande is) voor een Heilige Siele die nog in den Heemel niet en mogt koomen: sprak de Siele *Ik bevinde by onder vinding waaragtig te weesen, dat God geen deugd hoe klein sy ook is onbeloond laat; en dat 'er ook geen Sonden, hoe klein dat sy ook sijn, onder de uitverkoorne, of sy moeten gesuiverd weesen voor of naa de Dood; want om dat ik geerne den Heere mogt genieten in 't H. Sacrament wanneer ik in 't leeven was; soo gevoele ik nu een groote Hulpe in het Sacrament des Altaars als het voor my geofferd werd: en om dat ik in myn leeven voor andere geerne kwam te bidden, daerom helpt het selve my te meer, als 'er iemand anders voor my Bid, als meede door het gebed der H. Kerke, soo voer deese Siele hier op terstond naa den Heemel.*

Den

*Den Eerwaarden Vader Petrus , Abt
van Clnuy, die geleefd heeft in het Jaar
Duisent een honderd en veertig;
Beschryfd.*

Dat seker Ridder , met naame Heer Guydo, welke het Casteel van Moras in besitting had , dat deselve in een stryd gekwetst wierd , van welke Quetsure hy naderhand kwam te sterven , naa dat hy te vooren wel gebiegd, en volkomen absolutie gekreegen had; soo geschiedde het dat kort daar na hy sig selven op een Morgen vertoonde aan een Priester, met naame Heer Steeven, terwyl de selve wandelde in het Bosch van het voornoemde Casteel, in het welke hy seer haast een gedruis hoorden van veel Paarden , waar over hy seer vervaard wierd en liep het Bos dieper in om sig te verbergen. Maar eer hy daar toe geleegentheid had gevonden, soo sag hy den voorz. Ridder Guydo voor hem te Paard sittende, dewelke op syn Lancie steunde, en tot hem seide; *En sijt niet vervaard, want ik en ben niet gekoomen om uw' eenige hinder toe te brengen, maar om uw' te bidden dat g y my helpt uit meedelyden; want ik seer getormenteerd werde om myne sonden; en allermeeft om twee sonden die ik vergeeten heb te biegten; waar van de eene is: dat ik met andere Soldaaten door geweld van het Kerkhof gestoolen heb een Os; waar op den Eigenaar*

L s

tot

tot meerder securiteit en verseekering sig op het Kerkhof onthield, gelijk ook meer andere met hun Beesten of Goederen: de andere Sonde is, dat ik de onderdaanen van seeker Heer in sijn Jurisdic tie, veel overlast aangedaan heb, en haar aan my hebbe doen schattinge geeven: daarom soobidde ik uw' dat gy Anselmus mynen Broeder wild seggen dat hy aan die Menschen de schaade wil vergoeden die ik haar aangedaan hebbe: ik versoeke hem sulks te bidden; want indien hy het selve wil doen, soo werde ik van mijn Pijnen verlost; en in teeken der waarheid, soo sult gy als gy in uw' huis sult gekoomen weesen uw' Geld gestolen vinden, daar gy meede gereist soude hebben naa sint Jacob: ook sy DE. kennetlyk dat ik my vertoond heb aan Guiljaam, Edelman van Moras; die ik het alles meede verhaald hebbe 't geen ik uw' nu segge. Het welk den Priester alles bevond waaragtig te te weesen 't geen hy gesegt had; maar om dat den Broeder van den Ridder niet te huis was, soo en konde den Priester Heer Steeven hem het selve niet seggen. Waarom den Ridder hem nog eens vertoonde aan den voorseide Priester, en bestrafte hem dat hy sijn bootschap niet gedaan had; maar daar op soodeed hy sijn onschuld, om dat hy hem niet en had 't huis gevonden, maar beloofde het aanstonds sonder uitstel te gaan doen; en als hy Guiljaam

jaam voorfeid, fijn Broeder dit alles ging seggen; antwoorde hy, *wat heb ik met myn Broeders fchuld te doen, hy had die hy fyn leeven niet moeten gemaakt hebben, ik en trek my fijn fchuld niet aan; ik en wil voor fijn fonden niet gaan bidden, nog Poenitentie doen; daar na openbaarde hy hem aan deefen Priefter nog eens voor de derde reife; dewyl mijn Broeder my niet helpen wil; foo helpt My dan, dewyl gy myn Geestelyke Vaader fijt; daar de Priefter op antwoorde, gaat dan weg en komt ooit weederom, om my niet meer vervaard te maaken; ik fal 't nu zelf gaan doen dat gy begeerd, en betaalen uwe fchuld.* Hy betaalde dan den Os aan die van welke hy die onnoomen had; maar de andere faak was booven fijn magt; hoe wel hy voor hem, en daar voor verfcheide Priefters veel Miffen liet doen, en hy gaf ook veel Aalmoefften, hy maakte ook dat 'er veel Geestelyke Perfoonen voor hem Baaden, binnen en buiten de Cloofters.

Als Guijdo Biffchop van Gebennen gestorven was, foo vertoonde hy hem aan een Priefter op den Weg, foo als defelve naa een Concilie reisde, die den Biffchop, welke naa Guydo volgde, hadde aangefield. Deefen Priefter hem fiende, vraagde hem, of hy niet en was den overleeden Biffchop? waar op hy feide *van Ja!* doen vraagde hy hem, *waarom dat hy kwam;* daar hy op antwoorde, *die Genaade en Gratie*

tie Gods heeft my toegelaaten om uw' te spreken, op dat gy my in mijn Noodt soude hulp koomen, ik weet wel dat gy gaat naa het Concilie. Daarom soo Bid ik uw' dat gy my recommandeert in 't Gebed van die Heilige vergaadering; want ik heb veel tormenten moeten lijden, en lijde die nog t' seedert dat ik ben Dood geweest, van dewelke ik soude moogen verlost weesen, indien de Generaale vergaadering voor my kwam te bidden. Segt dan aan den Bisschop, en aan alle die met hem in 't Concilie sijn, dat sy alle te saamen met een gemeene Absolutie mijn Siele aan God recommandeere, en beveele; en hem te vreedden stelle met het Sacrificie der Missen, Aalmoessen en Gebeden, het welk alles is naagekoomen.

Guicard, Heere van het Casteel Beljock, in 't Bisdome van Natisconen, naa dat deselve lang siek had geweest, wierd in mynen tyd Monnik in 't Clooster van Cluny, waar in hy kort daar naa kwam te sterven; waar op het geschiede dat Humbert sijn Soone, Erfgenaam van 't voorseide Kasteel geworden sijnde, dewelke kwam te oorlogen teegen sijn Gebuuren, in welchen Oorlog kwam te sneuvelen een Edelman van hem, genaamd Godefried van Iden, die omtrent 2 maanden daar naa een ander Edelman te gemoed kwam, van sijn kennisse in het Bosch by het voorseide Kasteel, daar hy
at-

alleen te Paard sat; dewelke hem fiende seer
verschrikte, en van vrees in bedenken was,
of hy wilde voortryden, of niet. Doen sprak
den Geest, of den overleedenen. „ En wilt
„ niet te rug keeren; want ik koom niet om
„ uw' te hinderen, maar om dat gy my soud
„ helpen, want gy my als ik nog leefde seer
„ hebt bemind. Ik verzoek dan dat gy den
„ Heere Humbert, door wiens ligtvaardigheid
„ ik myn leeven in den Oorlog heb verlooren,
„ en door sijn onagtsaamheid en traagheid ik
„ nog moet uit den Heemel blyven, wilt seg-
„ gen, dat hy aan myn Siele geliefd gedagtig
„ te weesen, om deselve eenige onderstand toe
„ te brengen, alsoo de selve in het Vagevuur
„ seer getormenteerd en geplaagd werd, daar
„ ik om sijnen t' wille myn leeven heb verloo-
„ ren; segt hem ook dat het my niet vreemd
„ voor en komt dat hy my geen hulpe toe en
„ brengt, om dat hy sijn eigen Vaader die in
„ het Vagevuur meede in seer groote Tor-
„ menten legd, geen de minste hulpe komt
„ toe te brengen, die deselve nu moet ly-
„ den, om dat hy veel regtvaardig goed heeft
„ verscheide Kerken onthouden, en principaal
„ van de Kerke van Cluny, dat hem is nage-
„ laaten, en wel bysonder ook van het Casteel
„ en 't land van Aja, waar meede hy nu als
„ Erfgenaam triumpheerd, en daagelyks
„ goede Ciere maakt, hem t'eenemaal vergee-
„ ten-

„tende: geliefd hem dan te seggen, dat hy
 „meedelyden heeft met my en fijnen Vaader,
 „op dat hy moogelyk in 't kort niet en koomen
 „te vervallen in die Ellende die wy nu moe-
 „ten lyden; maar is het faake dat hy ons tragt
 „te helpen met Miffen voor onse te doen lee-
 „fen, Aalmoeffen te geeven; en Gebeden te
 „laaten doen door diversse Perfoonen, foo fal
 „hy hem nog eenigfins voor onskoomen te
 „kwyten, en ons verlossen; op dat wy des te eer
 „nog mogen in den Heemel koomen. En is het
 „faake dat hy uw' niet en geloofd, foo fal ik
 „felf hem moeten bykoomen, en hem ver-
 „maanen om dit te doen; ook heeft my feer
 „geholpen de openbaare en generaale abfo-
 „lutie die onlangs in de vergaadering te Ly-
 „ons is gefchied; foo dat ik fulken onder-
 „ftand begeere, en daar naa wagtende ben.
 Op dit seggen fcheide hy van hem af, en den
 Edelman heeft alle deefe faaken aan den Heer
 Humbert verhaald. Dewelke defelve wel ge-
 hoorden verftaan hadde, met veel ontroeringe,
 nogtans foo was hy feer traag om het verfogte
 te volbrengen. Overfulks foo ging de over-
 leden en fig aan hem felfs vertoonen op een
 Morgenftond als het Dag was; en hy nog op
 fyn Bedde lag, wakker fynde, en hy ging nee-
 vens fyn Bed neederfitten, en toonde hem de
 Doodwond die hy voor hem met een Lancye
 in den Oorlog had gekreegen; en terftond van
 die

die wonde kwam te sterven, dewelke nog scheen
versch te weesen. Ende hy seide tot hem dee-
se woorden.

„ Aangesien dat gy niet en hebt nagekoo-
„ men dat ik uw' versogt heb, soo koom ik nu
„ self tot uw', want gy grootelyks in my ge-
„ houden syt. Vermits dat ik in den stryd
„ myn leewe voor uw' gewaagd hebbe, en het
„ selve voor uw' verlooren heb, daarom had-
„ de gy myn Siele behoore tot hulp gekoomen
„ te hebben; daar gy in teegendeel deselve
„ geen van de minste Geestelyke onderstand
„ gedaan hebt, om de groote Tormenten die
„ ik lyde van my af te weeren, en te versag-
„ ten; daar en booven hebt gy ook vergeeten
„ te helpen uw' eigen Vaader in syn groor ly-
„ den, 't geen hy meest om uwen t'wille heeft
„ moeten ondergaan; het is wonder dat gy
„ met hem geen meedelyden toont te hebben,
„ hy is in groot lyden, en gy in verblyden,
„ hy weend, en gy lacht; al deese dingen
„ koomen God seer te mishagen, en hy heeft
„ by naa het Vonnis des Doods over uw' uit-
„ gesproken; op dat gy die Tormenten selfs
„ soude lyden, die wy nu moeten uitstaan,
„ om dat gy geen meedelyden met ons en toond
„ te willen hebben; Maar door syn goedheid
„ heeft hy uw' nog gespaard, en uw' van my
„ laten te kennen geeven, dat gy in de Ex-
„ peditie van den Grave Amedeux daar gy naa
„ , toe

„ toe, en by weesen wilt, niet en sult heenen
 „ gaan, of anders soo soud gy uw' goed en lee-
 „ ven verliezen, Daarom fiet voor uw', en
 „ helpt ons Barmhertig sonder uitstel, op dat
 „ gy onse Pyn verkort, en onse Saaligheid be-
 „ voorderd sonder uitstel, door de genaade en
 „ gratie Gods.

En op dit seggen soo verdween hy; doen was de Heer Humbert seer beanxt en vervaard, en ging hem schikken om hem onderstand te doen. Waar toe hy beloofde naa Hierusalem te trekken in Poenitentie om daar het Heilige Graf te bezoeken.

Als *Alphonfus*, Koning van Aragon Oorlog voerde teegen sommige Vyanden, en een Gebod liet uitgaan dat door geheel syn Ryk elk Huisgesin een Man soude uitleeveren, te voet of te Paard, om hem in den Oorlog te dienen; soo hebbe ik *Pieter van Engelbert*, nu een Monnik synde, maar toen nog in den Huwelijken staat vorbonden synde, het selve uitgesteld, en in myn plaats gesonden, myn Knecht *Sancius*, die nu korts is gestorven naa dat hy was 't Huis gekoomen; soo is het geschied dat vier maanden naa sijn Dood, soo als ik by het vuur op myn Bedde lag, ontrent de midder nacht, als ik nog niet en sliep, myn Knecht *Sancius* sig aan my vertoonde, geheel naakt synde, uitgesonderd syn Schaamelheid die bedekt was; en hy aan de Haart Steede sittende om hem te

war-

warmen, by de Koolen Vuur die hy omroerde, en van malkander spreide, op dat ik hem te beeter soude sien en bekennen; als ik hem aldaar soo sag sitten, vraagde ik hem, *wie sijt gy?* daar hy op antwoorde, *ik ben uw' dienaar Sancius*, daar ik hem op vraagde, *wat maakt gy hier!* daar hy op seide; *Ik gaa naa Castilien*, met veel andere Soldaaten, om te saamen Poenitentie te doen, en veel te lijden om dat wy veel misdaan hebben, in het besteelen van de Kerken, als wy in het Leeger, en in den Oorlog waaren: doen vraagde ik hem, *wavr om komt gy alhier over?* en soo lang agter naa? hy antwoorde, om dat'er hoope voor my is, om uit het Vagevuur verlost te werden; waar in gy my seer kond helpen, beliefd het uw' mijn Barmhertigheid te bewijzen, tot myn verlossing, daar ik uw' diemijn Meester geweest sijt, seer Hartelijk om Bidde, soo seer als in mijn vermoogen is, want gy kond my met Geestelijke remedien groot ontfand doen; ook soo Bidde ik uw', dat gy uw' Huisvrouw, die ik gediend heb van mijnen 't weege segt, dat gy sonder uitstel betaal de agt Schellingen die sy van myn dienst en Arbeid, ontfrent myn Huurloon is schuldig gebleeven, en dat sy die tot hulpe van myn Siele den Armen om Gods wil geeve; hier op vraagde ik hem, hoe gaat het al met uwen Vriend, Petrus de Joca? die onlangs is gestorven; hy

M

ant-

antwoorde , de werken van Barmhertigheid die hy heeft gedaan , principaal in den laatsten Duuren Tijd , hebben hem in den Heemel gebragt , en in 't eeuwige leeven geholpen ! als hier op syn Gefelschap by hem kwam , seide hy tot my , Meester ik moet gaan , en vergeet my dog niet ; want om mijn Kerkroof , al heb ik die met groot berouw gebiegd , soo werde ik egter al te seer getormenteerd ; Als hy weg was , wekte ik myn Huisvrouw die by my lag en sliep , en vraagde haar of sy Sancius onsen geweest Knecht , eer hy gestorven was , agt Schellingen was schuldig gebleeven , en niet betaald had ; het welk sy aan myn bekende waer te weesen ; waar op ik niet en twyfelde , of het was een goeden Geest van onsen geweest Knecht ; in den Morgenstond , als wy beide waren opgestaan , soo gaf myn Huisvrouw my de agt Schellingen , daar hier voor van is geseid , en ik lag daar van mijn Geld nog wat by , soo veel my goed dacht , en gaf het voorsz. voor hem aan den Aarmen ; en nog met eenig ander Geld , deede sommige Priesters Missen leesen , tot verkwikking en onderstand van sijn Siel , en tot vergeeving , en quyttschelding van alle sijne Sonden.

Nu seid den Heer Abt Columbanus
Vranx, tot besluit, dat

MEn vind dusdanige Exempelen met
duisenden gedrukt, of beschreeven, en
ook veele niet beschreeven; welke het beeter
is die te gelooven, en daar voor te vreesen, dan
die te veragten, en daar aan te twyffelen; al-
foo deselve met de Heilige Schriftuur en de
leere van de Heilige Catholyke Roomse Kerk,
wel accordeeren. Want die niet en Geloofd,
dan dat hy self heeft gesien, of beproefd, en
by Experientie bevonden, die sal het naa sijn
Dood wel te laat beproeven, en deerlyk ge-
voelen, wanneer hy hem selven, niet en sal
kunnen helpen, en verlossen, en als dan sijn on-
geloovigheid beklagen, als 't al te laat sal wee-
sen, met de ryke Wrek, en meer andere son-
der eenige baat te genieten.

Gheenderande Ketters en werden int Daghevier
ghebonden /

Om datser teghen bassen als felle Honden /

En als hepligh en willen kennen geen sonden /

Medicynne en dient niet de Ghesonden.

Overfulcx sy ligghen in de Helle ghebonden /

Mysrabel en hulpeloog t' alle stonden /

In eenen sellen Brand en eeuwichen sancck /

Daer Godt vermaeleden is heuren sancck /

Och eentwigh / eentwigh / is soo lancck.

Van

Van de Helle / en het Daghebier.

Weet menschen dat d' helle heeft sulcken nature /
 Dat een handtwyle daer schijnt een ure /
 Een ure eenen dagh / eenen dagh een Jaer /
 Wee heur diet pzoeben / en werden ghewaar /
 Het Daghebier heeft ook de selste conditie /
 Elck wacht hem van alle malitie /
 Elck wacht hem van alle eyghendommen /
 Die alle Menschen daer toe doen commen /
 Want ghelpeck ons leerdt ende verclaart /
 Den heiligen Leeraer sinte Bernaart :
 Piet dan eyghen wille / sin oft verstandt.
 En isser dat in d' Helle / oft Daghebier brandt.
 In d' eyghendommen te verwinnen wilt u ghe-
 neeren.

Soo en sal u noch Helle / noch Daghebier deeren /
 Hout tribulatie en penitentie groot van weerden /
 Want barmhertigheidt in den Hemel / werde ju-
 stitie op der Aerden.

E I N D E.

Dit zyn den Heer Abts eerste woorden uit
1 Corinth. 3.

Niemandt en mach een ander fondament leg-
ghen d'ander is ghelydt / 't welk is Christus Je-
sus. Ende ist sake dat yemandt op op dit fon-
dament temmert Gout / Zelfer / Costeliche Stee-
nen / Houdt / Hoop / Stoppele / het werck van
een pegelyck sal werden openbaer. Want den
dach des Heeren salt verclaren. Want het sal
werden gheopenbaere int Vier / ende t' Vier sal
proeven en tooghen hoedanigh dat een pegelyck
werck is. Ist sake dat yemand's werck dat hy
daer op getemmerd heeft is ghebleven : hy sal
loon ontfangen. Ist dat yemand's werck heeft
ghebrant : hy sal schaede lyden. Maer hy sal
saligh zijn / soo nochtans als deur het Vier.

Dit is het bewys van den Heer Abt om het
Vagevuur te bevestigen, en vast te maaken.

NB. In het voorige Tractaat is wydloopig geschreeven van de Pelgrimagien en Beedevaarden , van Keulen naa Aaken ; waar ontrent deese Aanmerking is vergeeten.

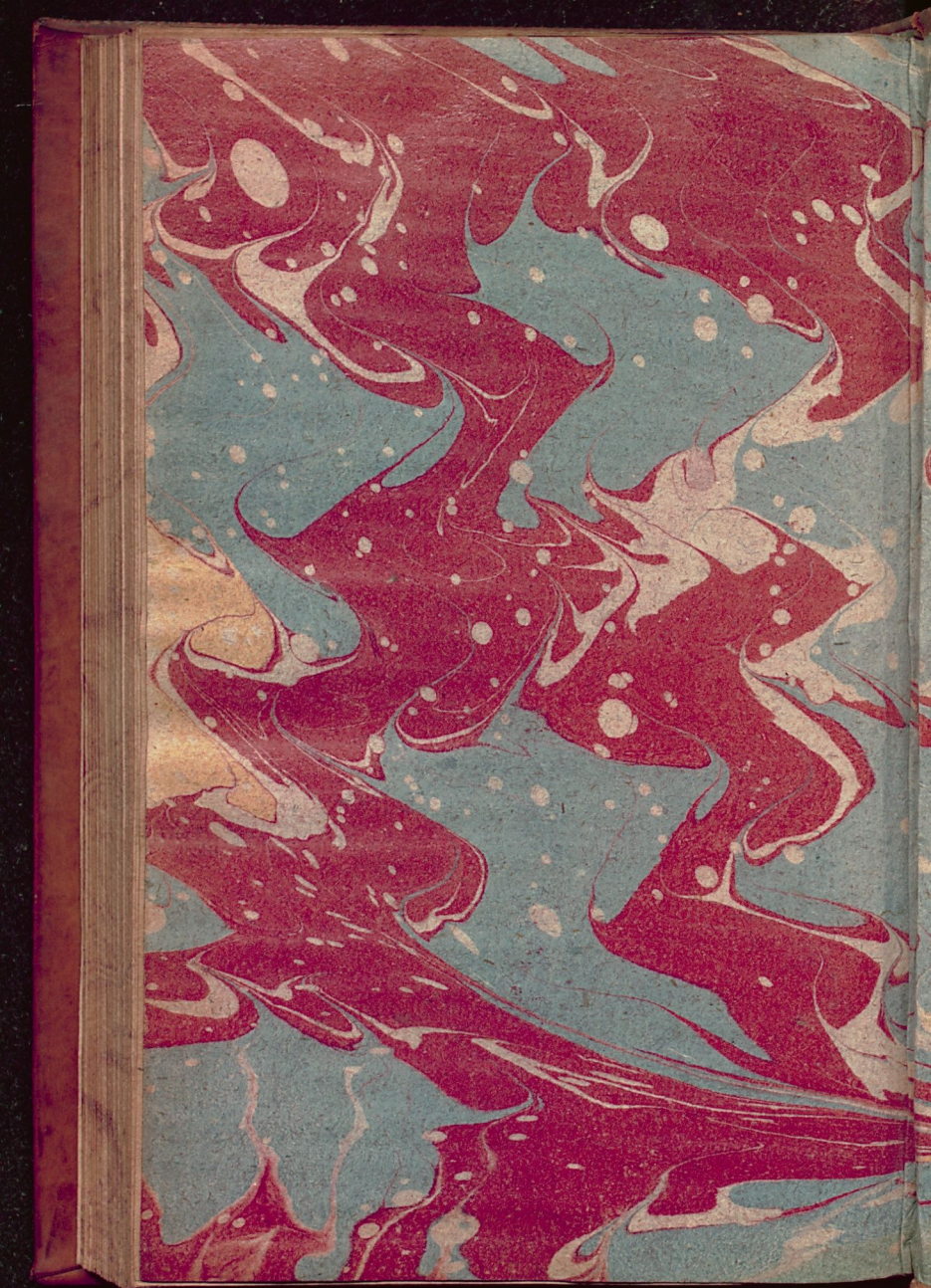
namentlyk ;

Dat den Leefer wel sal kunnen begrypen , dat de Menschen in dien Ouden Tyd soo wel met Exteroogen of het Voeteuvel gekweld zyn geweest , als Heedendaags : waarom de soodanige de vryheid hadden om deese verdriegtige Voetgang , by accoord , om een stuk Geld aan iemand anders over te doen ; waar van daan die Spreekwys heedendaags nog is bekend , dat men ontrent saaken , die wat verdriegtig en langzaam zyn , gewoon is te zeggen , *hebt dog wat Patientie en Geduld ; want Keulen en Aken is op geen een Dag gemaakt. &c.*

41 $\frac{24}{\text{hr. 6}}$

500

By A. I.

Gedru

'sHE

Als med
leever

Va

VEEL

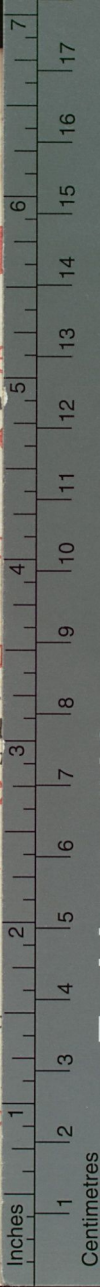
ABT

HR.

In een

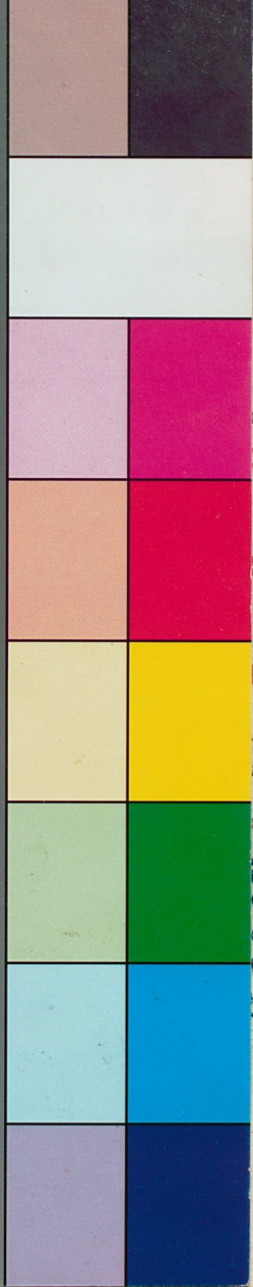
VI

NI

Farbkarte #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color

T,

X,

EN

nige

n

3

